

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 9. JUNIJA 1983

ŠTEVILKA: 22 • LETO: XXXII

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarnja začel izhajati 26. januarja 1937. Železarnja izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajst-dnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl - Naslov: Uredništvo Železarnja, SZ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

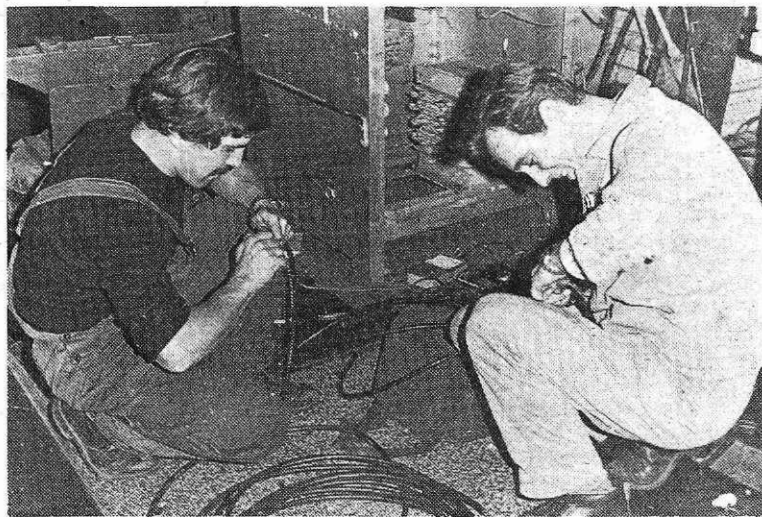
Z LASTNIMI SILAMI ZMANJŠEVATI IZGUBO V TOZD IN DOSEGATI KVALITETNEJŠE REZULTATE

Verjetno ni delavca v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih naše železarnice, ki ne bi bil seznanjen s trimesečnimi poslovnimi rezultati svoje TOZD in delovne skupnosti ter Železarnice kot celote, ki so nam izkazale 198,2 milij. din izgube, k čemur moramo dodati še 27,2 milij. izgube, nastale v aprilu, manj pa so seznanjeni z vzroki izgube in predlaganimi ukrepi poslovnega odbora Železarnice za njeno zmanjšanje oziroma odpravo.

Po podatkih finančno računovodskega sektorja je družbeni plan eksterne realizacije za obdobje januar-april znašal 140.120 ton v vrednosti 6.713.136.986 dinarjev in s povprečno ceno 47.910 din za tono. Dejansko pa smo v štirih mesecih letošnjega leta prodali 125.684 ton proizvodov osnovne dejavnosti. Skupno smo za to iztržili 5.543.073.027 dinarjev, povprečna prodajna cena pa je bila 44.103 dinarjev za tono. V ilustracijo navajamo, da smo v lanskem letu v istem času prodali 142.006 ton v vrednosti 4.361,2 milij. din, s povprečno ceno za tono 30.711 dinarjev.

Iz navedenih podatkov je razvidno, da smo v štirih mesecih zaostali za planom 14.436 ton ali 10,3 %. Vred-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Elektrikarja pri remontu v RO (foto Martin Pazlar)

UMRL JE VELIKAN NAŠE REVOLUCIJE IN VELIK PRIJATELJ JESENIŠKIH ŽELEZARJEV

V nedeljo, 5. junija zjutraj, je v Kliničnem centru v Ljubljani umrl narodni heroj FRANC LESKOŠEK-LUKA, prvi in dolgoletni sekretar centralnega komiteja Komunistične partije Slovenije, prvi komandant slovenske partizanske vojske, dolgoletni član republiške in zvezne vlade in član sveta federacije. Bil je tudi častni občan številnih slovenskih občin, kjer je kot sindikalni aktivist, revolucionar in komunist deloval, med drugim tudi jeseniške.

Franc Leskošek-Lojze, Peter Strugar, Luka — se je rodil 9. decembra 1897 v delavski družini v Celju, kjer se je tudi izučil za kovinostrogarja. Že kot šestnajstletni delavec se je vključil v sindikalno gibanje, leta 1926 pa je postal član Komunistične partije Jugoslavije. Tajnik pokrajinskega odbora zveze kovinarskih delavcev je postal leta 1933 in je bil trdno povezan tudi z naprednim delavskim gibanjem na Jesenicah. V zgodovinski stavki jeseniških kovinarjev leta 1935 je bil Franc Leskošek med stavečimi v tovarni in je kot tajnik skupaj s predstavniki jeseniškega delavstva sodeloval v štiridnevni pogajanji z vodstvom takratne Kranjske industrijske družbe, ki so se končala s popolnim uspehom jeseniških kovinarjev.

Leto pred tem je bil izvoljen na državni partijski konferenci v Ljubljani za člana centralnega komiteja KPJ in leto kasneje že imenovan v njegov politbiro. Na ustanovnem sestanku Komunistične partije Slovenije, 18. aprila 1937 na Čebinah, je bil izvoljen za sekretarja centralnega komiteja Komunistične partije Slovenije in to funkcijo opravljal vse do leta 1946.

Ko je leta 1938 tovariš Tito postavil začasno vodstvo KPJ, je Franc Leskošek postal član tega vodstva, leto kasneje, ko se je v Bohinjski Bistrici začasno vodstvo KPJ konstituiralo v centralni komite KPJ, pa je bil izvoljen v njegov politbiro.

Ob fašističnem napadu na Jugoslavijo ga je politbiro centralnega komiteja KPJ v Zagrebu imenoval za člana vojnega komiteja. Bil je organizator vstaje in narodnoosvobodilne borbe in 22. junija 1941, ko je bilo ustanovljeno glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet, je postal njegov prvi komandant.

Na določenosti komandanta je ostal do 1. oktobra 1942, ko je bil komitiran v izvršni odbor Osvobodilne fronte Slovenije in v njem vodil vojaški referat. Decembra 1942 je bil delegiran v AVNOJ in se kot delegat tudi udeležil drugega zasedanja, na katerem je bil izvoljen v predsedstvo AVNOJA. V istem letu je bil izvoljen tudi v predsedstvo SNOS.

Po osvoboditvi je deloval kot minister v republiški in zvezni vladi, v centralnih komitejih KPS in KPJ oziroma ZKS in ZKJ, v republiškem in zveznem vodstvu SZDL in ZZB NOV, nazadnje pa je bil član sveta federacije SFRJ in častni predsednik ZZB NOV Slovenije.

Petnajst let po veliki stavki jeseniških kovinarjev je v svobodni Titovi Jugoslaviji Franc Leskošek-Luka, kot minister zvezne vlade, jeseniškim kovinarjem izročil ključke njihove železarnice, za katere razvoj se je zavzemal z vsem žarom.

To je le nekaj utrinkov iz življenja Franca Leskoška-Luke, častnega občana jeseniške občine in legende slovenskega in jugoslovanskega delavskega gibanja in revolucije, humanista in predanega komunista, ki je bil skoraj pol stoletja povezan tudi z naprednim delavskim gibanjem na Jesenicah in po osvoboditvi z razvojem naše železarnice.

PROBLEMATIKA ZOBOZDRAVSTVENEGA VARSTVA

Problematika zobozdravstvenega varstva, konkretno čakalna doba, je v železarni Jesenice pereč problem in nekaj let nazaj »stalna točka« v dnevnih redih konference delegacij SIS za zdravstvo in nemalo krat tudi samoupravnih delovnih skupin. Zato so delegati na četrti seji konference delegacij SIS za zdravstvo sprejeli sklep, da oddelek za zdravstvo in socialno varstvo pripravi analizo zobozdravstvene problematike delavcev TOZD in delovnih skupnosti Železarnice.

(Nadaljevanje na 7. strani)

INVESTICIJE IN NJIHOVI UČINKI V SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

Pred osmimi leti smo v pripravi plana razvoja in proizvodnje predvideli, da bomo v srednjeročnem obdobju 1976—1980 investirali tako, da bo leta 1980 znašala proizvodnja surovega jekla v slovenskih železarnah milijon ton. V tej predvideni količini naj bi bila udeležena s prvim deležem svoje proizvodnje v količini 100.000 ton že tudi nova jeklarna železarna Jesenice.

V investicijskem programu rekonstrukcije in modernizacije je bilo tudi predvideno, da bo končana do konca leta 1980 oziroma v letu 1981 tudi rekonstrukcija in modernizacija jeklarne v železarni Ravne, in s tem povečana količina izdelanega jekla.

Pred tremi leti, ko sem v spomladanskem času pisal o investicijah in vzrokih kasnitev, sem bil skoraj prepričan, da bo leta 1980 prvič v slovenskih železarnah presežena letna proizvodnja surovega jekla 800.000 ton, kar je sicer daleč od planiranih

milijon ton, pa vsaj skromna tolažba, ki bi jo dal ta napredek.

Srednjeročni plan oziroma dogovor o razvoju črne metalurgije Jugoslavije je leta 1976 predvidel, da b jugoslovanska proizvodnja surovega jekla v letu 1980 nad 5,6 milijon ton. Do letos še ni bila nobeno let dosežena letna proizvodnja nad milijone ton. Pri nas v Sloveniji tudi še nismo doslej nobeno leto presegli 800.000 ton.

Že nekaj let nazaj je bil jugoslovanski uvoz jeklarskih izdelkov okoli ali nad 900.000 ton. Istočasno je bil uvoz polizdelkov več kot milijon ton. Koliko jeklarskih izdelkov je bil uvoženih v obliki ladij, strojev in drugih proizvodov, ni nikjer zapisano.

Vzroki, zakaj je nastal tolikšen ostanek v razvoju jugoslovanske črne metalurgije, so bili že večkrat analizirani in ugotovljeni. Velik uvo dokazuje, da razvoj močno zaostaja

(Nadaljevanje na 3. strani)

ŽALNI SEJI OB SMRTI FRANCA LESKOŠKA-LUKE

Ob smrti narodnega heroja in velikega prijatelja jeseniških železarjev ter častnega občana jeseniške občine, Franca Leskoška-Luke, sta bili žalni seji tudi v naši občini. Na žalni seji predsedstva Skupščine občine Jesenice, družbenopolitičnih organizacij, nekdanjih borcev in revolucionarjev je govoril Branko Iskra, sekretar občinskega komiteja ZKS, na žalni seji v naši železarni pa je o liku revolucionarja spregovoril Stefan Ščerbič, predsednik izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata Železarnice, ki je dejal:

»Ugasnilo je bogato, revolucionarno in ustvarjalno življenje velikega sina slovenskega naroda, tovariša Franca Leskoška-Luke, narodnega heroja, junaka socialističnega dela, člana Sveta federacije in dolgoletnega uglednega partijskega in državnega voditelja.

Tovariš Luka se je od rane mladosti do zadnjega dneva življenja bojeval za uresničitev idealov delavskega razreda, za uresničevanje in zgraditev jugoslovanske samoupravne skupnosti bratskih in enakopravnih narodov in narodnosti.

Kot mlad kovinarski delavec se je Franc Leskošek-Luka že 1915. leta vključil v revolucionarno delavsko gibanje v Celju. Od tedaj je bil nehneno v prvih bojnih vrstah delav-

skega razreda Slovenije in Jugoslavije.

V obdobju med obema vojnama se je požrtvovalno bojeval v sindikalnem gibanju Slovenije in se neposredno angažiral v pripravi Komunistične partije Jugoslavije na odločilni obračun s protijudskim režimom in s fašističnimi zavojevalci.

V usodnih dneh druge svetovne vojne se je najprej kot komandant glavnega štaba narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Slovenije, potem pa kot udeleženec prvega zasedanja AVNOJ in kot član predsedstva drugega zasedanja AVNOJ nesebično boril za ustanovitev nove Titove Jugoslavije. Revolucionarno dejavnost je v osvobodjeni do-

(Nadaljevanje na 6. strani)

VPLIV ZNIŽANJA OZIROMA ZVIŠANJA PLANIRANIH STROŠKOV NA POSLOVNI REZULTAT V APRILU

V aprilu smo prodali 30.051 ton proizvodov osnovne dejavnosti. Vrednost prodanih izdelkov skupaj s storitvami po lastni ceni je znašala 1.387 mio dinarjev. Vrednost, ki nam jo je trg priznal, pa je znašala 1.370 mio dinarjev. Negativna razlika je torej 17 mio dinarjev. V štirih mesecih letošnjega leta pa negativna razlika znaša že 288 mio dinarjev.

Za nabavljeni material smo v aprilu odšteli 85 mio dinarjev več, kot pa smo v planske cene vkalkulirali. Z izvozom smo v aprilu dosegli pozitiven učinek za 11 mio dinarjev (drseči tečaj dinarja). Stroški delovnih skupnosti, ki niso bili vkalkulirani v ceno, so znašali 52 mio dinarjev. Zaloge nedovršene proizvodnje, polproizvodov in gotovih izdelkov so se v tem mesecu povečale za 6.051 ton. Fiksni stroški, vsebovani v tem povečanju zalog, so znašali 21 mio dinarjev.

Vsota vseh omenjenih kategorij, ki je negativno vplivala na rezultat, je znašala 164 mio dinarjev; v štirih mesecih pa je bila ta vsota 675 mio dinarjev.

Po drugi strani pa so bili dejanski stroški v temeljnih organizacijah nižji od planiranih za 147 mio dinarjev v aprilu, ter za 624 mio dinarjev v vseh štirih mesecih letošnjega leta.

(Nadaljevanje s 7. strani)

KAKO SMO DELALI V MAJU IN PRVE DNI JUNIJA

Po dnevnih in nedokončnih podatkih, ki jih zbira statistična sektorja za ekonomiko in organizacijo, so bili v mesecu maju doseženi naslednji delovni rezultati in proizvodnih delovnih organizacijah Železarnice:

Delavci v TOZD PLAVŽ so v preteklem mesecu izdelali 15.238 ton grodila, s čimer so za 0,4 % zaostali za mesečnim družbenim planom.

V TOZD JEKLARNA so v mesecu maju izdelali 42.273,8 tone surovega jekla, s čimer so za 0,7 presegli družbeni plan.

Skupna proizvodnja je bila v preteklem mesecu dosežena 119.723,8 tone ali 96,2 % mesečnega družbenega načrta oziroma 98,1 % nekoliko nižjaneega operativnega načrta.

Za prodajo smo v preteklem mesecu izdelali 23.431,4 tone izdelkov in s tem zaostali za mesečnim operativnim načrtom za 27,4 %, za precej nižjim operativnim načrtom pa 5 %.

Start v mesec junij je nekoliko spodbudnejši, v TOZD Plavž po šestih dneh presega linearni mesečni operativni plan za 1,2 %, v TOZD Jeklarna pa za 0,6 %. Skupna proizvodnja za linearnim družbenim načrtom zaostaja za 0,6 %, za operativnim planom pa 0,9 %. Pri prodaji pa znaša zaostanek za družbenim planom 5,7 %, za linearnim operativnim planom pa 4,1 %.

Z LASTNIMI SILAMI ZMANJŠEVATI IZGUBO V TOZD IN DOSEGATI KVALITETNEJŠE REZULTATE

(Nadaljevanje s 1. strani)

nostno pa smo za planom zaostali za 1.170.063.959 dinarjev ali 17,4 %. Prodajna cena je bila za 7,9 % ali 3.807 dinarjev nižja od planirane.

V štirih mesecih letošnjega leta je bila dosežena prodajna cena osnovne metalurške dejavnosti 42.085 din za tuno, medtem ko je bila planirana 46.587 din za tuno. Negativna razlika je tako znašala 4.502 dinarja pri toni ali 9,7 %.

V eni toni blagovne proizvodnje je bilo v štirih mesecih letošnjega leta 8.091 dinarjev dohodka. Od tega je bilo za osebne dohodke porabljenega 4.663 dinarjev (57,6 %), za prispevke po namenu 4.779 dinarjev (59,1 %), za sklad skupne porabe 298 (3,7 %), za poslovni sklad 77 dinarjev (1,0 %), za rezervni sklad 70 dinarjev (0,9 %). Tako je bilo na tona blagovne proizvodnje izkazane 1.794 dinarjev ali 22,3 % izgube.

V prvih štirih mesecih je bilo za delovanje delovnih skupnosti porabljenega 258.264.561 dinarjev, ki bremenijo stroške proizvodnje. V tem obdobju pa skoraj vse temeljne organizacije izkazuje znižanje stroškov, in sicer skupaj za 623.696.487 dinarjev.

Poslovni odbor Železarne v svoji informaciji o glavnih vzrokih izgube za prvo tedenšče letošnje navaja:

— povečani stroški zaradi neodplačanih deviznih anuitet in kratkoročno najetih terminskih nakupov 60 milij. dinarjev;

— podražitve surovin, polizdelkov in goriv 35 milij. dinarjev;

— povečane zaloge nedovršene proizvodnje, storitev in gotovih izdelkov ter neplačane realizacije 65 milij. dinarjev.

Seveda ob vsem tem ne bi smeli tudi mimo številnih subjektivnih vzrokov, ki so povezani tako s proizvodnjo kot organizacijo proizvodnje in oskrbovanjem s polizdelki. Pri tem gre tudi za veržne reakcije, ker ne izpolnjujemo izvoznih obveznosti in kvalitativnih ter količinskih obveznosti do kupcev, ki za nas združujejo devizna sredstva, nismo imeli dovolj deviznih sredstev za nakup prepotrebni polizdelkov. Tu pa tam pa vsemu temu botruje tudi nerazumljive porazdelitve polizdelka za nadaljnjo predelavo. Znan nam je najnovejši primer, ko smo že določeno žico za TOZD Željarni, ki izključno dela za izvoz in že nekaj časa omejuje proizvodnjo, namenili zunanemu kupcu.

V že omenjeni informaciji je poslovni odbor Železarne predlagal naslednje ukrepe:

1. Za zmanjšanje stroškov na prodajo deviznih obremenitev moramo izpolnjevati planirane izvozne

obveznosti in vložiti maksimalne napore pri združevanju deviznih sredstev. To pa pomeni prodajati tako kvaliteto naše proizvodnje, s katero tudi na domačem tržišču iztržimo maksimalno višino deviznih sredstev.

2. Podražitve surovin in materialov so tako intenzivne, da moramo preusmerjati proizvodnjo in prodajo v izdelke, ki bodo prenesli tako stopnjo podražitev.

3. Kontrolirati tehnološke poti in usmerjati izdelke v višje stopnje predelave.

4. Odprema naših izdelkov mora biti enakomerna skozi ves mesec, s posebno pozornostjo na konec obračunskega obdobja.

5. Proizvodni proces mora biti organiziran tako, da ne pride do povečanih visokovrednih zalag polizdelkov znotraj posameznih faz dela.

Predlagani ukrepi dejansko ne pomenijo nič novega, saj smo vse to zelo jasno napisali v letnem družbenem planu, skoraj permanentno pa jih ponavljamo tudi v sklepih samoupravnih organov. Seveda se pri tem bolj pojavlja vprašanje odgovornosti za neuresničevanje splošnih odmeritev in ciljev od poslovednega odbora Železarne do vodij temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti in dalje. Navedeni ukrepi neizvedljivo kažejo, da je za sedanjost neizvedljivo stanje tudi v sta subjektivnih vzrokov in da imamo v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih še velike rezerve, s katerimi lahko izboljšamo stanje. Čakanje na višje cene bi nas lahko uspravalo, zato bi se morali v vseh TOZD in delovnih skupnostih zelo konkretno poobiti z vsemi subjektivnimi vzroki, poiskati notranje rezerve in z lastnimi silami zmanjševati izgubo oziroma izboljševati poslovne rezultate.

SEDMA SEJA DELAVSKEGA SVETA SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

Predsednik Alojz Janežič v petek, 17. junija, sklicuje v sindikalnem domu v Kropi sedmo sejo delavskega sveta SOZD Slovenske železarne. Delegatom v razpravo in sprejeto, oziroma v opredeljevanje, predlaga naslednja vprašanja:

- poslovanje SOZD Slovenske železarne v prvem četrtletju 1983,
- združevanje deviznih sredstev in problematika oskrbe,
- teze za problemsko konferenco zveze komunistov v SOZD Slovenske železarne,
- investicije v SOZD Slovenske železarne,
- tekoče zadeve.

Za vsa v dnevnem sedenju predložena vprašanja so delegati dobili obsežna in dokumentirana pisna gradiva.

POPRAVKA

V zadnji 21. številki Železarja, 2. junija, sta se vrinili dve neljubi napaki, in sicer:

— na drugi strani v sestavku **ENERGETSKO GOSPODARSTVO SLOVENIJE** bi v uvodu moralo biti pravilno napisano, da bosta zbor združenega dela in zbor občin Skupščine socialistične republike Slovenije 29. junija obravnavala poročilo o stanju in razvoju energetskega gospodarstva v SR Sloveniji, ne pa da sta obravnavala.

— na tretji strani v sestavku **ZARADI POMANKANJA VLOŽKA OMEJENA PROIZVODNJA V TOZD ŽELJARNI** bi v prvem odstavku v deveti vrstici moralo biti pravilno napisano TOZD Željarni in ne TOZD Železarne. Zadnji stavek v zadnjem odstavku pa se pravilno glasi:

... Službe in vodstvo Železarne (ne Željarni) si ne bi smeli več privoščiti takega spodrslljaja, da izredno izvozna TOZD ustavlja proizvodnjo v času, ko je na zalogah kar precejšnja količina jekla v polproizvodih.

Uredništvo

PREGLED NEKATERIH PROBLEMOM V ZVEZI Z INOVACIJSKO DEJAVNOSTJO, KOT JIH VIDIJO AVTORJI 3

Nasprotno mnenju, ki ga zagovarjajo v TOZD Žičarna, kjer razmišljajo tem, da bi odprli delovno mesto animatorja inovacijske dejavnosti, ki bi spodbujal inovatorje in jim kot strokovnjak pomagal pri realizaciji idej, pa nekateri menijo, da bi bilo to odveč, saj morajo biti vsi dolžni delavci v TOZD animatorji inovacijske dejavnosti že po svoji službeni dolžnosti. Kakšen odnos pa imajo nekateri vodilni delavci do inovatorstva, je jasno videti že po nezadovoljstvu avtorjev, zlasti tistih iz neposredne proizvodnje. Peter Frelih je o tem dejal: »Za nas, ki delamo na strojih, nekateri mislijo, da naj samo delamo, drugo pa nas nič ne briga. Ali pa, ti samo nakaži, kako bi to rešil, potem bomo že mi to uredili, toda brez tebe.«

Prav bi bilo, da bi o uvedbi delovnega mesta animatorja inovacijske dejavnosti dobro razmislili. Nekateri tudi menijo, da bi bilo treba stimulirati odgovorne delavce za dela na področju spodbujanja inovacijske dejavnosti, oziroma jih s premijami pripravi do tega, da bi bilo na njihovem delovnem področju čim več inovacij.

Eden od problemov, ki ga je omenilo več avtorjev, je vprašanje ideje in avtorstva. Aleksander Mandelj je o tem povedal: »... Nekomu se na podlagi razmišljanja porodi ideja, on pa je nestrokovnjak in prepusti drugim, ki se na zadevo bolje spoznajo, da jo realizirajo. Potem se pojavi problem avtorstva. Slišijo se očitki, kdo da je več naredil, kdo je bolj zaslužen... Mislim, da je pravi avtor inovacije tisti, ki je prišel do ideje. To dandanes premalo cenimo. Jasno, da vsaka ideja ni dobra, toda tisto, ki je dobra, je treba realizirati. Zato imamo strokovnjake, ki naj jo izvedejo po svoji službeni dolžnosti...«

»Pri inovatorstvu je vse preveč nevoščljivosti,« pravi Srečko Koren iz vzdrževanja HVŽ. »Zavedati bi se morali, da ima največ pravic do avtorstva tisti, čigar je ideja. To je v TOZD Žičarna dobro rešeno z evidentiranjem idej, ker je zaradi čistih računov zelo pomembno, da se že od vsega začetka ve, kdo je avtor ideje za inovacijo. Pri avtorstvu je ideja eno, uresničitev pa čisto nekaj drugega in do realizacije je večasi dolga in trnova pot.«

Stane Mencinger pa o tem pravi: »... Ravno tako se ni rešeno vprašanje ideje in njene realizacije. Sedanjí pravilnik o izumih in tehničnih izboljšavah ne obravnava vprašanja reševanja ideje za inovacijo in koliko je avtor ideje soudeležen pri realizaciji ter kakšen del inovacijskega dohodka mu pripada. Sedaj idejo lahko nagradimo le na podlagi posameznega razpisa...«

S tem, da je po ideji do realizacije dolga in trnova, se skoraj brez izjeme strinjajo vsi avtorji. Edo Dolžan je govoril o eni svojih inovacij, ki sta jo izvedla skupaj s sodelavcem in pri tem dejal: »Zelo težko je tako inovacijo izpeljati, ker ti pri tem nihče ne pomaga. Sama sva morala narediti vse, od načrta pa do same izvedbe. Ljudje so, ko gre za inovacije, zelo nevoščljivi. Nekateri znajo vnapre izračunati, koliko bo kdo zaslužil z neko inovacijo, ne vidijo pa njene dejanske vrednosti oziroma koristi, ki jo prinaša celotni temeljni organizaciji...«

Posebno redki so primeri, da bi nekdo iz neposredne proizvodnje prodlr s kakšno inovacijo, še posebej, če je bolj obsežna. Take inovacije izvajajo največkrat le vodilni delavci. Delavec iz neposredne proizvodnje sicer lahko izvede kakšno manjšo stvar, da kakšen kos privari k ograjdu ali napravi, da kaj odroče in podobno. Za večje posege ali predelave pa nima možnosti. V takem primeru moraš praktično poznati vse delavnice v Železarji. Moraš biti na zadosti visokem položaju, da sam urediš vse, kar je potrebno pri realizaciji...«

Ivo Cundrič pa je dejal: »... Velik problem, ki danes stoji pred vsakim inovatorjem, je pot, ki jo mora prehoditi od ideje do izvedbe inovacije. Tudi pri svojih idejah sem se moral sam boriti za njihovo izvedbo, čeprav so moji nadrejeni tisti, ki bi se morali za svoji službeni dolžnosti zavzemati za to. Pri tej borbi se človek najbolj iztroši, namesto da bi tačas sčeval kako novo inovacijo...«

»Če prepračša tehnologa, da je kakšna izboljšava koristna, da se zavzamejo zanjo, lahko upa, da bo izvedena, sicer ne. Zakaj je največ inovatorjev med vzdrževalci? Zato, ker inovacijo najlažje izvedejo. Na tem področju bi delo v Železarji moralo biti bolj organizirano,« je povedal Božidar Brudar iz Raziskovalnega oddelka.

Pri realizaciji inovacije avtor nikakor ne bi smel biti osamljen. Morala bi mu biti zagotovljena vse strokovna in materialna pomoč. Po sklepu inovacijske komisije bi moral biti izdan delovni nalog za izvedbo inova-

cije, kar bi potem postalo delovna dolžnost.

»Če se na odboru za gospodarstvo odločimo za izvedbo ideje, sem kot asistent za delovne naprave tudi sam zadolžen za njeno izvedbo. V takem primeru odpremo delovni nalog, na katerem se potem zbirajo vsi stroški, vidi se, kakšna je vrednost izvedbe, pa tudi prihranke na tej podlagi lahko izračunamo...« je povedal Jože Zidar.

Nekateri avtorji menijo, da bi morali v Železarji imeti posebno delovno skupino, ki bi skrbela za izvedbo inovacij. Takole pravi Ivo Cundrič: »... Razmišljali smo že, da bi morali zagotoviti skupino ključavničarjev oziroma izvajalcev, ki bi skrbeli samo za realizacijo inovacijskih predlogov. To delo sedaj najpogostejše opravljamo remontni napojniki, ki pa za to delo zaradi svojih rednih delovnih obvez nimajo dovolj časa. Če ne gre drugače, bomo morali angažirati take skupine od zunaj. Najslabši vtis dobi novor, če ima predlog, pa ga zaradi neorganiziranosti znotraj Železarne ne more uresničiti. V takem primeru človek izgubi veselje do dela. Noben izvajalec ni tako drag, da se to ne bi izplačalo. Škoda, da veliko dobre ideje propadejo, je veliko hujša.«

Drugi spet menijo, da ni dovolj, če bi to bila le skupina ključavničarjev oziroma izvajalcev, ampak da bi za realizacijo inovacij morali imeti v Železarji cel oddelček strokovnjakov, od ključavničarjev, varilcev, strugarjev pa do metalurških in strojnih inženirjev, ki bi vsako idejo lahko razvili do konca in jo potem tudi izvedli.

Veliko avtorjev ima težave s pisanjem inovacijskih predlogov, oziroma s opisom inovacije in izračunom prihrankov. Menijo, da je pri tem preveč administrativnega dela. Stane Mencinger pravi: »Sam sistem oziroma način prijavitelj inovacij zahteva od avtorja tudi to, da se ukvarja s stvarmi, za katere ni kvalificiran. Zato menim, da bi smela imeti inovacijskega predloga pred seboj. Od avtorja zahteva, da sam ugotavlja prednosti inovacije in njene finančne učinke. Tudi to je eden od vzrokov za tolikšno število ilegalnih inovacij...«

Anton Novak iz Vzdrževanja TOZD HVB tudi pravi, da je pri inovacijskih predlogih preveč administrativnega dela. Meni, da bi bilo potrebno na nek način poenostaviti, saj bistvo inovatorstva ni v administriranju, ampak v izvajanju inovacij. »Pri nas je težko izjaviti podatkov o prihrankih pri posameznih inovacijah ali tehničnih izboljšavah ter o številu zastojev pred izvedbo inovacije ter po njej, tako, da tega dela prijavene sploh ne morem izpolniti. Seveda morajo potem na oddelku za zaščito industrijske lastnine iskati podatke, ugotovljati prihranke in sami izpolniti ta del prijavnice. Vem, da je oddelček veliko premajhen, da bi iskal podatke na vse tehnične izboljšave, če bi tudi ostali avtorji počeli tako. Mogoče sem premalo vztrajen. Ko so me pri iskanju podatkov prvič odklonili, nisem več poskušal...«

»Včasih je bolj problematično pisanje inovacijskega predloga kot pa izvedba tehnične izboljšave, saj je izvedba znano, da ljudje niso večši raznim tehničnim opisom. Mi stvar najprej naredimo, potem šele razmišljamo, kako bi to napisali. Ljudem, ki to znajo opisati, je dosti lažje, saj je večina od opisane inovacije odvisna tudi od njene nagrade. Če znaš dobro prikazati in izračunati koristi ter prihranke, ki jih tehnika izboljšava prinaša, je njena prav gotovo dosti višja...«

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

MANJ DENARJA

ZA OSEBNE DOHODKE TUDI ZARADI SLABŠEGA DELA

Kljub temu, da beležimo nominalno rast osebnih dohodkov, nam vsi kazalci kažejo, da njihovo realno upadanje, kot ugotavljata jugoslovanska statistika, so realno celo bolj zmanjšani v povprečju na zaposlenega, kot je zabeležen padec produktivnosti dela, ob istočasni povečanosti zaposlenosti v gospodarstvu družbenega sektorja. Te jugoslovanske ugotovitve nedvomno veljajo tudi za nas, zaradi česar postaja politika delitve osebnih dohodkov vse bolj občutljivo vprašanje tudi med delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti naše železarne. Ob tem se mnogi, tudi v naši železarji, zatekamo k različnim ukrepom, ki naj bi ublažili situacijo, kot je povečanje obračunske postavke kosmatih osebnih dohodkov za deset odstotkov in ugotavljanje vzrokov za nižje osebne dohodke od 9.000,00 din ter iskanje rešitev za izboljšanje le-teh. S takim načinom blaženja situacije pa nam seveda zmanjka prostora za resnično stimulacijo najbolj ustvarjalnim.

Pri obravnavi četrtletnih poslovnih poročil Železarne, TOZD in delovnih skupnosti so mnogi delavci ugotavljali, da med vzroke za slabše rezultate poslovanja sodi tudi neustrezna delitev osebnega dohodka. Ob tem seveda ne zanikamo dejstva, da je v teh zaostrenih pogojih gospodarjenja manj denarja za osebne dohodke in s tem manjši prostor za njegovo samoupravno razporejanje in sploh odločanje o njem, poleg različnih uravnilovskih pritiskov, vendar pa si ne bi smeli zapirati oči tudi pred tem, da ne izpolnjujemo s družbenim načrtom za leto 1983 zastavljenih ciljev, predvsem v kvalitativnem pogledu, kar seveda pomembno vpliva na manjši skupni prihodek, dohodek in čisti dohodek, ki smo ga v štirih letošnjih mesecih ustvarili le 60 % planiranega, medtem ko smo za osebne dohodke porabili 100 % planirana sredstva.

Navedeno razmerje skoraj ne potrebuje komentarja, zelo nedvoumno pa kaže ob 225,5 milij. dinarjev izgube po štirih mesecih, da bomo morali več, predvsem pa bolj in kvalitetneje delati ob doslednem varčevanju na vseh področjih. Pričujemo na tak ali drugačen obseg osebnih dohodkov, bomo morali zmanjšati za boljše in odgovornejšim delom seveda ob predpostavki, da bomo sočasno morali bolj dosledno in objektivno dograjevati sistem delitve po delu in rezultatih dela, ki ta čas najbolj buri delavce v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih.

V teh obravnavah bi morali delavci v TOZD in delovnih skupnostih, ki zaradi v uvodu navedenih nesorazmerij, upravičeno postavljajo ob tih vprašanjih bolj občutljivi, tudi povedati, da sedanje stanje v Železarji pogosto je tudi nekateri objektivni vzroki, kot so povečani stroški zaradi neodplačanih anuitet in kratkoročnih terminskih nakupov, podražitve surovin, polizdelkov in goriv ter podobno, na kar delavci nimajo vpliva, vendar pa da bi te negativne posledice lahko ublažili, če bi dosledno uresničevali kvalitativne cilje zastavljene v letošnjem družbenem planu, oziroma poveljnih temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti.

Mnogo truda, prepričevanja in dokazovanja bo še potrebno, da bo sleherni med nami spoznal, da težkega gospodarskega stanja ne moremo preseči brez korenite spremembe našega odnosa do dela in gospodarjenja z družbenimi sredstvi, kakor je dejal podpredsednik zveznega izvršnega sveta Zvone Dragan ob zadnjem obisku na Jesenicah. Na vseh ravneh, kakor je dejal, mora vsak izpolnjevati tiste obveznosti, za katere je usposobljen in mora polagati račun za delo in »plačati« račun za nedejo, za neodgovornost pri opravi delovnih opravil in samoupravnih družbenih nalog. V zaostrenih pogojih gospodarjenja in ob vseh nakopičenih gospodarskih problemih, je v srečanju s slovenskimi kovinarji poudaril Zvone Dragan, moramo potegniti ostro ločnico med delom in nadelom, med družbeno potrebno in koristnim delom na eni strani, in nedelom ter neracionalno izrabo delovnega časa in proizvodnih sredstev na drugi strani.

V funkciji doseganja vsega tega in kot posledice večje produktivnosti dela pa je tudi resnična delitev po delu in rezultatih dela in v okviru tega vrednotenje dela v prid proizvodnega in kreativnega dela, je že na omenjenem srečanju menil Zvone Dragan in poudaril, da je produktivno delo le tisto, katerega proizvodi dobijo svojo potrditev na trgu, in to ne samo na domačem trgu, ampak predvsem in vse bolj na tujih trgih. To pa je tudi objektivno dano merilo za produktivnost dela.

O vsem tem smo nič kolikokrat razmišljali, dosti je bilo izrečenega in napisanega pa vendar se v naši železarji stvari prepočasno premikajo, lahko bi rekli, da celo stojijo na enem mestu, pri čemer seveda ne upoštevamo ponesrečenih premijskih rešitev, ki so naredile dosti zmede v Železarji. Za to upravičeno lahko sindikalnim organizacijam in temeljnih rganizacijah in delovnih skupnostih ter v Železarji kot celoti očitamo premajhno aktivnost, precejšnjo podurnost in revolucionalnost ob delstvu, da so si slovenski sindikati zadali, kot eno svojih najpomembnejših nalog, dograjevanje sistema delitve po delu in rezultatih dela. V zaostrenih pogojih gospodarjenja in v razkoraku med nominalnimi in realnimi osebnimi dohodki pa to vprašanje med delavci postaja vse bolj občutljivo.

INVESTICIJE IN NJIHOVI UČINKI V SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

(Nadaljevanje s 1. strani)

za porabo in potrebami tržišča. Analize so pokazale, da je osnovni vzrok zaostajanja slaba priprava investicij, prepočasno investiranje in neusklajenost naložb, oziroma zmogljivosti med topilniškim delom in zmogljivostmi predelave. Neusklajenosti so že v primarnem delu med zmogljivostmi rudnikov železove rude, proizvodnje koksa, priprava vsipa in zmogljivostmi plavžev. Proizvodnja v plavžih je zopet manjša, kot so potrebe jeklarne. Vse to in slaba organizacija zbiranja jeklenih odpadkov so vzrok za slabo izkoriščenost zmogljivosti proizvodnih naprav in jeklarne, predvsem v novih, konvertorskih jeklarne.

V slovenskih železarnah je izkoriščanje zmogljivosti za proizvodnjo surovega železa in proizvodnjo jekla dobro, kljub temu pa ni dovolj jekla za polno izkoriščenost valjarskih zmogljivosti, ker smo zaostali z naložbami za modernizacijo jeklarne.

O vzrokih zaostajanja v investiranju smo tudi v SOZD Slovenske železarne ponovno razpravljali. Skoraj redno se pri obravnavi izvrševanja letnega plana investicij ponavljajo ista vprašanja: zakaj tolikšno zaostajanje, kje so vzroki? Čeprav so bili pred tremi leti poskusi, da bi skrajšali vsaj postopek in čas za pridobivanje vseh potrebnih soglasij, ki so obvezna za vse investicije pred pričetkom del, se je čas priprave investicij medtem prejel podaljšal kot skrajšal. Stabilizacijski ukrepi v gospodarstvu so prinesli tudi nove predpise. Treba je bilo prijaviti in opravičiti podražitve, ki so nastajale pri investicijah v izvajanju ob inflacijskem gibanju cen. Z družbenim dogovorom za prestrukturiranje gospodarstva so bili sprejeti posebni kriteriji za ocenjevanje investicijskih projektov, oziroma družbene upravičenosti posameznih naložb. Od leta 1981 je uveden dvostopenjski postopek pridobivanja soglasij oziroma odobravanja investicij. Najprej družbene upravičenosti investicijske namere in nadalje investicijskega programa, kot to predpisuje zakon o investicijski dokumentaciji. Po novih predpisih bi morala biti sredstva za celotno investicijo zagotovljena pred pričetkom gradnje.

Vzpostavljeno iz izdelave investicijske dokumentacije teče tudi postopek pri dobivanju mnenj in soglasij za zagotovitev potrebnih finančnih sredstev. Hitrejši postopek zagotovitve financiranja je samo v primerih, ko investitor pri manjših investicijah zagotovi lastna finančna sredstva in manjše kredite temeljne banke ali Interne banke SOZD Slovenske železarne.

Kot primer navajam naložbo za rekonstrukcijo valjarne v železarni Ravne.

Letos v maju je republiška komisija za ugotavljanje družbene upravičenosti investicij dala soglasje za investicijo rekonstrukcije valjarne železarne Ravne in soglasje za gradnjo do konca druge faze te investicije. Investitor je namreč celotno naložbo razdelil na pet faz. Investicijski program je bil izdelan prvič leta 1978 in je prav sedaj preteklo pet let od prve obravnave investicijskega programa.

Ker je postopek zagotovitve financiranja potekal vse do leta 1980 in so zaradi gibanja cen v dveh letih nastopile podražitve, je bil investitor po novih predpisih v letu 1981 dolžan, da predloži novo investicijsko dokumentacijo oziroma nastalo podražitev obrazloži in da v oceno in potrditev republiški komisiji za oceno investicij oziroma v soglasje za odobritev podražitve. Izdelati je bilo treba dopolnilo k prvotnemu investicijskemu programu. Vse postopke obravnave, usklajevanja in pridobivanja mnenja pri poslovnih banki, je potekal v letu 1982 in kot rečeno, investicija je končno, po petih letih, dobila soglasje. Do dokončanja druge faze bo preteklo letošnje leto in še leto 1984. Ko bo investicija dogotovljena, oziroma ko bo dala svoje učinke, bomo pisali zelo verjetno leto 1988 in praznovali desetletnico od pričetka investicije.

Ni treba posebej poudarjati, da se bo investicija v desetih letih podražila, da se bodo spremenili mnogi dejavniki, ki so bili kot izhodišče in pogoj pri odločitvah za nameravano naložbo, in da je v osnovnem investicijskem programu predvidena oprema lahko pogosto po desetih letih že tehnološko zastarela. V takem obdobju se lahko tudi bistveno menja pogoji ekonomike neke naložbe.

Omejevanje možnosti uvoza opreme je v zadnjih letih močno podaljšal čas gradnje in realizacije naložb, ki so bile vezane na uvoz opreme ali celo preprečil dokončanje investicije ter doseg v projektu predvidenih ciljev.

Seveda pa niso samo zunanji vplivi vzrok zavlačevanja investicije in nedoseganja projektiranih učinkov. Tudi investitorji imajo svoje grehe, od neopolne dokumentacije do precejšenih možnosti dobavnih rokov za domačo opremo in storitev ter zavestno ali nenamerno navajanje netočnih podatkov in izhodišč v projektu.

Ko so letos poslovodni in samoupravni organi SOZD Slovenske železarne obravnavali informacijo o izvrševanju plana investicij za leto 1982, so ugotovili, da že obe prvi leti srednjeročnega plana razvoja za obdobje 1981—1985 močno zaostajamo za predvideno dinamiko investiranja in letno izvršimo komaj nekaj nad 50 % predvidene vrednosti naložb. Doslej ni bila pričetna nobena prednostnih investicij, ki so bile predvidene v srednjeročnem planu. Če ne bi vmes prišlo naložbe posebnega družbenega pomena, bi ostalo samo pri nadaljevanju investicij še izpred leta 1980. Vsaj za prvo polovico srednjeročnega obdobja 1976—1980 je bilo v SOZD Slovenske železarne značilno, da je bilo za realizacijo pripravljenih premalo projektov, čeprav bi se dalo dobiti sredstva. Sedaj imajo v delovnih organizacijah pripravljene več projektov, kot jih je finančno možno realizirati do leta 1985. Vzroki za majhen obseg naložb so torej znani in tudi vzroke za kasnitve, podražitve in dolge čase gradnje poznamo.

Pri obravnavi stanja pa je bilo načeto tudi vprašanje o učinkih v zadnjih desetih letih realiziranih naložb.

Za pregled doseženih učinkov smo izbrali 18 investicij, ki naj bi vplivale na obseg in kvaliteto proizvodnje, na izvoz in skupno na uspešnost poslovanja. Odločili smo se, da bomo najprej pregledali podatke, ki pomenijo materialne kazalce uspešnosti posamezne investicije, v primerjavi s predvidevanji v investicijskem programu.

Osnovna ugotovitev je bila, da so bili pri vseh investicijah v terminskem programu predvideni roki preoptimistični. Pogosto je bila gradnja oziroma dogotovitev investicije, do pričetka poskusnega obratovanja, dvakrat daljša, kot je bilo v projektu predvideno. Pospešena dela za pričetek poskusnega obratovanja ob koncu gradnje imajo za posledico še dolgotrajno dopolnjevanje in daljše obdobje do polne usposobitve oziroma pričetka rednega obratovanja.

Podaljšani rok izvajanja investicije ima redno za posledico podražitve. Zaradi velikih podražitev in težav s finančnim pokrivanjem podražitev je treba marsikje opustiti del predvidene opreme ali spremljajočih investicij za storitvene dejavnosti. Nepopolna investicija ne more dati predvidenih učinkov in take posledice nastajajo tudi pri analiziranih investicijah.

Praktično so bili pri vseh investicijah pri prevzemnem testiranju doseženi v pogodbah za dobavo opreme ali naprav predvideni proizvodni učinki. Od obravnavanih naložb imamo pa samo pri kovačnici v železarni Ravne, TOZD Kovinarstvo Ljubno, železarne Ravne in jeklovleku železarne Štore pri proizvodnji v daljšem obdobju ugotovljene v projektni dokumentaciji predvidene učinke oziroma rezultate proizvodnje.

Proizvodne naprave same so praviloma torej take, da bi lahko dale projektirane učinke. Proizvodnje pa ne dosežejo, ker spremljajoče naprave za pripravo vložka, za vzdrževanje in druge storitve niso usklajene z zmogljivostjo proizvodne naprave.

V več primerih so naprave dograjene po projektu in imajo usklajene funkcije za zagotavljanje tehnološkega procesa, ni pa zagotovljen vložek iz drugih virov ali iz lastnih proizvodnih obratov investitorja, čeprav je bilo to v projektni dokumentaciji zagotovljeno.

Pri nekaj investicijah je vse dano in je tudi investicija izvedena po projektu, ni pa možnosti prodaje izdelkov niti na domačem tržišču niti v izvozu. Predvidevanja tržne analize torej niso bila pravilna.

Kazalci tudi vplivajo na učinke investicij. Posebno v poletnih mesecih je v problematiki v proizvodnih obratih pogosto navedeno, da predvidena proizvodnja ni bila dosežena zaradi pomanjkanja delavcev. V investicijskih programih kadri še v nobenem primeru niso bili navedeni kot omejitveni dejavnik.

V investicijskih programih je proizvodnja opredeljena po količini, obliki in kvalitetni vrstah izdelkov. Po realizaciji investicije so v proizvodnji ugotovljena v večini primerov velika odstopanja v količini in pogosto tudi v kvalitetni vrstah. V času od izdelave projekta do dogotovitve investicije so nastale spremembe v možnostih oskrbe ali zagotovitve vložka ali pa tudi spremembe v potrebah tržišča in tržnih pogojev. Pri drugih investicijah zopet investitor ni zagotovil v investicijskem programu upoštevanih pogojev in zaradi tega investicija ni dala predvidenih učinkov.

S temi zbranimi podatki še ni mogoče dati celotne analize in ocene o uspešnosti posameznih naložb. Za ugotovitev poslovne uspešnosti posamezne investicije je treba primerjati tudi še vse druge pogoje, ki so bili upoštevani v projektu: kvaliteto surovin in reprodukcijskih materialov, vse cene, dajatve in predpise, ki na ta ali oni način vplivajo na uspešnost poslovanja.

Nadaljevanje pričetke analize je gotovo v interesu vsake temeljne organizacije združenega dela — investitorja. Pomembno je ugotoviti vzroke, zakaj neka investicija ne daje tega, kar je bilo predvideno v investicijskem programu. Ko bodo brez zaдржkov in objektivno ugotovljeni vzroki, bo možno in potrebno najti tudi rešitve za odpravo pomanjklivosti in napak. Menim, da bi morali povsod ravno v času investicijskega zatišja usmeriti razpoložljivo znanje in sredstva prav v usposobitev vseh dosedanjih investicij, da bi te dosegle v projektni dokumentaciji predvidene učinke, kjer ti še niso doseženi. Ugotovljena odstopanja od predvidevanj v projektu pa naj nam bodo vodila, da bi se v bodoče izognili takim napakam.

Milan Marolt

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 13. DO 19. JUNIJA

13. junija, Miha STOJAN, vodja TOZD Elektrode, Bohinjska Bela 49/a.
14. junija, Martin ŠKETA, vodja SEO, Bled, Alpska 1, št. tel. 77-130.
15. junija, Jakob MEDJA, vodja OTK, Jesenice, Titova 1/a, št. tel. 81-117.
16. junija, Janez TUŠAR, vodja Kadrovskega sektorja, Blejska Dobrava 16/b, št. tel. 83-082.
17. junija, Franc VIČAR, vodja Invest. razvoja, Žirovnica, Rodine 51.
18. junija, Emil AŽMAN, sektor Novogradnja, Jesenice, Titova 3, tel. št. 82-262.
19. junija, Božidar BARTEJ, podpredsednik PO, Jesenice, Titova 3/a, št. tel. 81-453.
Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 7. ure naslednjega dne in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 7. ure do 7. ure naslednjega dne.
V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po železarni, svoje vtise vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 13. 6.	DUŠAN ŠMID	IGOR LOGAR
TOREK — 14. 6.	MIRKO ZUPAN	IVAN KAVČIČ
SREDA — 15. 6.	MARJAN DROLČ	BOGOMIR SVETINA
ČETRTEK — 16. 6.	ALEŠ ROBIČ	FRANC ARNEŽ
PETEK — 17. 6.	FRANC BERNIK	FRANC CERKOVNIK
SOBOTA — 18. 6.	MARJAN TRONTEJ	PETER SEKLOČA
NEDELJA — 19. 6.	JANEZ FALETIČ	BERTI KRAPEŽ

Telefon dežurnega za vzdrževanje v železarni je: 3549
vezni telefon je: 2317

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 15.00 do 19.00 ure
nočni pa od 19.00 do 07.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 07.00 do 19.00 ure
nočni pa od 19.00 do 07.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 13. do 18. junija bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metoda Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može-Kovačič.
DISPANZER ZA BORCE: dr. Marija Može-Kovačič.
POPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Želimir Cesarec.

V soboto, 18. junija, samo dopoldne: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Želimir Cesarec.

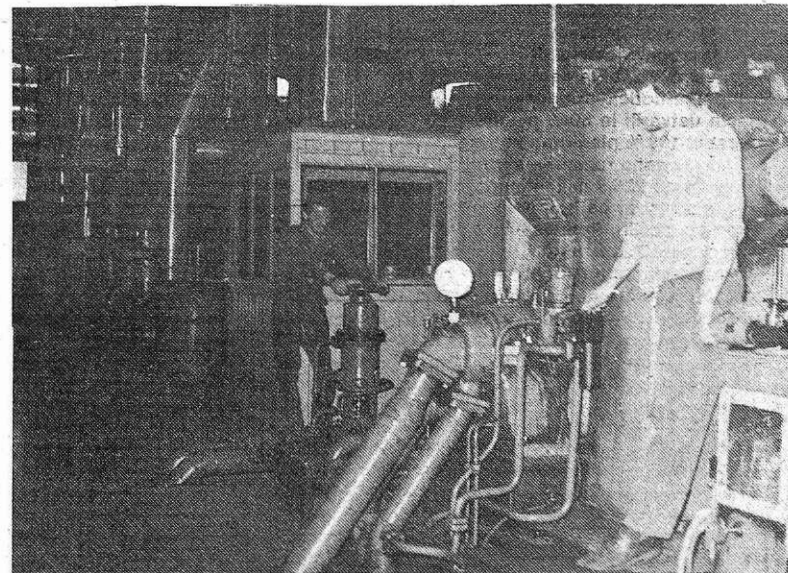
ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej in III. zobna ambulanta: dr. Bela Gazafi.

ZA BORCE: vsak dan od 12. do 13. ure.

POPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

V soboto, 18. junija, samo dopoldne: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

V strojnici parne centrale na Jesenicah — Foto: S. Kokalj

LETNI REMONT VALJARNE ŽICE IN PROFILOV

Planirani generalni remont naprav v TOZD Valjarna žice in profilov je predvideval štirinajstdnevno ustavitev proizvodnje, to je od 24. maja do 6. junija, vendar so bila popravila zaključena dva dni pred rokom.

Prvi sestanek za letni remont je bil 17. januarja. Na sestanku so bile dogovorjene okvirne naloge s posameznimi izvajalci del. Izdelava programa vseh del na obnovi ogrevne peči CUSTODIS in ostalih agregatov je bila pripravljena do 15. marca, ko se je pričelo z deli na sestavljanju strojnih sklopov za posamezne agregate.

Največji obseg del je bil na ogrevni peči CUSTODIS, in sicer rušenje dna v peči, obnova strojnih delov, obzidava obokov, nabijanje mase v dno peči, sušenje na zraku in počasno ogrevanje, kot zahtevajo tehnološki predpisi za ogrevanje peči.

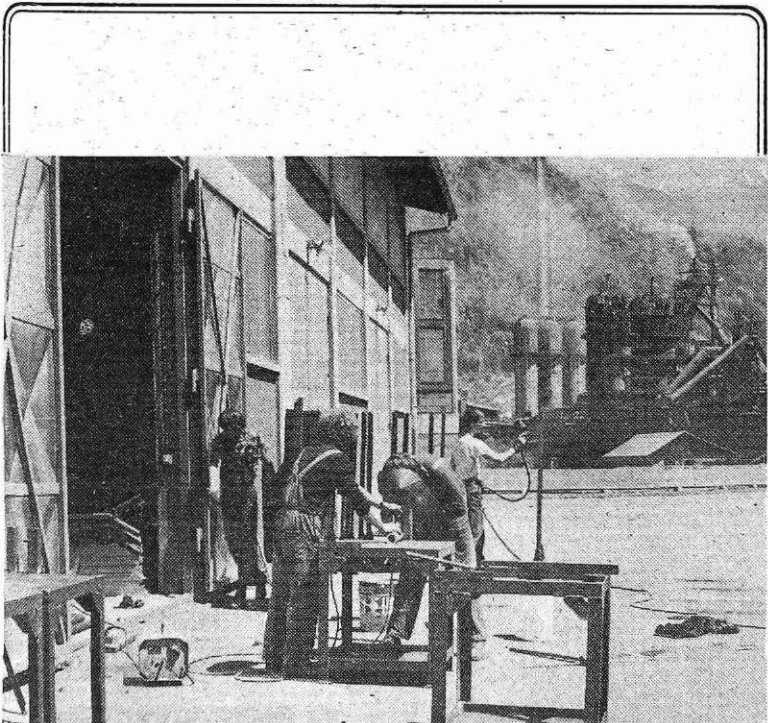
Vsa dela na rušenju in obzidavi

ogrevne peči CUSTODIS so izvedli delavci VATROSTALNE. Dela so bila izvršena zadovoljivo in dva dni pred rokom.

Poleg peči so bila izvedena obsežna dela na ostalih agregatih. Delo so izvajali delavci TOZD Remontne delavnice, strojno in elektro vzdrževanje. Na valjarskih ogrodjih pa so delo izvajali proizvodni delavci.

Da so bila vsa ta obsežna dela izvršena dva dni pred rokom, moramo pohvaliti vse izvajalce, ki so kljub problemom našli skupne in zadovoljive rešitve.

ŽELEZAR

Sodelavci kleparji (foto I. Kučina)

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

DS za ekonomiko, tehnično kontrolo
in raziskave ter novogradnje

1. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik delavskega sveta delovne skupnosti E-TKR-NG, Slavko DEZMAN, je sklical 1. redno sejo v sredo, 18. maja. Na začetku je dejal, da pa, da bo delavski svet uspešno izpolnjeval naloge, ki so mu zaupane. Delegati naj delavskemu svetu posredujejo delegatska vprašanja delavcev in s sklepi delavskega sveta seznanjajo delavce v samoupravnih delovnih skupinah.

Delavski svet je obravnaval še poslovna poročila delovne organizacije in delovne skupnosti za prvo četrtletje 1983, ki ju je obrazložil Martin Šketa, vodja delovne skupnosti, in navedel vse najpomembnejše kazalce s komentarjem.

Pri analizi doseženega dohodka oziroma čistega dohodka je poudaril, da so se v prvem četrtletju močno povečale obveznosti iz dohodka, posledica tega pa je dokaj skromna višina ustvarjenega čistega dohodka, ki je v odnosu na plan slabih 60 %, v odnosu na leto 1982 pa 75 %. Iz čistega dohodka je bilo za osebne dohodke namenjenih 438 milijonov din ali 99 % od planiranih, za poslovni sklad 39 milijonov, rezervni sklad 5,9 milijonov, za skupno porabo in stanovanjski prispevek 22 milijonov ter za pokrivanje izgube 198 milijonov dinarjev.

Glavni vzroki za izgubo, je dejal, so poleg navedenih še povečani stroški zaradi neodplačanih deviznih anuitet in kratkoročnih terminskih nakupov (okrog 60 milijonov), podražitev surovin, polizdelkov in goriv (okrog 35 %). Povečale so se tudi za zaloge nedovršene proizvodnje, storitev in gotovih izdelkov ter neplačana realizacija (okrog 65 milijonov din). Poleg tega niso bili doseženi predvideni rezultati za prodajo naših izdelkov in je bila rast dohodka preskromna.

Analiza prihodka oziroma čistega dohodka delovne skupnosti E-TKR-NG kaže, da niso bili doseženi načrtovani kazalci. Celotni prihodek je bil dosežen 87 %, stopnja rasti je 16 %, tako so tudi vsi ostali kazalci pod planiranimi.

Stroški so v odnosu na plan znašali 94 %, vendar odstopa od planiranih stroškov PO z indeksom 19 % in RO-EG z indeksom 3,5 %. V kumulativni je delovna skupnost od planiranih 109 milijonov din realizirala 102 milijona 719 tisoč din ali 94,1 %. Pri vrsti kontov, na katerih se ti stroški zbirajo, je opozoril na odstopanje za 240 % pri kontu »material na delovni nalog«. Pojasnjeno je bilo, da so v raziskovalnem oddelku izdelovali nekatere naprave za potrebe TOZD in je bila v ta namen potrebna določena količina materiala, pločevine in podobno, kar bi se dejansko moralo kontrirati na »stroške raziskav, oz. uvažanja nove proizvodnje in ne v breme RO.

Pri stroških, ki so pod posebno kontrolo: dnevnice, potni stroški in reprezentanca, so ugotovili, da v primerjavi s planom ne dosegajo postavk, ki so jih načrtovali za prvo četrtletje, vendar bodo (ker je bil v začetku letošnjega leta sprejet zakon, ki razveljavlja določila družbenega dogovora) morali planirano višino znižati na višino kot jo zakon dovoljuje.

O obeh poslovnih poročilih je razpravljala odbor za gospodarstvo delovne skupnosti in ju sprejel z nekaterimi ugotovitvami, ki jih je predlagal delavskemu svetu v potrditev.

V nadaljevanju seje so delegati v svojem in v imenu samoupravnih delovnih skupin obširno in kritično spregovorili o obeh poslovnih poročilih, predvsem pa o tem, kaj storiti za odpravo slabega poslovanja delovne organizacije in delovne skupnosti. Menili so, da bi bilo v kvalitetnem pogledu možno doseči več in zboljšati slab finančni rezultat.

Samoupravne delovne skupine so sicer obe poslovni poročili sprejele takšni kot sta, ker se ju ne more več spremeniti. Vprašujejo pa se, kako izboljšati slabo stanje. Dejstvo je, da so cene surovin in energije tako visoke, da so stroški presegle dohodek. V tem primeru, so menili, je rešitev samo zvišanje cen naših izdelkov. Zviševanje cen pa ne rešuje problema v celoti. Treba je iskati možnosti, kako v bodoče izboljšati stanje v proizvodnji in delovnih skupnostih. Tem je treba omogočiti, da bodo bolj uspešne. Realizirati je treba njihove rešitve, tako organizacijske kot tehnološke. Mnenja so bili, da se ta sistem dela ne izpolnjuje zadovoljivo. Nujno je treba doseči realni program za ureditve stabilizacije gospodarjenja. Sindikat mora zahtevati, da se že sprejeti ukrepi stabilizacije realizirajo. O tem je bilo pred-

časno veliko govora, nato je utihnilo in se ne zasleduje, ali se izvajajo ali ne. Službe bi bile lahko bolj uspešne, če bi se realizirale naloge vodenja projektne organizacije, projekta order-entry in centralne priprave dela. Dalje, formiranje dispečerskega centra v jeklarni, sprememba organizacija delovnih skupnosti in združevanje po procesnih usmeritvah.

V razpravi je bilo rečeno, da ni prav, da čisti OD mesečno na delavca raste mnogo počasneje kot sredstva za zadovoljevanje družbenih dejavnosti. Indeks čistega OD na delavca mesečno je 119,63 %, za zadovoljevanje družbenih potreb pa 139,18 %.

Omenjeno je bilo, da v nekaterih samoupravnih delovnih skupinah na poslovni poročili ni bilo razprave. Delegati iz teh samoupravnih delovnih skupin so menili, da se je opazila v razpravah o teh poročilih neka apatičnost, ker sodelavci ugotavljajo, da ni nikjer nakazano, kakšni ukrepi se predvidevajo za izboljšanje poslovanja. Imajo občutek, da smo se kar sprijaznili s to izgubo, čeprav jo beleži kar 13 temeljnih organizacij. Menijo tudi, da ni prave odločnosti, da bi se te splošne slabosti v delovni organizaciji odpravile. Cene sicer so eden od objektivnih razlogov za izgubo, ni pa to glavni razlog za stanje, kakršno je. Rezerve imamo tudi še v kakšnem izplenu in notranji prerazporeditvi materiala. Pri vsem tem so menili, da nas preveč navdaja občutek, da nas bodo samo cene rešile, in to v prvem polletju, kaj bo drugo polletje, pa nikjer ni ničesar nakazanega. Poudarjeno je bilo, če smo v preteklih letih meseca septembra imeli 20 do 30 milijard izgube, se je ob zaključku leta še vedno našla rešitev za znižanje. V letošnjem poslovnem letu pa imamo že v prvem četrtletju 20 milijard izgube.

Glede ukrepov za izboljšanje poslovanja, ki jih je predlagal poslovni odbor Železarn v potrditev, je bilo rečeno, da so to v glavnem taki ukrepi, ki bi morali biti del rednega izpolnjevanja delovne dolžnosti posameznika, in praktično ni predlagan noben izreden ukrep. O ukrepu na primer, ki je predlagan kot »izredni«, in sicer »odprema naj bo enakovredna stroški ves mesec, govorimo že leta in leta. Zdi se, da ne poznamo več meril, kaj je redna delovna dolžnost in kaj bi morali dodatno urediti, da bi se stanje izboljšalo. Vse to je razlog, da na poslovni poročili na samoupravnih delovnih skupinah ni bilo razprave, kot bi bilo pričakovati.

V zvezi s slabim vzdrževanjem, slabo kvaliteto in podobno so menili, da je eden izmed razlogov za slabo poslovanje tudi neustrezna delitev osebnega dohodka. V Železarni ne bi smelo biti edino merilo za dobro delo kilo-količina, ampak kvalitetna kilo-količina in to tista, ki se dobro prodaja.

Samokritično so spregovorili tudi o svojem delu in kaj storiti za izboljšanje stanja, kakršno je. Rečeno je bilo, da se je v tej težki gospodarski situaciji treba boriti za vsak kilogram od legur do energije in denarja za razvoj. Verjetno smo na tem področju premalo uspešni kot celota. Ne bi bilo prav zahtevati od poslovnega odbora Železarn, da bi sam odpravil vse slabosti in težave, ki se pojavljajo. Vse službe in temeljne organizacije bi morale poslovnemu odboru pomagati reševati težko situacijo bolj kot doslej.

Na seji je bilo tudi ugotovljeno, da je naša železarna v prvem četrtletju od vseh treh slovenskih železarn najmanj uspešna, da sta ostali dve železarni po poslovnem rezultatu mnogo uspešnejši. Praktično sta brez izgube, razen železarne Štore, ki beleži izgubo pri traktorjih. Torej ni krivda samo v surovinah in podražitvah, ampak tudi v nas samih.

Nadalje je bilo rečeno, da nam primanjkuje jeklene substance, da smo glede te v glavnem vezani na domačo proizvodnjo. Iz tujih virov pa ne dobimo zadostnih količin materiala, da bi lahko pokrili vse proizvodne kapacitete. Zaradi tega se tudi pojavljajo določeni problemi v posameznih temeljnih organizacijah, da nimajo dela. Premisliti je treba, da bi proizvodnjo in material morda usmerili tako, da bi polno izkoristili tiste kapacitete, ki nam na tržišču prinašajo največ.

Pričakuje se tudi, da bomo z mesecem junijem dobili odobritev povečanja cen naših izdelkov za približno 34 %. Dejansko je pri izgubi prisotno tudi nesorazmerje pri cenah, da so cene surovin in energije hitreje narasčale kot cene naših končnih izdelkov. Pojasnjeno je bilo, da je za proizvode prejšnje 117. panoge, to je elektrode in žičnike, za odobritev cen pristojna republiška skupnost za cene in so v Sloveniji povečevanje teh zavirali, v drugih republikah, Bosni in Hrvaški, kjer imajo isto proizvodnjo, so pa te cene prilagodili in je dejansko pri tem dosti velik razkorak, ker so ti izdelki podcenjeni, tako v Sloveniji kot drugje. Pri žičnikih je nekoliko manjši problem, ker gre pretežno del proizvodnje v izvoz.

Samoupravna delovna skupina energetskega gospodarstva želi pojasniti, zakaj je preseganje stroškov pri PO in RO-EG v odnosu na ostale stroške tako visoko.

Pojasnjeno je bilo, da se zaradi same tehnike obračuna (da ne bi preveč drobili posameznih stroškov), nekateri stroški tudi za ostale dele delovne skupnosti oz. sektorjev zbirajo na kontu PO. Gre za stroške »ostale proizvodne storitve«, »tuja popravila« in stroške na »delovni nalog«, časopise, knjige in revije (indeks 270 %). Kljub temu, da so nekateri prekoračitve visoke, bistveno ne vplivajo na povečanje odstotka v okviru celotne delovne skupnosti.

Za prekoračitve v RO-EG je pomembna postavka »material na delovni nalog« in jo bo treba pravilno kontrirati. Prekoračitve so tudi pri varstveni obleki (indeks 257 %), ki jo je bilo treba nabaviti v prvem četrtletju in v letošnjem letu to ne bo več potrebno. Pri energiji pa je indeks 125 %.

Delavski svet je v obširni obravnavi kritično in samokritično ocenil poslovanje v prvem četrtletju. Poročilo delovne organizacije kot delovne skupnosti je sprejel z zahtevo, da se upoštevajo vse pripombe in zadolžil delegate, da jih povedo na seji delavskega sveta.

Obravnavali in potrdili so predlog odbora za gospodarstvo, ki v skladu z 2., 3., 4., 5. in 6. členom zakona začasno prepušča razpolaganje z delom družbenih sredstev za izplačevanje določenih izdatkov v letu 1983.

Potrdili so tudi predlog odbora za gospodarstvo za izplačilo enkratnih nagrad Janezu Mikotu (2.000 din) in Branku Kocjanu (1.500 din) iz ERC za delo pri obdelavi, ki so bile izvedene ob prehodu na novo poslovno leto.

Delavski svet je obravnaval predlog odbora za gospodarstvo delovne skupnosti glede namenske uporabe prostih amortizacijskih sredstev iz lanskoletnega obračuna amortizacije za obnovo prostorov in zamenjavo dotrajane opreme za potrebe samoupravnih organov, ureditev prostorov v glavni pisarni in v prostorih stare zgradbe ERC, v višini 3.100.000 din. Ta sredstva ne bremenijo sredstev, formiranih za leto 1983.

V obrazložitvi je bilo rečeno, da je celotni predračun za celotno obnovo omenjenih prostorov 4.500.000 din in naj bi razliko krili ostali dve delovni skupnosti.

Na osnovi obrazložitve je delavski svet potrdil predlog odbora za gospodarstvo o namenu uporabe prostih amortizacijskih sredstev, formiranih v letu 1982.

A. V.

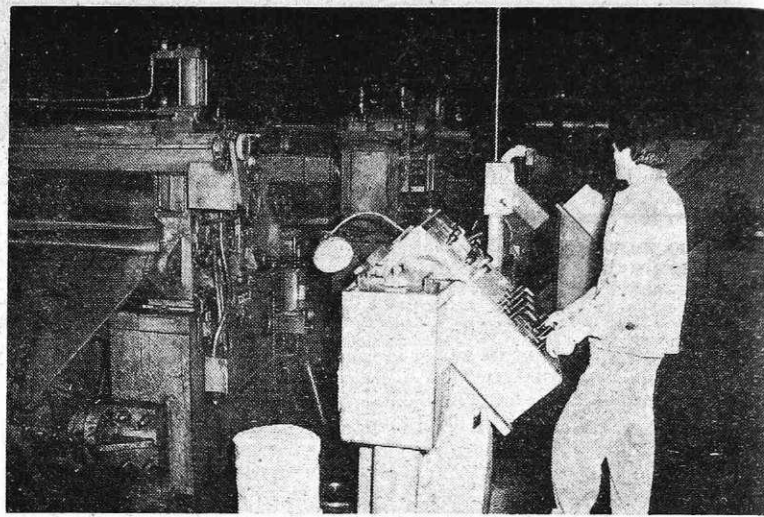
Železarski globus

AVSTRALIJA

Zaradi težke situacije na svetovnem tržišču avstralski rudniki železove rude in premoga zmanjšujejo svoje izvozne cene. Japonskim železarnam, ki so njihov največji kupec, so po daljših pogajanjih ugodile, da znižajo ceno železove rude v primerjavi s preteklim letom za 10,8 % in premoga za 18 %. Samo znižanje cene premoga bo prineslo japonskim železarnam v gospodarskem letu 1983/84 prihranek na proizvodnih stroških za okoli 180 milijonov dolarjev.

ITALIJA

V italijanskih železarnah obratujejo danes praktično samo še kisikovi konvertorji in električni peči. Leta 1982 so v tej državi izdelali 24.009 milijona ton surovega jekla in sicer 52,6 % v električnih pečeh in 47,4 % v kisikovih konvertorjih. Na napravah za kontinuirno vlivanje je bilo odlito 58,5 % celotne količine surovega jekla. Leta 1982, ko so proizvedli 24.777 milijonov ton, so v električnih pečeh izdelali 51,4 % in v kisikovih konvertorjih 48,6 % surovega jekla, medtem ko je bilo kontinuirno odlito 50,8 % celotne količine. Največji del elektro jekla izdelajo v Italiji manjše železarne z elektro jeklarnami.

V hladni valjarni Bela (Foto S. Kokalj)

TOZD Hladna valjarna Bela

KONSTITUANTNA SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik odbora za delovna razmerja pri delavskem svetu TOZD Hladna valjarna Bela, Tomaž Kramar, je 26. maja sklical konstituantno sejo odbora. Na seji so poleg pregleda izvrševanja sklepov, ki ga je prisotnim posredoval kadrovik Oto Pestotnik, in iz katerega je bilo ugotovljeno, da so bili vsi sklepi, razen potrebe po delavcih, realizirani, obravnavali tudi tekočo kadrovsko problematiko.

Najprej so potrdili predlog razporeditve novosprejetih delavcev na začetna dela in naloge, ter predlog prerazporeditve delavcev. Razporeditev kadrovcev za določen čas so podaljšali do 31. avgusta, s tem, da morajo opraviti izpite za dela in naloge v svojih oddelkih.

Soglasno so sklenili, da se na dela »prvi žarilec zvonastih peči« razporedi Izidor Bremec, ki je do sedaj opravljal dela in naloge žerjavovodje, na dela žerjavovodje pa se razporedi Dževad Čehajić, in sicer za določen čas (do obratovanja Sendzimir ogrođja) po sistemu 4+1.

V nadaljevanju so sprejeli predlog potrebe po novih delavcih, ki so ostale iste kot na predhodni seji. Po poročilu o gibanju zaposlenih, ki ga je prisotnim posredoval kadrovik, so ugotovili, da je bil poprečni stalež v mesecu aprilu 275 delavcev, novosprejetih je bilo šest delavcev, obračunanih pa osem. Odsotnost z dela je bila pri nezgodah, boleznih in ostalih izostankih pod poprečjem Železarn. Odsotnost zaradi rednih, izrednih plačanih in neplačanih dopustov in ostala odsotnost pa je bila višja kot v Železarni; tudi skupna odsotnost je za malenkost višja kot v Železarni.

Odbor za delovna razmerja je ugodil prošnji Fuada Čehajića in Mehmeda Burzića iz TOZD Transport za sprejem na dela in naloge žerjavovodje, vendar morata predhodno op-

viti preizkus znanja na žerjavu temeljni organizaciji HVB.

Odbor je zavrnil prošnjo Rešada Tabakovića za prestop iz TOZD Valjarna bluming-štekla v TOZD HVB zaradi kritičnega pomanjkanja delavcev v njegovi temeljni organizaciji. Če se bo stanje spremenilo, bo odbor prošnjo ponovno obravnaval.

Zavrnili so tudi prošnjo Marjana Teraža za sprejem v TOZD HVB.

Ugodno so rešili vlogo občinske konference ZSMS za izredno plačano odsotnost Petru Muharju (4 ure) in Tadeju Hudečku za sodelovanje pri sprejemu štafete mladosti, ter vlogo občinske konference SZDL za izredno plačano odsotnost Petru Muharju (4 ure) za sodelovanje v programu pri odhodu vlaka bratstva in enotnosti.

Ugodno so rešili prošnjo Roberta Šalamona za podaljšanje delovnega razmerja do 31. julija.

Ugodno so rešili prošnjo Branka Miteva za šest dni in Šerifa Mukanovića za dva dni neplačane dopusta.

Vodja TOZD in kadrovik sta članom odbora posredovala prošnjo Edvarda Hafnerja za ponoven sprejem v TOZD HVB in predlagala, da se ga sprejme na dela in naloge, kjer so potrebe. Odbor je bil soglasen, da se ga zaradi njegove velike odsotnosti z dela ne sprejme.

N. K.

KONSTITUANTNA SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik novoizvoljenega odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu HVB, Peter Muhar, je 30. maja sklical konstituantno sejo odbora. Na seji so pregledali izvrševanje sklepov in ugotovili, da še vedno nista realizirana sklepa, s katerim odbor za gospodarstvo zadoljuje TOZD Transport, da posreduje natančne podatke o stojninah in sklep, da SEO — oddelek za nagrajevanje, pripravi predlog za stimulacijo, zaradi spremembe osnovne stimulacije za boljše produktivnost, ki bo sprejeta na nivoju Železarn.

Odbor je v nadaljevanju razpravljal o oceni izpolnjevanja operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje za mesec maj, ki jo je posredoval vodja TOZD. Odbor je ugotovil, da bo operativni program v skupni količini dosežen, odstopanje pa bo zopet pri realizaciji kvalitetnega asortimenta.

Predlog operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje za mesec junij je posredoval vodja priprave dela Mladen Azinovič. Odbor je ugotovil, da bo operativni program glede na realizirano oskrbo s polizdelkom možno doseči. Skupni operativni program za mesec junij znaša 8.400 ton, od tega 2.200 ton uslug, 100 ton nerjavnih jekel, 2.800 ton dinamo jekel, 2.500 ton ostalih jekel in 800 ton nizkoogljčnih jekel. Skupni program izvoza znaša 1.530 ton, od tega 630 ton dinamo jekel, 100 ton nerjavnih jekel in 800 ton nizkoogljčnih jekel. Odbor je predlog programa sprejel brez pripomb.

Odbor je obravnaval tudi tehnične izboljšave in v celoti potrdil predloge komisije za inovacije. Avtorju Jožetu Trplanu se za tehnično izboljšavo št. 2757 dodeli enkratna nagrada v višini 4.000 din. Za tehnično izboljšavo št. 2756 istega avtorja je komisija dala soglasje, da se ideja izvede in se potem avtorju prizna enkratna nagrada.

Avtorja tehnične izboljšave št. 2653 Boža Černeta in Matija Urha se nagradi z enkratno nagrado v višini 8.000 din, in sicer prvega s 4.800 din in drugega s 3.200 din.

Avtorjem tehnične izboljšave št. 2705 A. Novaku, J. Renkotu in I. Tubiču se dodeli nagrada v skupni viši-

ni 9.000 din, in sicer vsakemu v enakem znesku.

Odbor za gospodarstvo je obravnaval tudi tehnično izboljšavo št. 2678 avtorja Matija Urha in na predlog komisije za inovacije sprejel sklep, da se prijava vrne oddelku za zaščito industrijske lastnine in se od njega zahteva oceno in varstvo pri delu in iz tega naslova tudi primerno nagrado. Prijava tehnične izboljšave je v celoti nadomestila postopek menjave tov. Majerja, s tem, da se vsa kritična dela izvajajo strojno in do raznih poškodb oziroma opeklin ne more več prihajati.

Odbor je obravnaval poročilo o sprejetih reklamacijah, ki ga je prisotnim posredoval predsednik odbora Peter Muhar. Poudarili so, da je potrebno v vseh oddelkih povečati pozornost, da ne bi prihajalo do lastnih napak, da bi zmanjšali eventualne reklamacije, ker bodo zahteve kupcev glede na povišanje cen naših proizvodov še ostreje.

Ob sklepu seje je odbor za gospodarstvo na predlog izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata potrdil komisijo za inovacije v sestavi: Miro Eržen — predsednik in člani Nino Trifoni, Miha Hladnik, Peter Muhar in Nataša Črne.

N. K.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

»MLADINA SLOVENIJE '82« (20)

SOLSKA PREHRANA, DOMOVI ZA UČENCE IN ŠTUDENTE

Ne samo za poenotenje socialnih razmer, temveč za skladen telesni in duševni razvoj mladih je nujno treba organizirati pravilno in redno prehranjevanje šolajočih se mladine. Od urejene prehrane so močno odvisni zdravje, razvoj delovnih zmogljivosti in pridobitev kulturnih prehranbenih navad.

Soloobvezni otroci so tisti del prebivalstva, ki mu moramo posvečati največjo skrb in pozornost. V lanskem šolskem letu jih med 841 osnovnimi šolami le sedem ni imelo organizirane prehrane (malice) za učence. V šolsko prehrano je vključenih 95,9 % osnovnošolcev, devet tisoč osnovnošolcev pa je še brez prehrane. Razmere se izboljšujejo s prehodom na celodnevno šolanje, kjer imajo učenci organizirano kosilo, nekje pa tudi zajtrk.

Bistveno slabši je položaj učencev v srednjem usmerjenem izobraževanju. V šolah se jih prehranjuje le 42,3 %, to je v 69,3 % srednjih šolah od 290 kolikor jih je v Sloveniji. Število šol z organizirano prehrano se zmanjšuje (zlasti srednjih), kar je negativno.

Prehrana študentov je neposredno povezana z njihovim načinom bivanja. Nekaj manj kot dve petini študentov se je v lanskem letu prehranjevalo pri starših, kar je navsezadnje najcenejše. Nekaj manj kot ena petina študentov se je hranila v študentskih domovih in enako število pri sorodnikih. 16 % študentov pa se je prehranjevalo v lastnih gospodinjstvih. Vse manjše je število študentov, ki se hranijo v študentskih menzah. Vzrok so najverjetneje visoke cene in slaba kvaliteta hrane. Vsekakor bi morali ustaviti negativne težnje po ukinjanju prehrane za šolajočo se mladino, zlasti srednješolsko, ki je pri tem najbolj prizadeta.

Domovi za učence in študente so namenjeni šolajoči se mladini s področji, ki so oddaljena od šolskih središč. V preteklem obdobju so bili domovi zelo obremenjeni in niso imeli zadostnih bivalnih površin. Lahko pa bi govorili tudi o pomanjkanju ustreznih kadrov za vodstva teh domov, oziroma njihovi neustrezni izobrazbeni strukturi. V letih 1974/75 je nastal program sanacij domov za učence in študente, leta 1977/78 pa so bili zabeleženi že prvi pozitivni rezultati. Ob večini dotrajanih stavb je zraslo nekaj novih, kjer so tudi večji in boljši prostori.

Podatki za leto 1982 kažejo, da število učencev v domovih upada, število študentov pa narašča. Delež učen-

cev v domovih se giblje okoli 18 %, delež študentov pa znaša več kot 25 %. V 72 domovih za učence je okoli 15.000 dijakov, v 13 študentskih domovih pa je okoli 5.500 študentov.

Študentski domovi so le v obeh univerzitetnih središčih, v Ljubljani in Mariboru, v katerih prebivajo študentje iz oddaljenih krajev. V študentskih domovih v povprečju stanuje vsak peti študent iz tujine. Dve petini učencev v domovih je iz drugih republik, vendar ta odstotek upada.

V Sloveniji imamo tudi 23 domov za otroke in mladostnike z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. Tudi njihovo število v domovih upada, v letu 1982 jih je bilo okoli 2500. V teh domovih se izobražujejo in delovno usposablajo, ter se tako po svojih zmožnostih vključujejo v našo družbo, le da jim včasih damo premalo možnosti za to.

N. J.

SESTANEK PREDSTAVNIKOV DRUŽBENOPOLITIČNIH ORGANIZACIJ TOZD VBŠ

V sredo, 1. junija, je bil sestanek predstavnikov ZSMS, sindikata in vodstva TOZD Valjarna bluming-štekel.

Na sestanku so bili prisotni še sekretar koordinacijskega sveta ZSMS Železarne, predsednik osnovne organizacije sindikata, predsednik delavskega sveta in vodja TOZD.

Sestanek je organiziral sekretar koordinacijskega sveta ZSMS Železarne zaradi slabe aktivnosti OO ZSMS v TOZD. Namen sestanka je bil, da se okrepi dejavnost organizacije in da se k delu pridobi čim več mladink in mladincev.

Treba bo izbrati nekaj mladink in mladincev, ki so res pripravljeni delati in bodo zato dobili tudi podporo družbenopolitičnih organizacij in vodstva TOZD.

Na sestanku smo se dogovorili, da se naredi nov spisek mladink in mladincev po obratih. Za to je bil zadolžen pripravljalni odbor, v katerem

so predstavniki mladine, predsednik sindikata in vodja TOZD.

Pripravljalni odbor mora organizirati programsko-volilno konferenco in narediti predlog mladincev za organe osnovne organizacije ZSMS.

Husein Kljunić

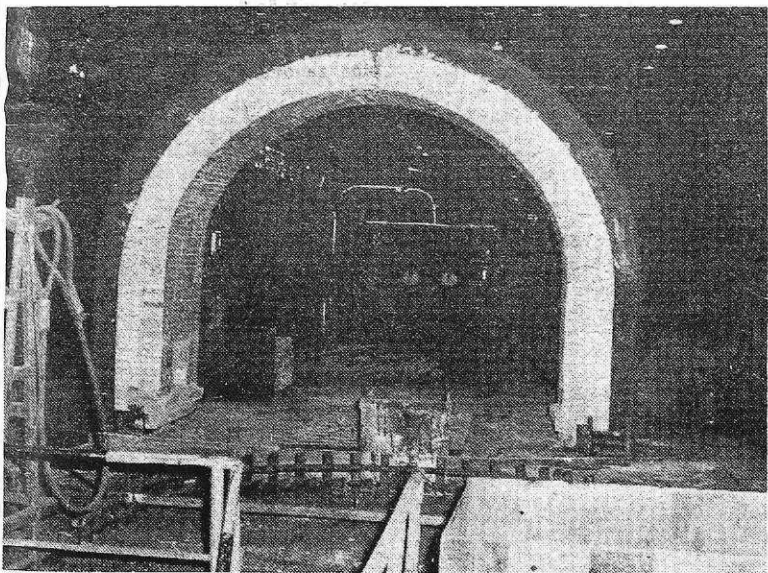
Železarski globus

LR KITAJSKA

Ameriško podjetje Bechtel Int. Service je izdelalo študijo o možnosti za usposobitev novega premogovnika z dnevnim kopom v tej državi za letno proizvodnjo 25 milijonov ton premoga. Studija obravnava tudi možnosti izgradnje 800 km dolgega cevovoda za transportiranje premogovne gošče. Na rudarskem seminarju, ki je bil pred kratkim v Pekingu, so predstavniki LR Kitajske predložili v obravnavo skupno 23 projektov, ki obravnavajo proizvodnjo premoga, za katere bo potrebno skupno okoli 5 milijard dolarjev inozemskih kreditov. V glavnem gre za premogovnike z dnevnim kopom in med njimi bi samo trije omogočili povečanje letne proizvodnje premoga v tej državi za 113 milijonov ton.

PORTUGALSKA

Železarska družba Siderurgia Nacional izvajala rekonstrukcijo in modernizacijo svoje železarnice Seixal. S tem bo podvojila sedanjo proizvodnjo surovega jekla na 1,8 milijona ton in je to danes največji projekt gradnje železarnice v zahodni Evropi. Izdana so že naročila za nov plavž z letno proizvodnjo milijon ton groblja, dva kisikova konvertorja po 120 ton, napravo za kontinuirno vli-vanje gredic s šestimi žilami in varljarno žice z letno proizvodnjo 570.000 ton žice. Opremo bodo dobavila italijanska, avstrijska, zahodnonemška in ameriška podjetja. Pričetek obratovanja novih naprav predvidevajo v letu 1986.

Rezervni obok Custodis peči v valjarni žice (foto S. Kokalj)

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

REMONTNE DELAVNICE SINDIKALNA SKUPINA RTA

Na deveti seji sindikalne skupine RTA, ki je bila v četrtek, 19. maja, so člani izvršnega odbora pregledali izvrševanje sklepov prejšnje seje in obravnavali letne oddihe in izlet ter informacije o delu društva za pomoč duševno prizadetim otrokom.

Pri pregledu sklepov so ugotovili, da je bil osnutek zakona o invalidskopokojninskem zavarovanju sprejet, predlog zakona pa še ni izšel, zato ni mogoče ugotoviti, ali so bile upoštewane pripombe samoupravnih delovnih skupin.

Se vedno niso prejeli odgovora na delegatsko vprašanje, ko so sektor za ekonomiko in organizacijo pooblastili, da naredi osnutek pravilnika o registriranju prisotnosti na delu.

Na področju premij je položaj še naprej neurejen. Člani izvršnega odbora menijo, da je težko verjetno, da bo premijski pravilnik po samoupravnem poti sprejet v drugem četrtletju. Če se bo nered v zvezi z delitvijo premij nadaljeval, je pričakovati, da bodo prizadeti začeli uveljavljati svoje zahteve preko sodišča. Predvsem je nesporeljivo dejstvo, da nekateri delavci premijo najprej (po pravilniku) dobijo, naslednji mesec pa jo morejo (po dogovoru) vrniti. Če je določbe premijskega pravilnika mogoče prilagajati po dogovoru,

odbor predlaga vodstvu TOZD, da zaščiti delavce pred tako neresnostjo s tem, da premijo vrne tisti, ki jo je neodgovorno podelil.

Na štirinajsti sklep devetnajste seje delavskega sveta TOZD Remontne delavnice o možni spremembi organiziranosti RTA izvršni odbor od poslovnega odbora še vedno ni prejel odgovora, čeprav je rok že potekel. Ker ta akcija brezplodno teče že od februarja 1982, »lahko tak odnos imenujemo ignoriranje zahtev delavcev po kvalitetni informaciji«. Odbor je sklenil, da bodo počakali do naslednje seje delavskega sveta, če pa do takrat ne bodo prejeli zadovoljivega strokovnega mnenja poslovnega odbora, ostaneta dve odločitvi:

1. Takojšen odpoklic predsednika ali celotnega odbora sindikalne skupine RTA, ker v več kot enem letu ni uspel upravičene zahteve delavcev premakniti z mrtve tečke.

2. Zadolžiti odbor sindikalne skupine, da po nesamoupravni poti pride do mnenja poslovnega odbora. Člani odbora so obravnavali letne oddihe in plan izleta za svoje sodelavce. Eni sodelavci so odobrili letovanje na morju, dvema sodelavcema pa ugodili, da odideta na zdravljenja na Čehoslovaško.

Odbor je sklenil, da bo letni sindikalni izlet v septembru. Delovne skupine so sprejele pravilnik o zbi-

ranju in obračunavanju odpadne platine in se dogovorile, da stimulacija za zbrano odpadno platinsko žico odstopijo sindikatu za izlete. Zato odbor vodstvu obrata predlaga, »da prekipi z brezplodno, vsako leto ponavljajočo se razpravo, in posreduje to tipično birokratsko vmešavanje v samoupravne pravice delavcev družbenemu pravobranilcu samoupravljanja«.

V društvu za pomoč duševno prizadetim otrokom se je vključilo 53 delavcev RTA. Društvo je člane odbora obvestilo, da bodo z zbranimi sredstvi kupili televizor za prostore na igrišču in skupno z občinskim društvom prijateljev mladine adaptirali počitniško hišo na Poljanah. Člani odbora so pripomnili, da »je to društvo edino, ki nas obvešča o namenu zbranih sredstev«.

Delegata v delavskem svetu Železarne so zadolžili, da na podlagi zahtev delovnih skupin sproži postopek za spremembo delovnega časa.

DELOVNA SKUPNOST ZA KOMERCIALNE IN FINANČNE ZADEVE

Štirinajsta seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila v petek, 20. maja, na njej pa so obravnavali kadrovske probleme.

Po razpravi o kadrovski politiki v njihovi delovni skupnosti so člani

odbora ugotovili, da je treba nujno sprejeti pravilnik o ugotavljanju z delom pridobljenih delovnih zmognosti. V katalogu del in nalog, oziroma pri njihovem opisu, pa mora biti točno navedeno, ali za neko delovno mesto namesto določene izobrazbe zadostuje tudi z delom pridobljena delovna zmognost.

Opisi delovnih nalog niso tekoče urejeni, zato nekateri delavci opravljajo druga dela, kot pa jih zahteva opis. Odbor meni, da bi moral vsak delavec ob sprejemu na delo poleg odločbe prejeti tudi opis del in nalog, ki naj bi jih opravljal.

Pogovarjali so se še o boljši obveščenosti kot pogoj za boljše reševanje kadrovskih potreb, o premeštvah delavcev, zaposlovanju invalidov in težkem napredovanju mladih delavcev.

ENERGETIKA

Seja izvršnega odbora sindikata je bila v ponedeljek, 23. maja, na njej pa so obravnavali priprave na sindikalni izlet, pokritje primanjkljaja udeležencem srečanja proizvajalcev tehničnih plinov Jugoslavije in obisk koncerta Slovenskega okteta.

Sindikalni izlet v Červar bo 18. in 19. junija. Če se bo za izlet prijavilo več kot 45 oseb, bo osnovna organizacija sindikata organizirala še en izlet, ki bo 25. in 26. junija. Cena izleta je 1770 dinarjev. Člani kolektiva ob prijavi plačajo 570 dinarjev, njihovi svojci pa polno ceno izleta.

Primanjkljaj udeležencev srečanja proizvajalcev tehničnih plinov Jugoslavije poravnava osnovna organi-

zacija sindikata, denar pa bodo udeleženci srečanja povrnili z delovno akcijo.

Člani odbora so se strinjali, da članom kolektiva, ki so obiskali koncert Slovenskega okteta in organista Huberta Berganta delno krijejo stroške za vstopnico.

Za ogled cirkusa LDR Koreje zaradi prepoznega obvestila osnovna organizacija sindikata ni organizirala skupinskega ogleda.

VRATNI PODBOJI

Trinajsta seja izvršnega odbora sindikata je bila v petek, 27. maja, na njej pa so obravnavali izid referenduma o spremembah samoupravnega sporazuma o delitvi sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe in predlog kandidatov za priznanje ob dnevu samoupravljalcev.

Po razpravi so člani odbora ugotovili, da referendum za dopolnitev oziroma spremembo samoupravnega sporazuma ni uspel, ker v temeljni organizaciji zadnje čase prejema zelo slabe osebne dohodke, delno pa je za neuspeh krivo tudi slabo obveščanje. Predlagali so, da bi zaradi boljše informiranosti spremembe samoupravnega sporazuma ponovno obrazložili v Železarju.

Ugotovili so, da za priznanja ob dnevu samoupravljalcev ni primer-nih kandidatov, zato ne morejo izoblikovati predlogov.

LK

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

3

OSNOVNE KARAKTERISTIKE KEMIJSKIH IN BAKTERIOLOŠKIH BOJNIH STRUPOV

POZNEJŠI (REZIDUALNI) UČINKI

V okolju, ki je prizadeto, lahko herbicidi in defolianti mesece dolgo povzročijo deformacije v rasti preživele ali ponovno posejane rastlinske vrste. To predvsem zaradi tega, ker zemljišče vsrka kemikalije oziroma strupe. S tem je povzročena škoda v rastlinski rasti in spremeni se rastlinska kultura prizadetega območja. Bakterije se obdržijo na zemljišču in povzročijo ponoven izbruh epidemije.

TEHNOLOGSKA PRIPRAVA VOJNIH STRUPOV IN BAKTERIJ

Vsaka država, ki ima solidno razvito kemijsko in farmacevtsko industrijo, lahko proizvaja vojne strupe in bakteriološka sredstva. Seveda pa je pri tovrstni tehnologiji pridobivanja potrebno zajamčiti delovno varnost osebja. Posebno vprašanje, ki je vezano na tehnologijo teh »nevidnih orožij«, je vprašanje konzerviranja in trajnosti ofenzivne sposobnosti bakterij. Nekatere vrste bakterij so sposobne delovati le nekaj dni. Zatorej jim je potrebno »podaljšati« življenjsko sposobnost »uničevanja« za daljšo dobo. To dosežemo s tehniko »podhlajevanja« ali z »liofilizacij«. Obenem je treba vzporedno razvijati zaščitna sredstva in preparate ter detekcijske naprave za pravočasno odkrivanje.

Kemijsko in bakteriološko orožje je brez pomena, če ga ni mogoče varno skladiščiti, transportirati in lansirati v danem trenutku ter v danih vremenskih in terenskih pogojih. Poleg tega je potrebno osebje, ki strokovno obvlada tovrstno napadalno tehniko, potrebni so detektorji za pravočasno odkrivanje in dobro vpeljana služba civilne zaščite. Le na ta način se lahko pripravi neka država zelo poceni na morebitno bodoče vojskovanje.

KONCEPT KEMIJSKEGA IN BAKTERIOLOŠKEGA VOJSKOVANJA

Vojne strupe bi po vsej verjetnosti uporabili v conah kontaktov s sovražnimi silami, ali kot izstrelke na dominantne cilje, kot so aerodromi, vojašnice, železniška vozlišča, gosto naseljena mesta, rajoni poljedelskih površin in vodni izviri.

Z iznenadnim napadom je mogoče sovražnika presenetiti, posebnost, če nima ustrezne zaščitne opreme. S herbicidi je možno odstraniti listje z listavcev, s ciljem boljše vidljivosti in preglednosti transportnih komunikacij (primer iz bližnje preteklosti Ho Siminova cesta).

V nadaljevanju je mogoče preprečiti s tovrstnim napadom sovražnikovo prerazporejanje enot iz enega dela na drugi del bojišča, primoramo sovražnika na stalno uporabo nošnje zaščitne maske in ogrinja-la, kar občutno zmanjšuje njegovo mobilnost.

Po drugi strani pa bi imeli večje število žrtev med civilnim prebivalstvom, če bi napad izvajali na zaledne vojne cilje. Vsekakor pa bi bile izgube katastrofalne, če bi napadalec izvajal tovrstni napad direktno na gosto naseljena mestna jedra.

Bakteriološki napad v večjih razmerjih v vojne namene do danes še ni bil izveden. Prav zategadelj so na zahodu izvedli poizkusno razširjanje neškodljivega prahu cink-kadmijevega sulfida, velikosti premera delcev 2 (dveh) mikronov. S posebnimi disperzijskimi napravami so stresli v ozračje 200 kg zgoraj omenjenega neškodljivega prahu v skupni dolžini 260 kilometrov. Dispergirani aerosol je prešel po dolžini 750 km in se razprostrl na področju 75.000 km². Ta poskusni mane-ver potrjuje velikost prizadete površine oziroma jasno izkazuje možnost širjenja bakterijskih aerosolov, ki jih raznašajo vetrovi.

Zaključki, ki jih dajejo poskusi, bi v primeru bakterijskih aerosolov bili uspešni na površini 5000 do 20.000 km². Zakaj?

Z oddaljenostjo in s prenašanjem po zračnih poteh (vetrovi) bakterije (ali virusi) zgubljajo svojo virulentnost (možnost okuževanja). Ne nazadnje pa je prisotna tu še individualna odpornost posameznega človeškega organizma. Z oddaljenostjo se torej manjša tudi — rečeno banalno — tudi koncentracija.

Pri kemijskem napadu z živčnimi vojnimi strupi v teži 1 kg bi se taisti vojni strup razširil na površini 1 km². V oddaljenosti 1 km bi bile žrtve nezaščitene prebivalstva. Kontaminirana površina bi bila velikosti 50—150 km².

Pri izvajanju diverzantskih sabotaž z 0,5 kg SALMONELLE (to je bakterijski rod, ki povzroča paratifus in tifus). Če bi ga vrgli v vodni rezervoar s 5.000.000 litri vode, bi obolel vsak človek, če bi popil samo 100 ml te okužene vode.

Isto stopnjo okužbe dosežemo z uporabo 5 kg toksina BOTULINUSA ali 7 kg stafilokoknega enterotoksina.

ŽALNI SEJI OB SMRTI FRANCA LESKOŠKA-LUKE

(Nadaljevanje s 1. strani)

movini nadaljeval s polno zavzetostjo. Bil je na najodgovornejših državnih in partijskih funkcijah — kot član politbiroja naše partije, minister za težko industrijo v zvezni vladi, član slovenske vlade in nazadnje Sveta federacije.

Lik in delo tovariša Luke je povezano z bojem delavskega razreda, za srečo in blaginjo človeka, za svobodo in samostojen razvoj socialističnega samoupravljanja, za neodvisnost Jugoslavije in njeno neuvrščenost politiko.

Vest o smrti tovariša Franca Leskoška-Luke smo jeseniški delavci sprejeli z žalostjo in bolečino v srcih, toliko bolj, ker se je pokojni tovariš Luka kot sindikalni delavec že v stari Jugoslaviji povezoval z jeseniškimi železarji in pomagal s svojimi izkušnjami pri organizaciji boja za delavske pravice.

Na zletu Svoboda 7. julija 1935, katerega se je udeležilo tudi veliko jeseniških delavcev in revolucionarjev, je v govoru zahteval več delavskih pravic. Le nekaj dni zatem je izbruhnila velika julijska stavka na Jesenicah in Javorniku. Kot organizator takratnega množičnega stavkovnega gibanja v Sloveniji se je stavke udeležil tudi sam.

Leto dni pozneje je bila v delavskem gibanju na Jesenicah najpomembnejša stavka stavbincev, ki jo je oblast strla z nasiljem. Med manifestacijami razredno zavednega delavstva je na proslavi 30-letnice rdeče strokovne kovinarske organizacije na vrtu za Delavskim domom govoril tudi Franc Leskošek.

Na tem zborovanju je v slavnostnem govoru dal polno priznanje jeseniškemu delavcu z besedami, da naj bodo delavske Jesenice kot v preteklosti tudi v bodoče v prvih vrstah boja, ki prinaša delu čast in oblast.

Po drugi svetovni vojni je bil med jeseniškimi železarji že 21. avgusta 1946, ko je spremljal tovariša Tita, ko so plavžarji prižgali obnovljeni plavž.

Med najpomembnejšimi obiski je gotovo tisti, ko je 20. avgusta 1950. leta simbolično predal jeseniškemu železarjem ključ Železarne, s čimer se je na svečan način začelo delavsko samoupravljanje.

S povojnimi Leskoškovimi obiski na Jesenicah smo jeseniški železarji vedno obeleževali delovne zmage in jubileje. Predvsem so bila to praznovanja občinskega praznika 1. avgusta in jubilejev Železarne. Tako je bil med nami 1954. in 1956. leta.

22. julija 1965. leta smo jeseniški železarji praznovali tri pomembne jubileje — 30-letnico stavke, 20-letnico osvoboditve in 15-letnico delavskega samoupravljanja, Franc Leskošek pa je te jubileje praznoval z nami.

Občinska skupščina Jesenice ga je na svoji seji 27. julija 1965 imenovala za častnega občana občine Jesenice. S tem priznanjem smo se jeseniški železarji in delavci oddolžili za njegovo revolucionarno delo pred vojno, predvsem pa pri izgradnji nove socialistične in samoupravne Jugoslavije.

V 70 letih se je udeležil nekaterih praznovanj in delovnih zmag na Jesenicah, med katerimi je bila najvažnejša leta 1975 ob otvoritvi nove Hladne valjarne na Béli.

Zadnja dva obiska sežeta v leto 1980, ob 30-letnici delavskega samoupravljanja v Železarni in leto 1982, ko se je 6. junija kot častni gost udeležil XIV. zbora aktivistov in borcev NOV Gorenjske na Mežakli. To je bil tudi njegov zadnji obisk na železarskih Jesenicah.

Da bi jeseniški delavci izkazali tovarišu Francu Leskošku-Luki spoštovanje in priznanje za njegov izjemni prispevek k vsemu delu, ki ga je opravil med jeseniškimi kovinarji in kovinarji Slovenije in Jugoslavije, moramo s skupnimi napori in sistematičnim delom nas vseh zagotoviti, da bo uresničevanje velikih izročil tovariša Luke postala glavna vsebina našega dela in glavna skrb vseh aktivistov in delovnih ljudi Železarne in občine Jesenice.

Mi moramo varovati pridobitve, ki smo jih izbojevali v krvavem skupnem boju med drugo svetovno vojno in po vojni v izgradnji porušene domovine, je povedal tovariš Luka na slavnostni seji delavskega sveta železarne Jesenice ob 30-letnici delavskega samoupravljanja. To pomeni, da moramo imeti vedno pred očmi veliko obveznost, da v naši domovini, ki je na tem prepihu vzhoda in zahoda, omogočimo neoviran razvoj socializma. Zavedajoč se, da Jugoslavija ne bi nikoli bila to, kar je, če ne bi bilo Zveze komunistov Jugoslavije in njenih voditeljev, med katere je spadal tudi tovariš Franc Leskošek-Luka, če ne bi imeli samoupravne socialistične družbe in če ne bi izvajali svoje neodvisne politike, politike neuvrščenih.

V bolečini, ki jo čutimo kovinarji Slovenije, se zavedamo, kako revno in nepopolno je vse, kar človek reče o velikem sinu slovenskega naroda, njegovemu delu in življenju.

Pri tem nas lahko pomiri samo dejstvo, da govori o njegovem delu in njegovih rezultatih obstoj in razvoj socialistične Jugoslavije, njenih narodov in narodnosti in položaj človeka, za katerega se je pokojni tovariš Luka bojeval vse svoje življenje.

Proslava ob 30-letnici SMRJ 15. in 16. avgusta na vrtu Delavskega doma na Jesenicah — drugi z leve Franc Leskošek

Franc Leskošek-Luka je enaindvajsetega avgusta 1946 spremljal tovariša Tita na obisku v naši železarni, ko so prižgali drugi plavž

20. avgusta 1950 je Franc Leskošek-Luka simbolično izročil Srečku Jodgicu ključ železarne

Franc Leskošek-Luka na slavnostni seji delavskega sveta železarne ob 30-letnici samoupravljanja

FRANC LESKOŠEK-LUKA JESENIŠKIM ŽELEZARJEM OB IZROČITVI KLJUČEV TOVARNE — 20. AVGUSTA 1950

»Vas so delavci izvolili v delavski svet. Vam je dalo delavstvo železarne veliko zaupanje in s tem ste sprejeli veliko nalogo. Izročam vam ključ velikega podjetja v imenu državne oblasti.

Vi ste sedaj odgovorni za vse delo v železarni. Vodite železarno po zakonitih predpisih, v okviru petletnega gospodarskega plana, po navodilih in smernicah, kakor jih razkazujejo interesi naše socialistične skupnosti. Skrbite o delavcih, o njihovem delu, življenju, o njihovih družinah. Dvigajte njihovo kulturno in politično zavest, vodite pravilno gospodarsko politiko, učite se in učite druge. Partija in oblast vam bosta pomagali, čuvajte tovarno, ki je skupna last. Zavedajte se, da sovražnik bdi in išče prilike, da bi vam škodoval. Cestitam vam k prazniku in želim mnogo uspehov.«

Železarski globus

AVSTRIJA

Avstrijska državna železarska družba VÖEST-Alpine ima zaradi gospodarske recesije še vedno težave, ki zahtevajo dodatne in neprijetne ukrepe. Tako se pogajajo, da bi podobno kot v drugih zahodnoevropskih železarnah zmanjšali število zaposlenih s predčasnim upokojitvam. V akciji, imenovani »akcija 57«, predvidevajo, da bi šli zaposleni, ko dosežejo to starost, predčasno v pokoj. S tem predvidevajo, da bi lahko znižali število zaposlenih za največ 800. Poleg tega je predvidena v železarni Donawitz ustavitve proizvodnje slabših vrst jekel, ki prinašajo pri paličastih in žičnih proizvodih največ izgube. S tem bi zmanjšali letno proizvodnjo za 20 %, oziroma z milijon ton na 800.000 ton. Sploh je železarna Donawitz glavna skrb te družbe, saj je še posebno na udaru konkurence italijanskih mini železarn. Medtem, ko so ploščati proizvodi železarne v Linzu še donosni, je imela železarna v Donawitzu že leta 1981 1,7 milijarde šilingov izgube in leta 1982 1,5 milijarde. Po mnenju generalnega direktorja VÖEST-Alpine bi imela celotna družba brez Donawitza v letu 1982 pozitivno bilanco, vendar je istočasno poudaril, da mora železarna Donawitz obratovati tudi v bodoče in jo je treba zato sanirati.

BRAZILIJA

Japonske železarske družbe proučujejo brazilsko prošnjo za posojilo v višini 500 milijonov dolarjev, s katerim bi rešili trenutne finančne težave, v katerih se je znašel brazilski projekt gradnje nove integralne železarne Tubarao. Dela na izgradnji nove železarne v vrednosti 3,4 milijarde dolarjev so pričeli leta 1980, vendar je zaradi težav z devizami gradnja potekala počasneje. Za nadaljevanje del nujno potrebujejo 1,8 milijarde dolarjev, vendar sta japonska železarska družba Kawasaki in italijanski koncern Italsider, ki sta soudeležena pri tem projektu, prispevala doslej samo 800 milijonov dolarjev. Železarna Tubarao bo imela

letno proizvodno zmogljivost 3 milijone ton surovega jekla, z možnim kasnejšim povečanjem na 6 milijonov ton. Družba Kawasaki je že dobavila naprave za proizvodnjo električne energije, turbine in enega izmed plavžev.

JAPONSKA

Japonske železarne so leta 1982 skupno izdelale 99,55 milijonov ton surovega jekla. Od tega je bilo 73,06 milijonov ton ali 73,4 %, oziroma za 4,5 % manj kot v letu 1981, izdelanega v kisikovih konvertorjih. V elektro jeklarnah so izdelali 26,49 milijonov ton ali 23,6 %, oziroma za 1,8 % več kot v letu 1981 (SM peči v japonskih železarnah še nekaj let nimajo več). Izmed 65 obstoječih plavžev v japonskih železarnah je lani obratovalo le 40 in leta 1981 44. Delež jekla, odlitega na napravah za kontinuirno vlijanje, se je v primerjavi z letom 1981 povečal z 72,2 % na 80,2 %.

SOVJETSKA ZVEZA

V leningrajski železarni Ihorski, ki je ena glavnih dobaviteljev materiala za gradnjo jedrskih elektrarn, so pričeli z gradnjo nove valjarne debele pločevine, ki bo omogočila poenostavitve gradnje jedrskih reaktorjev z močjo 1000 MW. Valjarne, ki bo pričela obratovati leta 1984, bo valjala pločevino, široko do 5 metrov in debelo do 500 mm, iz za to posebej odličnih bram. Z izdelavo širokih valjanih slabov, težkih tudi do 100 ton, bodo pri izdelavi opreme za jedrske elektrarne prihranili precej dela in materiala.

ZDA

Druga največja železarska družba v ZDA, Bethlehem Steel Co., bo zaradi recesije ustavila večino obratov (koksarna, plavži, Ld jeklarna in tri valjarne) v železarni Lackawanna in prenesla njeno proizvodnjo v dve drugi železarni. To pomeni zmanjšanje števila zaposlenih za 10.000 in znižanje proizvodnje surovega jekla v letošnjem letu za 15 %. Ustavitve proizvodnje surovega jekla in prestrukturiranje dveh drugih železarn bo stalo družbo od 750 do 850 milijonov dolarjev.

VLPIV ZNIŽANJA OZIROMA ZVIŠANJA PLANIRANIH STROŠKOV NA POSLOVNI REZULTAT V APRILU

(Nadaljevanje s 1. strani)

	IV. 83	I.-IV. 83
Razlika med prodajno in lastno ceno	- 16.576	- 288.354
Odstopanje cen R-3 od planiranih	- 84.913	- 96.226
Stroški izvoza	+ 10.999	- 27.894
Stroški delovnih skupnosti	- 52.155	- 194.226
Fiksni stroški v povečanih zalogah	- 21.219	- 68.150
	- 163.864	- 674.890
Znižanje planiranih stroškov	+ 147.133	+ 623.696
	- 16.731	- 51.194

Temeljne organizacije morajo poleg omenjenih pokriti še obveznosti do skupne in splošne porabe, ki niso vključene v ceni, pogodbene in ostale zakonske obveznosti, izredne materialne stroške (negativne tečajne razlike, nastale pri odplačilu kreditov zaradi neodplačanih deviznih anuitet in terminskih nakupov, so največji izredni materialni strošek in znašajo v štirih mesecih 88,9 mio dinarjev) ter razliko med vkalkuliranimi in izplačanimi osebnimi dohodki, tako, da se je negativni rezultat z 51,3 mio dinarjev povečal na 180,3 mio dinarjev po štirih mesecih (konsolidirana izguba).

Vpliv zvišanja oziroma znižanja planiranih stroškov na dosežen rezultat je zelo pomemben, ker je naš vpliv na ostale kategorije minimalen. Ker je lastna cena višja od prodajne, moramo še posebno pozornost posvetiti našim stroškom.

Načrtovane stroške so TOZD zmanjšale v aprilu za 147 mio dinarjev. Nižji od predvidenih so bili stroški vložka, medtem ko so bili stroški pri predelavi že višji.

Stroške vložka so TOZD zmanjšale s presežanjem planiranega izplačila za 11 mio dinarjev. Le v SM je klarni, v temeljnih organizacijah Valjarna bluming štekel, Vratni podboji in Elektrode niso dosegli načrtovanega izplačila. Zaradi manjše porabe surovega jekla in kovinskih dodatkov v jeklarni, sprememb v asortimentu vložka, oziroma proizvodnje, ter sprememb v zalozah nedovršene proizvodnje, so bili stroški nižji za 98,5 mio dinarjev. Nižje cene nabavljenega vložka so stroške znižale za 34,1 mio dinarjev. Z uporabo tujega vložka so temeljne organizacije imele dodatne stroške za 3,3 mio dinarjev.

Stroški pri predelavi so bili višji za 5,5 mio dinarjev, predvsem zaradi nedoseganja planirane proizvodnje v posameznih TOZD ter večje porabe.

V aprilu so planirane stroške presegli v TOZD Plavž, Hladna valjarna Jesenice, Vratni podboji, Želblarna, Strojne delavnice, Remontne delavnice in Vzdrževanje.

V TOZD PLAVŽ so v aprilu načrtovane stroške presegli za 5,5 mio dinarjev. Stroški vložka so bili višji od planiranih za 3,7 mio dinarjev zaradi večje porabe predelane rude ter večje porabe koks na plavžu. Dobropisi so bili višji od načrtovanih. Tudi stroški predelave so bili višji za 1,8 mio dinarjev zaradi popravila aglomeracije ter višje porabe zraka za vetrila ter pare.

V aprilu so v TOZD JEKLARNA za 14,4 mio dinarjev znižali planirane stroške. V SM jeklarni so stroške znižali za 14,3 mio dinarjev. Znižanje je nastalo zaradi večje porabe starega železa namesto grodja ter manjše porabe kovinskih dodatkov. Stroški pa so bili nižji tudi zaradi kvalitetnejšega asortimenta proizvodnje. Interne reklamacije so stroške zvišale za 9,8 mio dinarjev. Stroški predelave so bili višji za 2,7 mio dinarjev zaradi višjih stroškov za osebne dohodke ter večje porabe specifičnega orodja.

V elektro jeklarni so načrtovane stroške presegli za 6,1 mio dinarjev. Predelavni stroški so bili višji za 2,6 mio dinarjev (višji stroški za osebne dohodke, večja poraba zemeljskega plina). Stroški vložka so bili sicer nižji od načrtovanih za 85,9 mio dinarjev (nižja poraba kovinskih dodatkov, boljši izplen), vendar pa je bila nižja tudi vrednost proizvodnje, tako da je končni učinek stroškov vložka zvišanje za 3,5 mio dinarjev.

Nižje stroške od načrtovanih so imeli tudi na kontilivu in v PTO oddelku.

V TOZD LIVARNA so imeli v aprilu za 1,5 mio dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Nižji so bili tako stroški vložka kot stroški pri predelavi.

V TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL so imeli za 8,9 mio dinarjev nižje stroške od načrtovanih.

Stroški vložka so bili nižji zaradi internih reklamacij ter manjše porabe domačih slabov kot vložka ter

prodaje pločevine III. a kvalitete. Stroške pa so zvišali manj doseženi dobropisi ter nedoseganje planiranega izplačila na blumingu ter preklasifikacije. V skupnem so bili stroški vložka nižji za 15 mio dinarjev. Stroški predelave so bili višji zaradi visoke proizvodnje in delno zaradi slabšega doseženega sortimenta proizvodnje.

V TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV so načrtovane stroške znižali za 11,8 mio dinarjev.

Stroški vložka so bili nižji predvsem zaradi presežanja planiranega izplačila za eno odstotno točko. Tudi stroški pri predelavi so bili nižji zaradi dobre proizvodnje ter manjše porabe specifičnega orodja ter pomožnega materiala.

Nižje stroške od načrtovanih so imeli tudi v TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE. Stroški vložka so bili nižji predvsem zaradi presežanja planiranega izplačila za 0,9 odstotne točke. Nižji so bili tudi stroški predelave, predvsem zaradi presežene planirane proizvodnje ter manjše porabe.

V TOZD HLADNA VALJARNA BELA so imeli za 81,8 mio dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški vložka so bili nižji zaradi presežanja planiranega izplačila za 3,2 odstotne točke, internih reklamacij, nedoseganja planiranega asortimenta proizvodnje ter nižjih cen nabavljenega vložka. Predelavni stroški so bili višji od načrtovanih zaradi nedoseženih dobropisov ter poročuna s TOZD Valjarna bluming štekel za storitve prevajanja za Gorenje Velenje.

V TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE so načrtovane stroške presegli za 1,3 mio dinarjev.

Stroški vložka so bili nižji zaradi presežanja planiranega izplačila za 1,1 odstotne točke ter nižjih cen nabavljenih TVT. Zaradi uporabe nabavljenih TVT so imeli dodatne stroške za 0,9 mio dinarjev.

Nižje stroške od načrtovanih so

imeli tudi v TOZD ŽIČARNA. Nižji so bili stroški vložka zaradi presežanja planiranega izplačila za 1,6 odstotne točke, internih reklamacij, sprememb v zalozah nedovršene proizvodnje ter nižjih cen nabavljenega vložka. Pri uporabi tujega vložka so imeli neplanirane stroške za 2,4 mio dinarjev. Predelavni stroški so bili nižji predvsem zaradi manjše porabe.

V TOZD PROFILARNA so načrtovane stroške zmanjšali za 2,2 mio dinarjev. Planirani izplen so presegli za 1,2 odstotne točke, nižji pa so bili tudi primarni stroški zaradi manjše porabe.

TOZD VRATNI PODBOJI je v aprilu presegla načrtovane stroške za 3,2 mio dinarjev predvsem zaradi višjih stroškov predelave (nedoseganje planirane proizvodnje).

Nižje stroške od načrtovanih so imeli tudi v TOZD JEKLOVLEK. Stroški vložka so bili nižji zaradi presežanja planiranega izplačila za 1,5 odstotnih točk, sprememb asortimenta vložka ter nižjih cen nabavljenega vložka. Predelavni stroški so bili tudi nižji in to predvsem zaradi manjše porabe in večje proizvodnje.

V aprilu so v TOZD ELEKTRODE imeli za 0,5 mio dinarjev nižje stroške od predvidenih. Stroški predelave izkazujejo znižanje zaradi manjše porabe in neobračunane licence. Stroški vložka so bili višji zaradi nedoseganja planiranega izplačila ter porabe surovine Potaša, ki ni vkalkulirana v plansko ceno, nižji pa zaradi višje cene kupljene Emone. V skupnem so bili stroški vložka višji od načrtovanih.

Zvišanje načrtovanih stroškov izkazuje tudi TOZD ŽELBLARNA za 3,8 mio dinarjev. Višji so bili stroški predelave (večja poraba) ter stroški vložka zaradi slabšega izplačila ter večje porabe domačega vložka v primerjavi s planirano porabo.

TOZD STROJNE DELAVNICE, REMONTNE DELAVNICE in VZDRŽEVANJE so načrtovane stroške presegle predvsem zaradi nedoseganja plana izdelavnih ur.

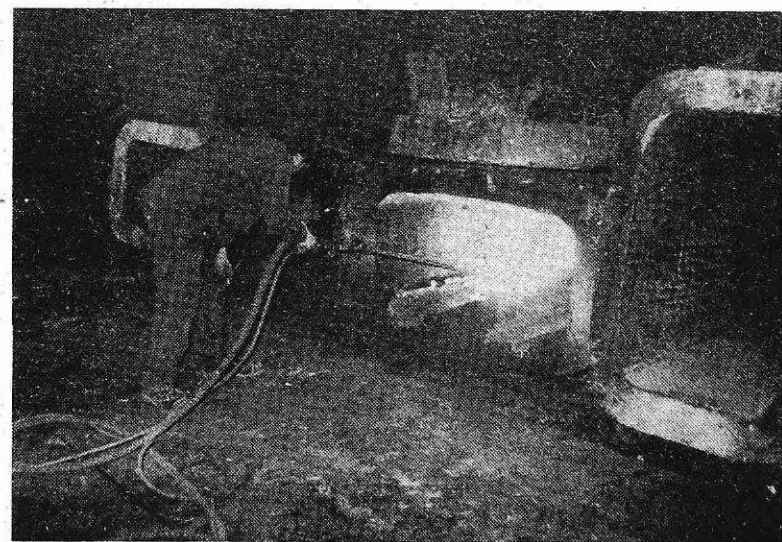
Nižje stroške od planiranih so imeli v TOZD ENERGETIKA (manjša poraba mazuta) ter v TOZD TRANSPORT (manjša poraba, preseganje planskih obveznosti).

Stroški delovnih skupnosti KSI in E-TKR-NG so bili v aprilu nižji od planiranih, medtem ko so v delovni skupnosti KO-PI načrtovane stroške presegli zaradi razlik v ceni nabavljenega materiala.

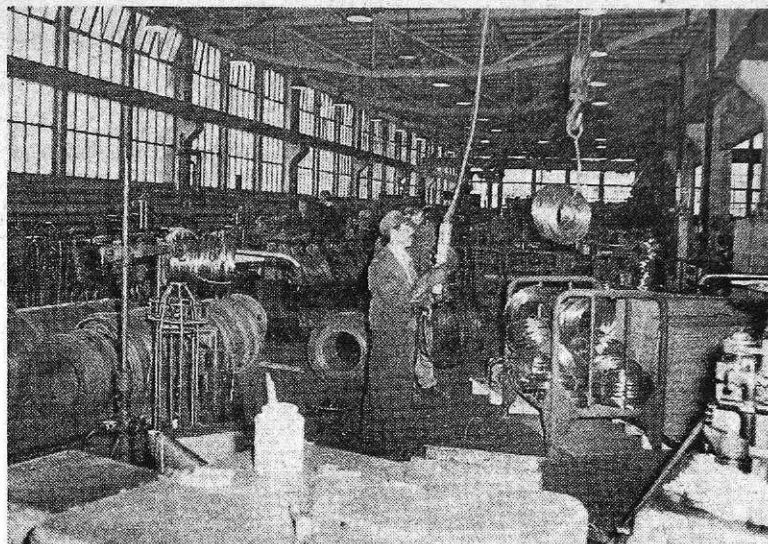
H. J.

ZVIŠANJE - ZNIŽANJE STROŠKOV V APRILU

TOZD	april	jan.-april	poprečno
Plavž	5.509.403	582.694	145.673
Jeklarna	- 16.464.288	- 84.714.134	- 21.178.533
Livarna	- 1.482.685	- 5.620.787	- 1.405.197
Valjarna bluming štekel	- 8.884.685	- 31.298.695	- 7.824.674
Valjarna žice	- 11.858.420	- 31.868.702	- 7.967.176
Valjarna debele pločevine	- 8.399.486	- 33.167.897	- 8.291.974
Hladna valj. Bela	- 81.191.786	- 229.814.869	- 57.453.717
Hladna valj. Jesenice	- 1.296.108	- 49.377.089	- 12.344.272
Žičarna	- 12.193.724	- 39.646.094	- 9.911.524
Profilarna	- 2.226.101	- 7.913.197	- 1.978.299
Vratni podboji	- 3.283.394	- 4.312.563	- 1.078.141
Jeklovlek	- 8.489.299	- 22.309.973	- 5.577.493
Elektrode	- 517.557	- 3.650.725	- 912.681
Želblarna	- 3.835.806	- 1.268.364	- 317.091
Strojne delavnice	- 211.335	- 1.136.200	- 284.050
Remontne delavnice	- 1.466.741	- 4.354.479	- 1.088.620
Vzdrževanje	- 869.967	- 3.379.648	- 844.912
Energetika	- 11.172.922	- 85.162.818	- 21.290.705
Transport	- 724.795	- 9.376.327	- 2.344.082
Železarna	- 147.132.994	- 623.696.487	- 155.924.122

Čiščenje kokile v martinarni (foto S. Kokalj)

V žičarni (foto S. Kokalj)

PROBLEMATIKA ZOBOZDRAVSTVENEGA VARSTVA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Preden si podrobneje ogledamo rezultate analize, bi vas na kratko seznanila z ukrepi, ki so bili že narejeni, da bi zmanjšali čakalno dobo.

K problematiki zobozdravstvenega varstva smo resneje pristopili že leta 1975. Takrat sta zobozdravstveno varstvo opravljala dva terapevta, ki v rednem času nista mogla pokriti vseh potreb delavcev TOZD in delovnih skupnosti Železarn (po normativu bi morali biti trije). Zato sta Železarna in obratna ambulanta sklenili medsebojni dogovor o dopolnilnem zobozdravstvenem varstvu izven rednega delovnega časa, katerega je financirala Železarna. Taka oblika dopolnilnega zobozdravstvenega varstva je v presledkih ostala do leta 1982, ko je pričela z delom III. zobna ambulanta, za kar je Železarna vsega skupaj plačala okrog 3.800.000 din.

Da bi prišli do realnih rezultatov, nam je zobna ambulanta posredovala knjige vpisanih delavcev za zobozdravstvene storitve. Celoten spisek smo uskladili s spiski elektronsko-računskega centra, kajti veliko delavcev, ki so bili vpisani, je iz Železarne že odšlo (upokojitev, odpoved delovnega razmerja). Tako je bilo do 30. aprila 1983 vpisanih 1.476 delavcev, po preverjanju spiska pa jih je ostalo še 980.

Pri kontroli spiska smo osnovne podatke dopolnili še s krajem zaposlitve (TOZD, delovna skupnost) in številom let zaposlitve v Železarni. Tu nas je predvsem zanimalo, iz katerih TOZD ali delovnih skupnosti imajo delavci najbolj kariozno zobovje in katera starostna struktura delavcev je najbolj izpostavljena. Izhajali smo tudi iz mnenja zdravstvenih delavcev obratne ambulante Železarn, da karioznost zobovja v zadnjem desetletju vidno narašča in ugotovitve, da prihaja večina delavcev že na zdravstveni pregled za sprejem z bolnim zobovjem. Obolenja zob kasneje pospešujejo tudi neustrezni ekološki pogoji in nepravilna prehrana, zlasti samskih delavcev.

V razpredelnici je razvidno število vpisanih delavcev glede na zaposlitev, oziroma delovno dobo v Železarni, ter leta vpisa na zobozdravstvene storitve do 30. aprila 1983:

Iz podatkov v razpredelnici vidimo, da je največ vpisanih delavcev iz TOZD Jeklarna, Vzdrževanje, HVB in Remontne delavnice, kjer so zaposleni pretežno mladi delavci, kar bi dalo misliti na že pomanjkljivo zobozdravstveno varstvo otrok in šolske mladine.

Po številu let dela v Železarni je največ delavcev s 7-10 let, sledijo delavci od 0-2 let; ter 11-15 let.

Ta podatek nam potrjuje tudi pravilnost ugotovitev zdravstvenih delavcev obratne ambulante.

Zanimiv je tudi podatek, da se je na novo že v letu 1983 do 30. aprila vpisalo 175 delavcev.

Ažuriran spisek delavcev, naročenih za zobozdravstvene storitve, bo služba dostavila tajništvu TOZD in delovnih skupnosti, kjer ga bodo pri-

zadeti lahko dobili na vpogled. V dogovoru z obratno ambulanto bodo zobozdravstveni delavci pošiljali vabilo po že omenjenem spisku (poimen-ski spisek je dopolnjen še z mese-cem majem 1983).

Da bi zobozdravstveno problema-tiko spoznali z obeh zornih kotov, to je tako s strani uporabnikov kot iz-vajalcev, smo prosili za razgovor vodja TOZD Obratna ambulanta, ki nam je posredoval še nekatera do-datna pojasnila, in sicer:

V letu 1982 so zobozdravstveni de-lavci opravili program 108 %. Ta je bil sestavljen za tri zobozdravstvene ekipe in iz dodatnega programa za Železarno.

V letu 1982 se je čakalna doba skrajšala za okrog eno leto. Zaradi neurejenega financiranja pa je TOZD Obratna ambulanta slabo za-ključila finančno leto 1982, kar nega-tivno vpliva na razpoložanje zdrav-stvenih delavcev.

Konkretna problematika se nanaša na naslednje ugotovitve:

Občinska zdravstvena skupnost presežek plana ne plača v celoti. Vrednost, preseženega - zobozdravstvenega programa pa je bila v letu 1982 1.180.000 din. Ti stroški so bili pokriti v naslednjem razmerju: 200.000 din so prispevali zavarovanci s participacijo, 233.000 din občinska zdravstvena skupnost, 422.000 din delavci Železarn iz sklada skupne porabe in 325.000 din kolektiv TOZD Obratna ambulanta Železarn (40 zaposlenih).

V kolikor bi zobozdravstveni de-lavci pri takem načinu financiranja še več delali, bi imeli kolektiv še več-jo izgubo, saj bi se zmanjšala.

Materialni stroški za zobozdravstvene storitve iz dnevnega računa naraščajo. Tako se je v mesecu maju ob-čutno podražil zobozdravstveni ma-terial (amalgam za plombe 234 %), kar bo brez dvoma vplivalo na obseg zdravstvenih storitev, ob dejstvu, da občinska zdravstvena skupnost v po-nudbi za svobodno menjavo dela pri-znava povečanje materialnih stroš-kov za 20 %.

S tem člankom smo želeli seznaniti železarje o stanju v zobozdravstvu. Konkretno pa bomo morali reševati zobozdravstveno problematiko z medsebojnim sogledovanjem Železarn in zdravstvenimi delavci TOZD Obratna ambulanta.

Na eni izmed zadnjih sej skupšči-ne občinske Zdravstvene skupnosti Jesenice smo delegati TOZD in de-lovni skupnosti Železarn zopet sprožili vprašanje zobozdravstva in dobili od sekretarke regionalne zdravstvene skupnosti odgovor: »če želimo železarji imeti višji zobo-zdravstveni standard, moramo zato tudi več prispevati«.

Ni pa še do sedaj jasno, ali imamo železarji enake pravice do zobo-zdravstvenih uslug kot ostali v regi-ji, še zlasti če analiziramo reševanje te problematike v zadnjih 15 letih (le dve zobni ambulanti).

I.
Kadrovski sektor — oddelek
za zdrav. in soc. varstvo

TOZD	LETA V ŽELEZARNI															DATUM VPISA				
	0-2	3-4	5-6	7-10	11-15	16-20	21-25	26-30	31-35	36-40	Skupaj	1979	1980	1981	1982	1983	Skupaj			
Plavž	5	3	6	4	2	4	1	1	1	25	2	8	4	6	5	25				
Jeklarna	21	11	6	31	7	13	15	4	3	1	112	18	17	16	32	29	112			
Livarna	3	1	1	4	8	3	1	3	1	27	9	7	11	22	8	57				
Valj.bl.st.	8	3	1	14	9	5	7	3	7	1	57	9	7	11	22	8	57			
Valj.sic	3	1	4	6	4	3	1	3	3	1	26	6	4	5	7	4	26			
Valj.deb.ploč.	3	1	4	6	4	3	1	3	3	1	26	6	4	5	7	4	26			
Bl.valj.Bela	6	10	12	11	10	9	2	1	2	1	64	11	9	14	19	11	64			
Bl.valj.Jes.	1	5	4	7	3	3	4	3	2	1	33	8	7	5	7	6	33			
Žičarna	7	5	4	5	10	6	5	7	1	50	7	8	14	12	9	50				
Profilarna	2	3	3	4	5	3	1	1	1	1	20	2	5	2	5	6	20			
Vratni podboji	3	2	1	4	1	5	3	1	1	1	20	1	2	4	2	3	12			
Jeklovlek	1	4	1	4	8	3	4	2	1	1	27	5	4	2	9	7	27			
Elektrode	6	6	2	3	13	3	8	5	1	1	47	5	11	7	13	11	47			
Želblarna	4	4	1	8	8	2	3	3	1	1	30	3	3	5	3	4	30			
Stroj.delav.	12	2	7	8	8	3	3	6	2	1	58	11	7	7	14	13	58			
Remont.delav.	14	9	1	11	5	5	6	6	2	1	60	9	13	11	20	7	60			
Vzdrževanje	14	10	9	9	10	5	9	11	2	2	80	10	13	12	31	14	80			
Energetika	6	7	2	3	7	1	2	8	2	2	38	9	13	2	8	6	38			
Transport	6	4	4	16	7	6	6	2	2	2	52	10	7	7	25	5	52			
Društvena preh.	2	2	1	9	2	3	2	2	2	2	22	5	9	2	3	3	22			
IS KO-JT	2	3	5	2	2	6	7	4			29	3	3	6	11	6	29			
IS KSI	12	12	1	7	7	5	7	2	3		56	13	7	7	22	6	56			
IS KIKOV	6	4	5	15	9	8	6	7	7		67	19	7	7	27	7	67			
SKUPAJ:	146	102	72	188	142	93	103	84	45	5	980	171	168	194	11	178	980			

SKUPAJ: 146 102 72 188 142 93 103 84 45 5 980 171 168 154 311 175 980

OB 5. JUNIJU, SVETOVNEM DNEVU VARSTVA OKOLJA

Peti junij je OZN proglasila za svetovni dan varstva okolja in naj as spominja na vse obveznosti pri zagotavljanju naravnega, bolj zdravega kolja. Ob tej priložnosti ocenjujemo rezultate izvajanja sprejetih usmeritev i določb o življenjskem okolju, opredeljujemo najbolj pereče probleme in e zavzemamo za bolj organizirano in učinkovitejše delo v naslednjem bdoju.

Kljub povečani dejavnosti za varstvo okolja v naši socialistični družbi a so rezultati neznatni, saj je vedno eč izvorov onesnaževanja ali druga e motenega okolja. Zmanjšuje se tevilto čistih vodotokov, ogrožene so odtalnice, onesnaženost zraka za adi prometa in industrije marsikje resega še dopustne meje, še vedno e neracionalno izkorišča rodovitna emlja, odlaganje odpadkov ali nji-ova predelava ni urejeno. Hrup v elovnem in bivalnem okolju je vse olj moteč. Tudi kemizacija pri rielovanju hrane se širi brez zadotne strokovne kontrole.

V naši jeseniški dolini ni kaj dosti rugače. Pa vendar je bilo v nekateih pogledih pred leti še slabše in je il v zadnjem času dosežen določen apredej pri preprečevanju onesnavevanja voda, zraka, pri omejevanju rupa.

VARSTVO VODA

Eden od glavnih pogojev, da se je e v 15. in 16. stol. začelo razvijati žezarstvo v jeseniški dolini, je poleg rivotnih nahajališč rude bil prav govo močan vir vodne energije — re-ka Sava, ki je v začetku služila za ogon kovaških kladiv, mehov in asneje vodnih turbin, ter za hlajeje železarskih peči.

Razvoj industrije je z izkorišča-rijem novih oblik energije doprina-al k postopnim modernizacijam proizvodnje jekla. Tako se danes v žezarni uporablja kot pogonska si-a v glavnem električna energija, avska voda pa predvsem za hlajeje metalurških peči in naprav, nanjši del pa v tehnoloških proce-ih, kjer se bolj ali manj onesnaži ali zraži.

Z intenziviranjem proizvodnje je ostajal problem odplak in s tem onesnaženje reke Save vse večji. Ob-lobje največjega onesnaženja Save : odplakami iz Železarne je trajalo se od predvojnih let do 1971. leta,

dokler je potekala proizvodnja gene-ratorskega plina iz premoga. Ka-transki kondenz, nasičen s fenoli, ki je pri tem nastajal, je bil le deloma zajet v krogotoke, večinoma pa so se te katranske odplake le delno očis-čene stekale v Savo. Zaradi tega je bila v Savi in zlasti v njenem pritoku, po-toku Javorniku, uničena skoraj vsa favna in flora. Stanje v tem obdobju nam podrobno prikazuje raziskava, ki jo je izvedel po naročilu Železarne Kemijski inštitut Boris Kidrič v letih 1956 in 1957.

Koncentracije fenolov v akumula-ciji Save pri HE Moste so tedaj dose-gale vrednosti okrog 5 mg/l, medtem ko so sedanje koncentracije okrog 200 krat manjše in nas le še v majh-nih količinah opozarjajo na nekda-nje močno onesnaženje s tovrstnimi odplakami.

V letih od 1965 do 1971 je bilo po-stopoma ustavljeno obratovanje plinskih generatorjev in tako so bili ukinjeni pomembni izvori onesnaže-vanja voda, deloma pa tudi onesna-ževanje zraka.

Se vedno pa obstaja vrsta proble-mov pri pojavljanju in čiščenju dru-gih, sedaj v naši metalurški proiz-vodnji jekla poleg hladilnih voda najbolj značilnih odplak, to je voda, onesnaženih z mehanskimi prime-smi in odplak iz predelave oz. površinske obdelave polizdelkov.

Če sledimo zaporedju tehnoloških procesov od priprave surovin do kon-čnih izdelkov, lahko v grobem razde-limo pojavnost odplak na:

- odplake v talilnicah,
- odplake v valjarnah in ostali predelavi.

ODPLAKE V TALILNICI

Pri pripravi vložka za proizvodnjo grodja v plavžih se v procesu sintra-nja osnovnih surovin sproščajo znat-ne količine plinov in prahu, katere zajemamo v odsesovalnih sistemih, ki so povezani s čistilnimi naprava-mi dveh tipov, in sicer:

- prah na presipnih mestih pri transportu rude, koka in sintra se izpira v 24 vodnih, tako imenovanih »penastih čistilcih«, kjer skozi šobe zelo fino dispergirana voda izpira prah; odplaka se steka obenem z drugimi odplakami v čistilno napra-vo tipa Dorr,
- dimni plini iz aglomerirnega stroja Dwightloyd se odprahujejo v elektrostatskem filtru firme Lurgi; odfiltrirani prah spira voda v že na-vedeno čistilno napravo — usedalni-ke Dorr.

Te odplake vsebujejo predvsem mehanske nečistoče v koncentraci-jah od 0,8 do 3 g/l pri temperaturi od 11 do 17°C ter pH vrednosti od 8,7 do 9,4. V količini 300 m³/h se odplake precej neenakomerno stekajo v 850 m³ usedalnik s premerom 21 m.

V sosednji, drugi usedalnik enake-ga tipa z enakim volumnom, pa se stekajo odplake, ki nastajajo pri spi-ranju odfiltriranega prahu iz dveh elektrostatskih filtrov, tako imeno-vanih čistilcev plavžnega plina pri obeh plavžih. Dotok teh odplak je 420 m³/h in vsebuje od 0,3 do 1,2 g/l mehanskih nečistoč pri temperatu-rah od 15 do 25°C ter pH 6,5 do 7,4.

Osnovni potek čiščenja odplak v Dorr usedalnikih prikazuje shema.

Dorr usedalnika sta bila zgrajena 1962. leta in sta prvotno delovala zgolj na mehanskem principu čišče-nja odplak. Zaradi postopnih kasnej-sih obremenitev z dodatnimi odpla-kami stopnja čiščenja ni več dosega-la projektirane vrednosti 94 % zaradi zmanjšanih zadrževalnih časov.

Pri tem je bilo izvedenih nekaj raz-iskav in poizkusov, da bi povečali učinek čiščenja in uvedli ustrezno uporabo izločene gošče. V letu 1978 je bila dograjena dozirna naprava firme Bran & Lühbe za dovajanje flokulantov. Na osnovi laboratorijs-kih poskusov smo začeli uporabljati raztopino anionskega flokulanta A1 »Zupa«, in sicer v količinah 0,05 g/m³ odplake. Učinek bistrenja se je s tem povečal zlasti v odplakah iz čistilcev plavžnega plina. Sedanje stopnje čiščenja so odvisno od one-snaženosti odplak od 83 % do 93 %. Zadrževalni čas odplake je v usedal-nikih dobri dve uri, kar zagotavlja zadovoljivo izdvajanje lebdečih del-cev. Prečiščena voda iz Dorr usedal-nikov se v količini 420 m³/h delno mešana s hladilno vodo iz bližnje ki-sikarne vrača nazaj na spiranje pra-hu iz čistilcev plavžnega plina, osta-la voda pa se preliva v Savo. Prečiš-čena voda ima pri temperaturah od 11 do 19°C ter pri pH 7,8 do 8,5 še do 100 mg na liter suspendiranih snovi. Vrednosti BPK₅ in KPK so pod 20 mg O₂/l.

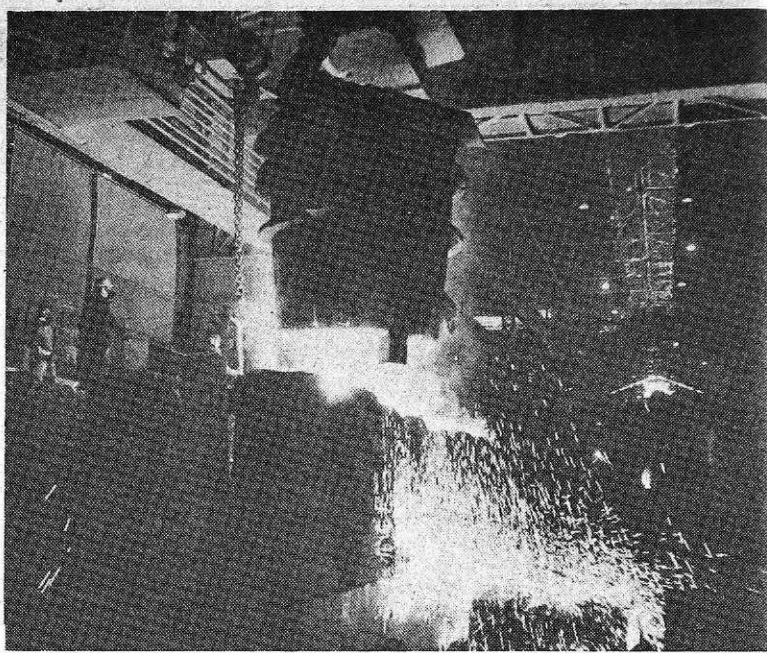
Na osnovi periodičnih analiz je v letu 1982 iztok iz Dorr čistilne napra-ve povzročil onesnaženje Save v vrednosti 8820 E (po izračunu v skla-du z navodilom o načinu določanja količine in stopnje onesnaženosti vo-de, Ur. l. SRS 29/76).

Tolikšnemu onesnaženju so pri-spevale občasne motnje pri obrato-vanju čistilne naprave, in sicer predvsem okvare centrifugalnih črpalk za izdvajanje gošče. Te črpalke smo v aprilu letos zamenjali z membran-skimi črpalkami, ki so manj obra-bljive pri tovrstnih goščah. Goščo iz obeh usedalnikov prečrpavata črpalki v dve zemeljski deponiji po 1200 m³, kjer se gošča izmenoma su-ši in občasno odvaža na občinska odlagališča. Tako se letno izdvoji okrog 8000 ton suhe gošče.

Odcedek iz zemeljskih deponij za sušenje gošče je speljan nazaj v Dorr usedalnika.

Pri praznjenju zemeljskih deponij in odvozu gošče nastaja vrsta težav. Zaradi tega in pa zaradi možne reciklaže gošče v proces aglomeriranja smo v Železarni v letih 1980/81 pri-pravili investicijski program o obde-lavi in uporabi gošče. Vendar zaradi znatnih sredstev, ki so potrebna za izgradnjo dodatnih objektov, pa tudi iz drugih vzrokov, investicija še ni realizirana.

(se nadaljuje)

Vlivanje jekla (foto I. Kučina)

IZVAJANJE SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O RAZPOREJANJU DOHODKA V PRVEM TROMESEČJU

Na sedmi seji delavskega sveta SOZD Slovenske železarne bodo med drugim delegati obravnavali tudi poslovanje SOZD SŽ v prvem četrtletju le-tos in v okviru tega tudi izvajanje samoupravnega sporazuma o razporeja-nju dohodka v barvast in črni metalurgiji SRS v prvem tromesečju. V obse-žni informaciji, opremljeni z razpredelnicami in grafikoni, so predvsem poudarjene naslednje ugotovitve:

Največ pozornosti je v tej informa-ciji namenjeno uspešnosti poslova-nja, oziroma oceni nekaterih eko-nomskih kategorij, kot so dohodek, čisti dohodek in sredstva za sklade. V primerjavi z enakim obdobjem lani je porastel dohodek v prvih treh mesecih ob 1 % povečanju števila za-

poslenih in 36 % povečanju angažira-nih sredstev za 24 %, čisti dohodek za 15 %, sredstva za sklade pa so se zmanjšala za 9 %.

Spremembe v strukturi delitve družbenega proizvoda pa so razvid-ne iz naslednje tabele:

Opis	I.-III. 82	I.-III. 83	% strukture	
			I.-III. 82	I.-III. 83
1. Družb. bruto proizvod	4.570.675	5.918.322	100,0	100,0
2. Obvezn. iz dohodka	1.344.645	1.890.565	29,4	32,0
3. Osebn. dohodek + SP	1.826.450	2.173.395	40,0	36,7
— osebni dohodek	1.634.429	1.999.319	35,8	33,8
— skupna poraba	192.021	174.076	4,2	2,9
4. Sred. za reprodukcijo	1.399.580	1.854.362	30,6	31,3
— amort. (celotna)	1.056.258	1.499.629	23,1	25,3
— PS + RS	343.322	354.733	7,5	6,0

Pogled v poslovanje posameznih delovnih organizacij nam pokaže, da so zlasti železarna Store, Plamen in Cinkarna Celje dosegle v prvem tromesečju dokaj zadovoljive rezultate. Tudi glede delitve čistega dohodka so se te delovne organizacije obnaša-le gospodarno, saj so na račun znižanja deležev sredstev za osebni doho-dek povečale sredstva za financira-nje razširjene reprodukcije.

Pri izkoriščenosti razpoložljivega delovnega časa ni opaziti bistvenih sprememb, razen to, da se je bole-zenska odsotnost do 30 dni povečala pri večini delovnih organizacij. Pri podatkih o fluktuaciji delavcev pa opazimo, da se je glede na enako ob-dobje lani pri večini delovnih organi-zacij znižala, le pri šestih delovnih organizacijah se je povečala. Največ-ja je v Tovilu; in sicer kar 5,3 %, na kar je verjetno vplivalo relativno za-ostajanje osebnih dohodkov, kot po-sledica poslabšanja poslovnih rezul-tatov.

Uspešnost poslovanja ocenjujemo v tovrstnih analizah predvsem na podlagi neto dohodkovne mere. Po-pračna uspešnost panoge je 12 % pod nivojem, ki ga še ocenjujemo kot normalnega, in je za 7 % slabša kot je bila v prvih treh mesecih lani. Zla-sti se je poslabšala v železarni Jese-nice, medtem ko so železarna Store, Plamen, Žična in Cinkarna Celje do-segle uspešnost iznad normalne ravn-i ter jo hkrati izboljšale glede na lansko tromesečje.

Podatki o osebnih dohodkih nam pokažejo, da je poprečni osebni do-hodek na 182 ur na delavca znašal v panogi 16.326 din, kar je 18 % več kot v enakem obdobju lani. Primerjava rasti osebnih dohodkov med panogo in gospodarstvom kaže, da so osebni dohodki v panogi naraščali le za 0,4 % počasneje kot v gospodarstvu. Osebn. dohodki so tako v panogi kot v gospodarstvu realno padli za 12 %, saj je bila po statističnih podatkih rast življenjskih stroškov v enakem obdobju 30 %.

Tudi rast osebnih dohodkov je bila po delovnih organizacijah različna. Najhitreje so med proizvodnimi de-lovnimi organizacijami naraščali v Žični Celje (32 %), Tovarni dušika Ruše (28 %) in železarni Ravne (25 %), najpočasneje pa v Plamenu (6 %) in Mariborski livarni (9 %).

Večina delovnih organizacij ni po-vsem upoštevala kriterijev oziroma omejitev rasti osebnih dohodkov,

kot jih predvideva družbeni dogovor za leto 1983, saj so razen Plamena Kropa, Tovila Ljubljana, Cinkarne Celje in Mariborske livarne med proizvodnimi delovnimi organizaci-jami vse razporedile več sredstev za osebne dohodke, kot bi jih glede na kriterije lahko.

Podobno oceno lahko izrečemo glede upoštevanja okvirjev, ki jih dovoljuje sporazum črne in barvaste metalurgije. Razen železarna Store, Plamena, Žične in Cinkarne Celje, so vse ostale delovne organizacije pri izplačilu osebnih dohodkov pre-koračile mejo, ki bi jo ne smeje gle-de na dosežene poslovne rezultate.

To kratko informacijo lahko zaključimo z ugotovitvijo, da se poslo-vni rezultati slabšajo, da se pogoji gospodarjenja še vedno močno zaostrujejo in da so glede na vse to tudi možnosti za povečanje osebnih do-hodkov vedno manjše.

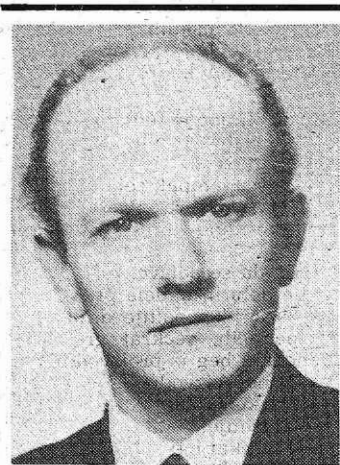
ZAHVALA

V soboto, 21. maja, je Društvo paraplegikov gorenjske regije organiziralo v telovad-nici ZIC na Jesenicah medre-gijski košarkarski turnir na invalidskih vozičkih v počasti-tev dneva mladosti.

Turnir je zelo lepo uspel, za to pa imajo največ zaslug po-krovitelj konferenca osnovnih organizacij sindikata, koordi-nacijski svet ZSMS in aktiv invalidov Železarne, ki so tur-nir tudi finančno podprli. S tem so dokazali, da jim niso mar samo tone proizvedenega jekla, pač pa, da tudi v teh tež-kih gospodarskih pogojih niso pozabili na sočloveka.

Za vso pomoč se jim lepo zahvaljujemo. Prav tako pa se zahvaljujemo tudi kolektivu Železarsko izobraževalnega centra za uporabo njihovih prostorov, folklorni skupini Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela za izveden kulturni program, kolektivu restavracije Kazina in vsem posameznikom, ki so pomaga-li pri organizaciji turnirja.

Društvo paraplegikov gorenjske regije

IVANU MARKIČU V SLOVO

Delavce v temeljni organi-zaciji združenega dela Re-montne delavnice in številne prijatelje in znance je pre-se-nitila novica o smrti priza-devnega delavca in sodelavca Ivana Markiča. Rojen je bil pred 46. leti v Stari Gorici v Italiji. Po prihodu na Jesenice je obiskoval metalurško šolo in se izučil za obločnega varil-ca.

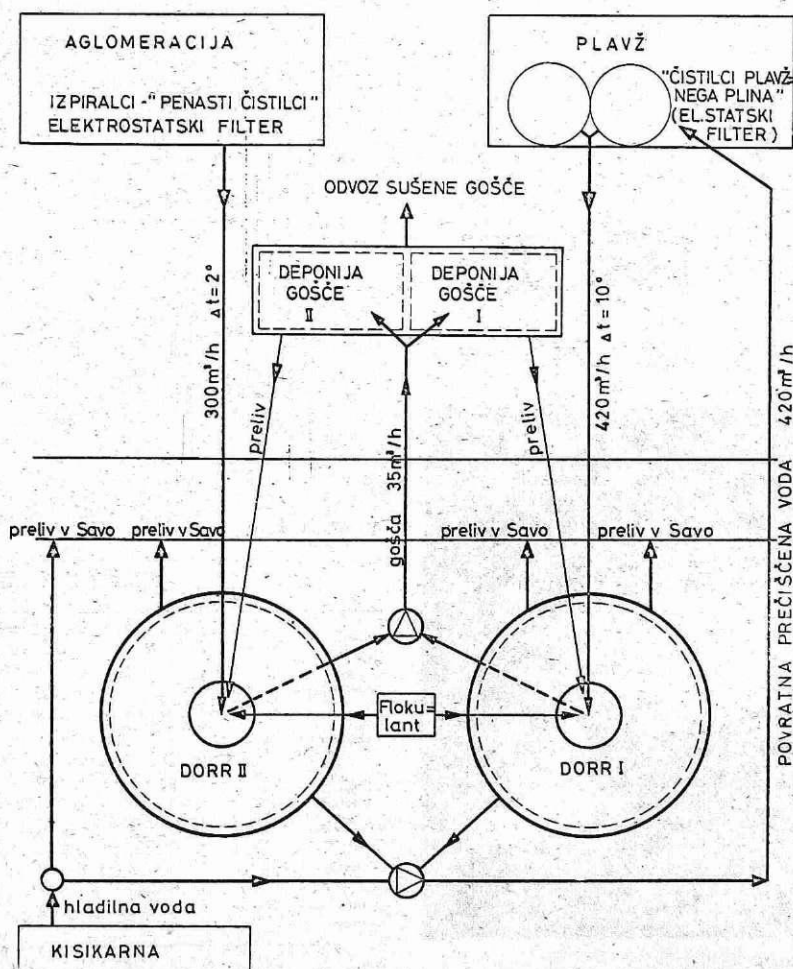
Po končanem šolanju je do-bil zaposlitev na montažnem oddelku sedanje TOZD Re-montne delavnice, kjer so mu kot strokovno usposobljenemu delavcu zaupali tudi najbolj odgovorna obločno varilska dela, predvsem pa vodotesne zveze in zveze pod stalno obremenitvijo.

Na montažnem oddelku je bil zaposlen 25 let, prištevati pa smo ga med tiste delavce, ki so bili disciplinirani in ve-stni. Pokojni Ivan Markič ni nikoli premišljal, če je bilo na delu treba ostati dalj časa. Za-to je veliko prostega časa na-menil Železarni ter nalogam na delovnem mestu. Kljub te-mu pa je bil dolgo vrsto let aktiven godbenik, najprej v Žirovnici, pozneje na Javorniku in v zadnjih nekaj letih tu-di pri pihalnem orkestru Jese-niških železarjev.

S smrtjo Ivana Markiča so delavci montažnega oddelka TOZD Remontne delavnice izgubili vzornega sodelavca in jim bo zato ostal v trajnem spominu.

Sodelavci montažnega oddelka Javornik

HEMA ČIŠČENJA ODPLAK IZ AGLOMERACIJE IN PLAVŽEV V DORR USEDALNIKH

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Jeklovlek

1. SEJA DELAVSKEGA SVETA

TOZD Jeklovlek je bila 26. maja prva redna seja delavskega sveta, ki jo je vodil predsednik Janez Židan. Po pregledu sklepov konstituantne seje so ugotovili, da so izvršeni.

Delavski svet je v nadaljevanju obravnaval sklepe odbora za gospodarstvo in odbora za delovna razmerja in jih potrdil.

Vodja TOZD in računovodja sta razložila četrtletno poslovno poročilo TOZD Jeklovlek in Železarne. Ugotovili so, da je TOZD Jeklovlek dosegel plan skupne proizvodnje in prodaje, razen izvoza, kjer so se odprta naročila in nekatere objektivne težave. V prvem četrtletju je TOZD dosegla celotni prihodek, upoštevajoč tudi udeležbo dohodka in ustrezno delitev. Dohodek je nižji od plana, ker so bili materialni stroški in amortizacija po minimalni stopnji višji. Čisti dohodek je nekoliko nižji od planiranega. Visoke družbene obveznosti iz dohodka so negativno vplivale na čisti dohodek in njegovo delitev.

Delavski svet je soglašal s sklepi odbora za gospodarstvo, ki ugotavlja, da je treba več pozornosti nameniti boljšemu gospodarjenju, racionalni porabi reprod materiala na delovne naloge, obnavljanju starih kapacitet, izboljšanju pogojev dela in razširitvi površine za povečanje kvalitete proizvodnje.

Delavski svet je poslovno poročilo TOZD Jeklovlek in Železarne s pripombami in dopolnitvami odbora za gospodarstvo in zbora delavcev potrdil.

V skladu z 2., 3., 4., 5. in 6. členom zakona o začasnem prepovedi razpolažanja z delom družbenih sredstev za izplačevanje določenih izdatkov v letu 1983 (Uradni list SFRJ 76/82) so sprejeli predlagana sklepa.

Delavski svet je sprejel ugotovitveni sklep, da so vse samoupravne delovne skupine na zborih delavcev obravnavale in potrdile naslednje samoupravne sporazume:

- o ustanovitvi posebne energetske skupnosti za nafto in plin,
- o ustanovitvi posebne energetske skupnosti za elektrogospodarstvo in premog,
- o spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma o temeljnih plana samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet za področje železniškega prometa za obdobje 1981–1985.

Potrdili so predlog odbora za gospodarstvo, da se analitiku dela za TOZD Jeklovlek podeli enkratna nagrada 2.000 din, za izjemne dosežke pri delu.

Delavski svet je potrdil dopolnilo k navodilom za izplačevanje dodatka za deficitarnost del in nalog.

TOZD Hladna valjarna Jesenice

1. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V sredo, 25. maja, je bila prva redna seja delavskega sveta TOZD Hladna valjarna Jesenice, ki jo je sklical in vodil predsednik Franc Makše. Po pregledu sklepov konstituantne seje so delegati ugotovili, da so vsi izvršeni.

Po izvolitvi odbora za uresničevanje zakona o združenem delu in komiteja za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito so bili delegati seznanjeni s stanjem polizdelka in zadovoljili odbor za gospodarstvo, da glede na to, da TOZD ni preskrbljena z ustreznim polizdelkom, po analizi sprejme zmanjšani plan za junij.

V nadaljevanju so delegati sprejeli naslednje sklepe:

1. Na osnovi analize gibanja osebnega dohodka v letošnjem letu, doseženih proizvodnih rezultatov v aprilu in pričakovanih rezultatih v juniju in juliju, se obračunske postavke bruto osebnega dohodka povečajo za 10 % in veljajo od 1. maja. Delavci temeljne organizacije s tem sprejemajo obvezo, da bodo z vestnim in doslednim izpolnjevanjem svojih obveznosti izkoristili ugodnejšo založenost z vložnimi materiali in poslovnih rezultatov.

2. Za delavce z manjšim osebnim dohodkom od 9.000 din neto, mora vodstvo TOZD ugotoviti vzroke za tako višino in v sodelovanju z ustreznimi službami predlagati preračune ali združitve delovnih nalog ali drugačno kadrovsko organizacijsko rešitev. S tem bo vsakemu delavcu zagotovljena minimalna socialna in materialna varnost.

3. Stalna osnova stimulacije za rast produktivnosti je doseženi produktivnosti v določenem obdobju, ki upošteva pogoje dela v TOZD. Glede na premišljen pravilnik je delavski svet sklenil, da se pri obra-

delegat je imel pripombo na predvidenjen kritičnih del in nalog in predlagal, da se zviša tudi za dela in naloge drugi čistilec palic s šeste na sedmo kategorijo.

Na predlog poslovnega odbora glede uravnavanja mesečnih akontacij OD so sprejeli naslednje sklepe:

1. Na osnovi analize gibanja OD v letošnjem letu, doseženih proizvodnih rezultatov v aprilu in pričakovanih rezultatih v juniju in juliju, se obračunske postavke bruto OD povečajo za 10 % in veljajo od 1. maja. Delavci temeljne organizacije s tem sprejemajo obvezo, da bodo z vestnim in doslednim izpolnjevanjem svojih obveznosti izkoristili ugodnej-

TOZD Remontne delavnice

2. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik delavskega sveta TOZD Remontne delavnice, Miha Šlibar, je 30. maja sklical drugo redno sejo. Pri pregledu izvajanja sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so izvedeni, sklep št. 3 pa je dolgoročnega značaja in mora biti izveden do 14. junija.

Na osnovi analize gibanja osebnega dohodka v letošnjem letu, doseženih proizvodnih rezultatov v aprilu in pričakovanih rezultatih v juniju in juliju, so sklenili, da se obračunske postavke bruto osebnega dohodka povečajo za 10 % in veljajo od 1. maja dalje. Delavci temeljne organizacije s tem sprejemajo obvezo, da bodo z vestnim in doslednim izpolnjevanjem svojih obveznosti izkoristili ugodnejšo založenost z vložnimi materiali za doseganje čimboljših proizvodnih in poslovnih rezultatov.

Za delavce z manjšim osebnim dohodkom od 9.000 din neto, mora vodstvo ugotoviti vzroke za tako višino in v sodelovanju z ustreznimi službami predlagati preračune ali združitve delovnih nalog ali drugačno kadrovsko-organizacijsko rešitev. S tem bomo vsakemu delavcu zagotovili minimalno socialno in materialno varnost. Vodstvo TOZD mora pripraviti predlog ukrepov na osnovi izplačila osebnih dohodkov za mesec maj.

Delavski svet je sprejel stalno osnovno stimulacije za rast produktivnosti. Ta osnova je dosežena produktivnost v letu 1982, merjena s skupno proizvodnjo na efektivno uro delavca. Lestvica stimuliranja ostane nespremenjena.

šo založenost z vložnimi materiali za doseganje čimboljših proizvodnih in poslovnih rezultatov.

2. Za delavce z manjšim OD od 9.000 din neto naj vodstvo TOZD ugotovi vzroke za tako višino in v sodelovanju z ustreznimi službami predlagati preračune ali združitve delovnih nalog ali drugačno kadrovsko-organizacijsko rešitev. S tem bomo vsakemu delavcu zagotovili minimalno socialno in materialno varnost. Vodstvo TOZD pripravi predlog ukrepov na osnovi izplačila OD za maj.

3. Stalna osnova stimulacije za rast produktivnosti je dosežena produktivnost v letu 1982, merjena s skupno proizvodnjo na efektivno uro in delavca. Lestvica stimuliranja ostane nespremenjena.

Na delegatsko vprašanje glede na neizvršen sklep o izdelavi idejnega projekta o preselitvi brusilnice na Belo, je asistent za delovne naprave pojasnil, da bo ta projekt izdelal sektor novogradnje.

E. T.

Na predlog razpisne komisije je delavski svet imenoval za štiriletno mandatno obdobje Vinka Rotarja za opravljanje del in nalog vodja TOZD Remontne delavnice.

Na vprašanja s prve seje delavskega sveta so bili delegati seznanjeni z odgovori oddelka za družbeni standard kadrovskega sektorja.

Obravnavali so vloge štirih sodelavcev za opravljanje popoldanske obrti. Delavski svet je vlogam ugodil pod pogojem, da zaradi tega ne bo moteno redno delo v TOZD ter naročil kadrovskemu sektorju, da izstavi ustrezna potrdila.

Na predlog kadrovskega sektorja so sprejeli sklep, da se dopolni navodilo za izplačevanje dodatka za deficitarnost del in nalog, in sicer: »Določilo ne velja v primerih, ko se delavca začasno premesti z deficitarnih del in nalog na druga deficitarna dela in naloge. V takih primerih naj se izplača dodatek za dela in naloge, ki jih delavec začasno opravlja.«

Delegati so bili seznanjeni z informacijo centra za proučevanje samoupravljanja in informiranje, da Klub samoupravljalcev Jesenice uvaja novo obliko in metodo sodelovanja kluba in njegovih članov in sicer delegatsko uro. Seznanjeni so bili tudi z razpisom in termini seminarja za novoizvoljene delegate delavskega sveta.

Ob zaključku seje je predsednik delavskega sveta opozoril vodstvo temeljne organizacije o terminih za izdelavo razvida del in nalog. Upošteva naj določene termine, da bo razvid možno sprejeti na delavskem svetu do 30. julija.

ZK

Dopisujte

V ŽELEZARJA

KONSTITUANTNA SEJA DELAVSKEGA SVETA

V torek, 17. maja, je bila konstituantna seja delavskega sveta TOZD Hladna valjarna Jesenice. Sejo je sklical in jo vodil dosedanj predsednik delavskega sveta Franc Makše. Po konstituantnih formalnostih je dosedanj predsednik poročal o delu delavskega sveta v preteklem mandatu. Delegati so za tem izvolili nove izvršilne organe delavskega sveta.

V nadaljevanju seje so delegati obravnavali četrtletno poslovno poročilo in ugotovili, da je bil plan realiziran le 93,95 % in da je slabši rezultat delno pogojen s slabimi pogoji dela (pomanjkanje vložka, slaba kvaliteta vložka, tolerance, slabša kadrovska struktura, problematika rezervnih delov, izredno slaba obratovalna sposobnost stroja Siemens). Finančni rezultat je v TOZD kljub temu še vedno pozitiven.

V skladu z 2., 3., 4., 5. in 6. členom zakona o začasnem prepovedi razpolažanja z delom družbenih sredstev za izplačevanje določenih izdatkov v letu 1983 so sprejeli sklep o dovoljeni višini izplačevanja sredstev v letu 1983.

Sprejeli so ugotovitveni sklep, da so bili po določenem samoupravnem postopku sprejeti samoupravni sporazumi:

- o ustanovitvi posebne energetske skupnosti za elektrogospodarstvo in premogovništvo za območje SR Slovenije,
- o ustanovitvi posebne energetske skupnosti za nafto in plin za območje SRS in
- o samoupravnem sporazumu o spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma o temeljnih plana samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet Slovenije za obdobje 1981–1985 za področje železniškega prometa.

ss

SINDIKAT IN USMERJENO IZOBRAŽEVANJE

Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je na eni zadnjih sej obravnavalo nekatera pereča vprašanja usmerjenega izobraževanja. Informacija, ki jo je pripravil svet za vprašanja izobraževanja, znanosti in kulture, dopolnjena z razpravo na predsedstvu, bo služila kot podlaga za razpravo v sindikalnih organizacijah. Republiški svet bo na eni jesenskih sej celoviteje obravnaval usmerjeno izobraževanje in naloge zveze sindikatov.

Sindikalne organizacije se pri svojem delu srečujejo predvsem z naslednjimi vprašanji usmerjenega izobraževanja: proizvodno delo in delovna praksa učenec, usposabljanje za samostojno opravljanje dela v OZD po končanem usmerjenem izobraževanju, kadrovske stipendiranje in izobraževanje ob delu ter iz dela.

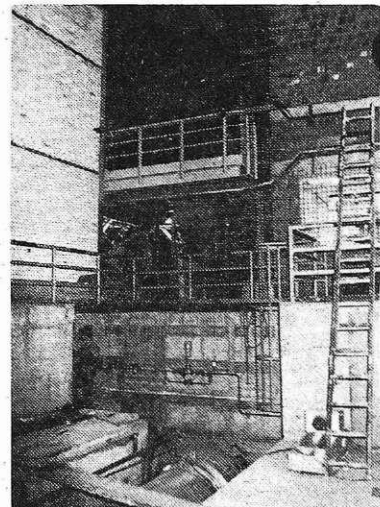
Kar zadeva proizvodno delo in usmerjeno izobraževanje, je nerešen problem nagajevanja. Zakon o usmerjenem izobraževanju govori o nagradi v skladu z delovnim prispevkom, praksa v OZD pa je dokaj različna. Tudi tam, kjer so učencem dali denarno nagrado, nimajo meril, tako, da nagrada ni vedno ustrezala delovnemu prispevku učenec. Predlog enotnih meril že obstaja. Izobraževalna skupnost Slovenije skupaj s posebnimi izobraževalnimi skupnostmi pa se o njem še ni izrekla.

Neurejeno je tudi nagajevanje delavcev, ki imajo določene obveznosti v zvezi z usposabljanjem mladih. Obveznosti največkrat niso sestavni del njihovih opisov del in nalog, tako da niso upoštevane pri oblikovanju njihovih osebnih dohodkov.

Poseben problem je delovna praksa v družbenih dejavnostih, ker ni povsod del planov ustreznih samoupravnih interesnih skupnosti.

In ne nazadnje — tudi sodelovanje šol in OZD pri izvajanju proizvodnega dela in delovne prakse ni ravno blesteče. Od tega, da ni dobrega sodelovanja pri izdelavi učnih načrtov za proizvodno delo, do tega, da šole menijo, da učenec v OZD premalo usposablja za delo, preveč pa jih navajajo delati.

Torej kopica še neurejenih razmerij, kjer naj tudi sindikat kot politična organizacija prispeva k bolj ustreznemu proizvodnemu usposabljanju učenec srednjega usmerjenega izobraževanja.

Del nove vakumske naprave

M. K.
(Informacije RS ZSS 3/I)

TOZD Valjarna bluming štekel

1. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V torek, 31. maja, je bila 1. seja delavskega sveta TOZD Valjarna bluming štekel, ki jo je sklical predsednik Franc Podlipnik. Na seji so najprej pregledali izvrševanje sklepov predhodne seje, ki so bili izvršeni, v nadaljevanju pa so obravnavali še:

Najprej so delegati potrdili predlog za uravnavanje mesečnih akontacij osebnega dohodka v celoti tako, kot ga je posredoval poslovodni odbor Železarne. Potrdili so tudi dopolnilo k navodilom za izplačevanje dohodka za deficitarnost del in nalog z dne 14. aprila, ki se glasi:

To določilo ne velja v primerih, ko delavec začasno premešča z deficitarnih del in nalog na druga deficitarna dela in naloge. V takih primerih naj se izplača dodatek za dela in naloge, ki jih delavec začasno opravlja.

Delegati so razpravljali tudi o problematiki prodajnih cen proizvodov, ki se že dalj časa niso spremenile, čeprav se dražijo surovine in energija, posledica tega pa je, da TOZD prodaja z izgubo, oziroma, da je lastna cena višja od prodajne. Sklenili so, da izdelkov v kvaliteti in dimenziji, ki jih prodajajo z izgubo (lastna cena je višja od prodajne) v bodoče ne bodo več delali. V takih primerih se mora prodajni oddelki dogovoriti s kupci, da se oblikuje taka cena, ki zagotavlja poleg pokrivanja vseh stroškov tudi ustrezen dohodek.

Delavski svet je obravnaval ugovor Rasima Jusiča, ki ga je vložil v zakonitem roku za varstvo pravic na ponovno odločitev skupne disciplin-

Novost usmerjenega izobraževanja je usposabljanje za samostojno opravljanje dela v OZD po končanem izobraževanju. V OZD morajo pripraviti ustrezne programe usposabljanja za tiste učence, ki bodo letos zaključili dvoletno usmerjeno izobraževanje, usposobiti mentorje in zagotoviti materialna sredstva. Učenci po zaključenem usmerjenem izobraževanju niso usposobljeni za samostojno opravljanje dela. Programi in mentorska pomoč naj bi omogočila, da bodo mladi delavci dobili ustrezna praktična znanja in druge vednosti ter znanja, potrebna za uspešno opravljanje dela in za samoupravljanje. Po izkušnjah sodeč pristojni strokovni delavci v OZD ne poznajo dovolj natančno vzgojno-izobraževalnih programov in zato tudi ne vedo, kaj učenci po končanem šolanju morajo pridobiti med usposabljanjem. Delavske univerze bodo zato pripravile informativno-izobraževalne seminarje za organizatorje pripravnosti v OZD.

Po opaznem upadanju kadrovskih stipendij v preteklih dveh letih je za šolsko leto 1983/84 razpisanih nekoliko več kadrovskih stipendij. Tako družbena opredelitev, da so stipendije iz združenih sredstev samo prehodna oblika in da je treba postopno povečati število kadrovskih stipendij, spet praktično dobiva na veljavi.

Ponekod se še pojavljajo neskladja, tako da je za nekatere usmeritve razpisanih več kadrovskih stipendij, kot pa je obseg vpisa, za nekatere druge usmeritve pa stipendij skorajda ni. Vprašanje obsega vpisa in kadrovskih stipendij bi gotovo morali obravnavati povezano, tako pa je videti, kot da o eni stvari odločajo eni, o drugi pa drugi.

Problem je tudi kadrovske stipendiranje v družbenih dejavnostih. Pregled razpisanih stipendij kaže, da v teh dejavnostih ne skrbijo niti za enostavno kadrovske reprodukcije.

Zaskrbljujoče je tudi vpis ob delu v vzgojno-izobraževalne programe za šolsko leto 1983/84. Ta že nekaj let ne narašča, ampak celo upada. OZD so sicer za izobraževanje svojih delavcev načelno zainteresirane, praktičnih spodbud pa kot da ni. Res pa je tudi, da se delavci za izobraževanje ob delu in iz dela premalo odločajo zaradi izpolnjevanja v osnovnih poklicih, večkrat gre za tako imenovani beg iz proizvodnih poklicev v neproizvodne. Le v redkih OZD vsako leto objavljajo razpise za izobraževanje. Sedaj je čas za te razpise: Sindikat naj zahteva ugotavljanje kadrovske-izobraževalnih potreb in na njihovi podlagi razpis za izobraževanje ob delu in iz dela. Posebna pozornost naj velja delavcem, ki nimajo končane osnovne šole.

M. K.

(Informacije RS ZSS 3/I)

I. N.

KRIK V DRAGI

Iz rokopisa za novo knjigo

RASNO, POLITIČNO
IN NARODNOSTNO
ČIŠČENJE GORENJCJEV

Julija 1941. leta se je na Gorenjskem razbohotilo pijančevanje, posebno med premožnimi kmeti in obrtniki. V trgovinah se je marsikaj še dobilo, na splošno presenečenje uradnikov okupacijske oblasti pa so ljudje pokupili vse kovčke.

Kaj je spodbudilo ljudi k takšnemu vedenju, vzemo iz dopisa političnega komisarja v Kamniku z dne 9. julija 1941. leta, ki ga je naslovil na voditelja Koroške narodne zveze (Kärntner Volksbund):

»V zadnjih dneh mi je bilo ponovno sporočeno, da se razvija v okrožju Kamnik živahna komunistična dejavnost. Tako so bili ob večerj danes v vseh občinah okrožja Kamnik od komunistov nalepljeni letaki na krajevne table. Letaki pozivajo komuniste v boj in vztrajnost. Zvedel sem tudi, da v občini Komenda, posebno v vasi Moste, kmetje in obrtniki preko dneva popivajo in na uprašanje, zakaj se zalivajo, odgovarjajo, da jim bo tako ali drugače vse odvzeto in zato raje zapijejo ves svoj denar. Ugotovljena je pobitost pri prebivalstvu, ki sloni na komunističnem rovarjenju. Poleg tega smo opazili, da tukajšnje prebivalstvo čezmerno nakupuje veliko kovčkov.«

Tri dni pred tem poročilom je z železniške postaje v Šentvidu nad Ljubljano odpeljal prvi transport z gorenjskimi izgnanci za Valjevo, nato pa še štiri dni zapored po en transport.

Na Štajerskem so nacisti s čiščenjem slovenskega prostora bolj pohiteli in je prvi transport z izgnanci odpeljal iz Slovenske Bistrice za Arandelovac že mesec dni prej, to je 7. junija.

Danes je že slehernemu znana zgodovinska resnica, da so bili načrti za izgon nezaželenih Slovencev izdelani že pred začetkom vojne. Signal za start pa je potegnil državni vodja SS Heinrich Himmler, ko je sredi aprila 1941. leta prišel v Celovec in se najprej sestel sam s šefom civilne uprave za Gorenjsko, Francem Kutscherom (beri Kučerom), naslednjega dne pa še z drugimi funkcionarji, ki so odgovarjali za hitro ponemčenje okupirane Štajerske in Gorenjske. Na tem sestanku je Himmler Kutscheri izdal navodilo, naj izgon izvede v treh valih:

V prvem valu naj bo izgnana vodilna slovenska inteligenca, predstavniki političnih strank in organizacij, učitelji, mladi duhovniki in osebe z akademsko izobrazbo oziroma poklicni strokovnjaki.

V drugem valu je treba izgnati iz Slovenije vse tiste, ki so se tu naselili iz drugih krajev Jugoslavije in po pisu prebivalstva.

V tretjem valu je treba izseliti dobesedno vse Slovence, ki živijo v 20 km širokem pasu ob meji z Ljubljansko pokrajinjo.

Po ponovnem pregledu in popisu vseh prebivalcev Gorenjske je treba pregnati vse, ki raso ne sodijo v življenje na tem področju.

Preseljevalni štab za Gorenjsko in Mežiško dolino so ustanovili že sre-

di aprila 1941. leta. Osebo ga je vodil komandant varnostne službe in varnostne policije za Gorenjsko »SS« obersturmbahnführer Friz Vokenborn, načelnik njegovega štaba pa je bil »SS« hauptsturmbahnführer Helmut Glazer, sicer profesor filozofije. Štab je bil najprej v Celovcu, prve dni maja pa se je preselil na Bled. Svoje pisarne si je uredil v četrtem nadstropju hotela Park.

Na Gorenjskem so delovale tri ocenjevalne komisije, ki so se po potrebi selile iz kraja v kraj po sprejetem načrtu. Delo je potekalo takole: Župan je obvestil prebivalce, naj se določenega dne zgledajo na pregled na odrejenem mestu. V vsemem kraju je komisija k delu pritegnila dobrega poznavalca ljudi in političnih razmer. To so bili krajevni zaupniki in »Volksdeutscherji«.

Političnih ocen je bilo pet: oceno 1 so dobili vodilni Nemci, oceno 2 Nemci, 3 ravnodušni, 4 osebe, ki so Nemcem sovražno in 5 vodilne osebe ljudstva in strank, ki so Nemcem sovražne.

Rasne ocene so bile štiri in so jih označevali z rimskimi številkami: I — prav dobro, II — dobro, III — povprečno in IV — rasno neustrezno.

V nekaterih krajih so z rentgenom pregledovali, koliko je tuberkuloznih med prebivalstvom.

Za vsakega prebivalca je komisija imela karton, na katerega so vpisovali vse podatke in ocene. Končno oziroma zaključno rasno in politično oceno so zaznamovali z velikimi črkami, ki so označevale začetek oziroma prvo črko nemške besede, ki je odločala o usodi popisane. Tako je črka V pomenila v nemščini Verleib (ostane; oseba ne bo izgnana drugam), črka E — Evakuierung (izselitev) itn.

Maja in junija 1941. leta je bilo na območju med Radovljico in Ratečami ter Radovljico in Bohinjem pregledano več kot 34.000 oseb ali 9.330 družin. Preseljevalne komisije so bile na Gorenjskem z izidom presenčene. Nordijska rasa, katero so nacisti tako poveljevali, je bila na Gorenjskem udeležena v večjem odstotku kot na Štajerskem. Poročilo omenja, »da ima polovica gorenjskega prebivalstva modre oči in da je mnogo primerov plavolascev,« in spravlja ta dva pojavi v zvezo z močnim deležem nordijske rase.

Treba je poudariti, da rasno in politično ocenjevanje prebivalstva ni imelo za cilj samo ugotovitev, kdo bo izseljen, temveč tudi, da ne bi z izgonom dragocene nordijske krvi in izobraženec »poplemenitili krvi in duha manjvrednih narodov«. Če so ocenili, da je kak izobraženec primeren za ponemčenje, so ga preselili v stari rajh.

Po prvotnih načrtih naj bi izgnali vse Slovence, ki so se na Štajerskem in na Gorenjskem naselili po 1. januarju 1941. leta. V smernicah urada državnega komisarja za utrjevanje nemštva v Berlinu z dne 28. maja 1941, so to določilo spremenili tako, da bodo od naselencev po 1. januarju 1941 izgnani le tisti, ki so politično delovali kot sovražniki Nemcev. Ublažili so tudi odredbo o izgonu vseh prebivalcev s približno 20 km

širokega obmejnega pasu na Gorenjskem.

Malce čudno se sliši, da je šef civilne uprave za Gorenjsko Kutscher posredoval pri Himmlerju, da bi z Gorenjske izgnali še manj ljudi. Kutscher je opozoril državnega voditelja na ogromno škodo, ki bo nastala v vojnem gospodarstvu na Gorenjskem, če bo izselitev zajela tako širok krog prebivalstva. Pri tem je Kutscher užival podporo maršala Hermanna Göringa, ki je bil odgovoren za gospodarski razvoj. Špor je rešil Hitler, ki je določil, da se bo z izgonom nadaljevalo po vojni.

Za Gorenjsko ni znano, koliko »nevarnih oseb« so Nemci aretirali do konca maja 1941. leta, vemo pa, da so do tedaj na Spodnjem Štajerskem že zaprli 130 duhovnikov, 24 advokatov, 26 zdravnikov, 139 učiteljev, 14 sodnikov, 14 inženirjev, 13 direktorjev podjetij, 186 uradnikov in uradnic ter 34 studentov.

Gauleiter dr. Rainer je po vojni na zaslišanju v Ljubljani izjavil:

»Uradno mi je bilo ob mojem prihodu decembra 1941. leta sporočeno, da je bila z Gorenjske izseljena 1601 oseba. Le-te so bile zajete v prvem valu izseljevanja in za vse je policija in varnostna služba dobila podatke od krajevnih ovačuhov. Pozneje smo o tem številu večkrat govorili, če je in koliko je sploh natančno.

Ko sem prevzel dolžnost gauleiterja (decembra 1941), sta bila na vsem Gorenjskem le dva slovenska duhovnika; eden v Moravčah, za drugega se ne spominjam.

Od celoške škofije sem dobival prošnje, da bi v zasedene kraje poslali nekaj duhovnikov s Koroške, ki vsaj za silo govori slovensko. Dovolil sem za vsako občino enega; le-ti smejo spovedovati v slovenščini le tam, kjer ne znajo nemško. Ukvarjati se smejo samo z vero, ne s politiko.

Poveljstvo orožniškega okrožja Kranj je 28. junija 1941. leta izdalo naslednje navodilo:

»Dne 5. julija se prične prvi val preseljevanja oseb iz kranjskega okrožja. Pri tem bo sodeloval 181. rezervni policijski bataljon v Kranju.

Orožniška postaja mora policijo krepko podpreti in jo voditi do stanovanj. Orožniki naj bodo zato že prej natančno poučeni, kje presejalci stanujejo. Koristno bi bilo imeti za tolmače nekaj bivših jugoslovanskih orožnikov, ne sme se jim pa že prej povedati, za kaj jih potrebujemo.

Opozorjam še posebej na možnost odpora, sabotažnih dejanj in morebitne plenitve po evakuaciji...«

V »Smernicah...« skovanih v Berlinu, je bilo določeno, da morajo pred odhodom v izgnanstvo vse izgnance temeljito osebno preiskati in jim odvzeti morebitno orožje, strup, devize, nakit in drugo. Za vsak transport je treba od Slovencev sestaviti vodstvo transporta, ki mora imeti v vsakem vagonu svojega pooblaščenca in sanitetno ekipo, sestavljeno iz usposobljenih izgnancev. Vodja transporta mora imeti spisek vseh na transport, oboroženo spremstvo varnostne policije pa mora strogo paziti, posebno med vožnjo skozi Hrvaško, da kdo ne pobegne. Čim transport prispe na zadnjo postajo v Srbiji, mora vodja o tem telegramsko obvestiti državni urad varnosti v Berlinu, šefa varnostne policije in varnostne službe v Beogradu in štab za preseljevanje v svoji pokrajini, to je Bled ali Maribor.

Nadaljevanje

Sedmi otrok je bila Katra, ki pa je že z dvanaestimi leti doma umrla, prav tako kot stric Janez, ki ga je otroška bolezen porabila. Potem je bila še Majdka. Pa teta Nana, ki je bila najbolj podvzetna. Dolga leta je bila za majarico na marufu na Obirju in deset otrok je nanosila. Nana je bila starejša od mame, ker je ona še kot otrok bila pri teti za pestunjo na Obirju. Večkrat so pripovedovali, kako je Nana prodajala rudarjem žganje. Mama pa je kot otrok morala v prostem času nabirati rudo, kjer so rudarji puščali dolge holme pod rovi in mlini za rudo. Ko so mama kot dečva morali nabirati rudo po Obirju, jim je večkrat prišel pomagat čudaški pastir, ki so mu pravili »komar«. Ljudje so pravili, da možakar ni pri pravi. Mama pa so dejali, da jim je rad pomagal in je bil dober. Vedno je pripovedoval čudaške zgodbe o Obirju, o ukletih dečvah in zakopanih zakladih.

Vnuk dijak, premišljajoč pisano vrsto davnih prednikov, je začel primerjati, da je bil pesnik France Prešeren že dvajset let, ko se je tukaj v tem zakotnem hribovskem koroškem kraju rodila praprababica Micka, okrogla dečva Korošica, katero je zasnubil kranjski Jakelj. In tisti praprader kranjski je menda še poznal slovitega pravde-dohtarja v Kranju! Čudne zveze slovenskih ljudi tostran in onstran visokih Kranjskih peči in Karavank...?

Babica Helena pa je še dodala:

»Babične sestre so se pomogle vse na kmetije, ena je postala Benetka, druga je postala Tavčmanca in tretja pa Malejka.«

Vnuk dijak si je zamislil, kako preprečeno je šele pri sorodnikih prednikih po očetovi strani, kajti za babico, očetovo mamo, že ni imel več predstav.

»Ostaniva sedaj samo pri Klari, moji prababici...«

VALENTIN POLANŠEK

77

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

»Prav imaš, ona se je od desetih otrok žrtvovala edina za domačijo. Kmetija je bila majhna, zemlja trda in strma. Mama Klara so služili že nekaj let, tako pri sorodnici pod Olševo, pozneje v belanski globači pri gosposkih ljudeh. Danes se reče tam pri Grossu, takrat se je že začelo s tisto kislavo vodo zdravilišče. Tri kranjske gosposke so bile lastnice. Mama Klara je služila pri tisti gosposki. Radi so jo imeli. Potem je bila še v trgu za kuharico v gostilni Niederdorfer, pozneje pri Lesniku na Suhi in nato v gostilni Košnik v Velikovcu. Naučili so se tu nekaj nemščine. A takrat so še povsod govorili slovensko. Le tuji in gospoda so govorili nemško. Bil je menda neki Folt, ki je Klara rad videl. Vselej se je preselil v njeno bližino, kamor je ona odšla služiti. Dijak si je skušal predočiti svojo poznejšo prababico Klara, kaka je bila mlada. Kolikor jo pozna po zbledelih fotografijah, je srednje velika sloka ženska s skoraj tako trpečim obrazom kakor so nekatere Marijine podobe, ko drži Nebeška mati svojega s križa snetega sina v naročju. Začudil se je svoji naglo porajajoči se stranski misli: Ko bi Klara uslišala ljubezen tistega neznanega Folta? Seveda mene ne bi bilo na svetu! Klara ne bi spoznala korenjaka s štajerske strani Florijana, ki je prinesel rod in ime iz daljne Savinjske doline. Kako skrivnostno zamotano je vse...«

Kar samo od sebe se mu je vprašalo: »Zakaj pa je ravno Klara dobila grunt, ko je bilo še toliko drugih bratov in sester?«

Babica Helena je žalostno dejala: »Vsi so bili naprej. Nihče ni maral prevzeti takega posestva, kjer ni kazalo drugega kot golo garanje in beračenje in spet samo delo in garanje! Deda Jakelj in babica Mica sta se pač sama trudila, kakor dolgo je šlo. Otroci so šli za boljšim kruhom po svetu. Naš grunt je usodni kos zemlje. Ta zemlja te do kosti odere in...«

In navsezadnje požre s krvjo in pepelom vred! je nadaljevala babica Helena v mislih.

»Klara je gotovo tudi zunaj v svetu spoznala boljše življenje kot v tej obrobnj strmini, zakaj pa je ona zapustila tisti boljši svet in šla domov za kmetico, ko je imela že mehke gosposke dlani, ko se je sukala že v položeni obutvi po modernih sobah, ko je zaslužila dobre srebrnike in se drugače oblačila kot je to navada na kmetih? Zakaj je šla nazaj na domačijo...?«

Babica Helena je šele čez čas povedala z velikim spoštovanjem: »Moja mama so bili zvesta ženska, zvesta svojemu domu, rodu in slovenstvu.«

Molčala sta vnuk in babica dalj časa in vsak zase je bil s spoštljivo zavestjo pri Klari.

»Ko ne bi bilo Klare, bi tudi naju ne bilo. Ko ne bilo njene zvestobe do rodne zemlje, ne bi bilo mene, ne tvoje matere ne tebe. Tudi če se še toliko modernega učite po šolah, vedno se zavedaj tega. Pa v molitvi se tudi spomni moje mame, tvoje prababice. Saj sem ti že večkrat pravila, da te je tudi pestovala, ko ti je bilo nekaj mesecev. Radi so te pestovali. Veselili so se, da si fant. Niso se spotikovali, ker si nezakonski.«

Vnuk dijak je primerjal leta in pri sebi dejal: Ko ne bi prababica Klara umrla v mojem rojstnem letu, lahko bi še danes živela. Saj sta bila s pradedom Florijanom enako stara. Bi potlej Nemci oba devetdesetletnika pobili?

(nadaljevanje)

HAJKA

Atlas je mislil drugače, a je vedel, da mora ubogati.

— Prekleti vagoni z vinom, — je preklinjal vagon, vino in sebe. Prav zanj so morali zvedeti gestapovci. In prav njega so iskali. A kaj mu pomagajo tožbe. Po toči zvoniti je prepozno. Moral je v hosto. Sprijaznil se je z usodo, da mora biti partizan. In do danes se mu to ni zdelo posebno težavno. Prejšnji komandir je bil pameten. Ni silil za Nemci. Ko so v začetku julija zvedeli, da je prišel na Gorenjsko večji transport vojaštva in da se pripravlja velika hajka, so se že ob tej novici umaknili globoko v gozdove, čeprav se je potem ta novica izkazala samo kot prazne marnje. Tiste tisoče vojakov so odpeljali vlaki nekam v Italijo. Tale brigada pa ni tista četa. Tale brigada bi se rada bodla z vragom. Namesto da bi se premaknila daleč drugam, se je vkopala podobno kakor na fronti. In podobno kakor na fronti morajo zdaj čakati, kdaj se bo približal sovražnik.

»Ni umika brez povelja!« jim dopovedujejo komandirji in vodniki.

— V pravo kašo si padel, Atlas. Sam si si jo skuhal. Zdaj jo boš lahko vroč pojedel.

»Korajžo, fant!« jima pravi sam bataljonski komandant, in ko odide, zadene Atlasa besen kuharjev pogled.

Zdaj pa imaš, kujon. Zaradi tvoje baharije sem tu. Joj, če še enkrat pridem do svoje kuhinje in če bom še enkrat zagledal v vrsti tebe, ti ne bom dal v porcijo niti polovico zajemalke.

In samo vodo, samo vodo, in nobene gošče, da veš. Zapomnil si te bom. Zapomnil do smrti!

»Nikar se ne jezi nase, tovariš kuhar, saj mi je že moje jeze preveč. In naposled nisva sama, ki sva na prednjih položajih.«

»Tebi je lahko. Nimaš ne žene ne otrok. Jaz pa jih imam.«

»Zakaj pa si potem prišel prostovoljno v partizane, kakor si mi ondan pravil.«

Kuhar ni odgovoril. Ni bil prostovoljec. Mobilizirali so ga, ker je bil pač dovolj blizu gozda in ker je bil tisto noč, ko so partizani prišli v vas, po naključju doma. Drugače je delal v mestu, v fabriki, in je zaradi varnosti tudi v mestu stanoval. Ni bil sam, ki je bil tak. Tudi drugim se ni preveč mudilo v hosto, saj je fabrika še vedno delala. Še vedno je imela dovolj delavcev in najbrž jih ji še ne bo tako hitro zmanjkalo. Ljudje pri tridesetih letih niso mladina, ki odhaja prostovoljno v hoste in ki se tako brezglavo proslavlja v akcijah in bitkah, obenem pa zahteva, da bi bil tak tudi ti, ki imaš ženo in dom.

Sonce se je medtem dvignilo že skoro na polovico dopoldanskega neba, o Nemcih pa še vedno ni bilo ne duha ne sluha.

»Morda jih sploh ne bo,« se je oglašil Atlas. »Morda so odšli v hribe na oni strani doline.«

»Ko bi vsaj!« je zahrepenel kuhar.

»Potlej bi mnogo lažje dihal,« je rekel Atlas.

»Kamen bi se mi odvalil s srca,« je kuhar pozabil, kako se je bil še pred uro posmehoval Atlasovemu odkritemu strahu.

Toda prav tedaj je kuhar opazil na cesti nemško kolono.

»Nemci!« je prebledel.

Atlas je pogledal. Res, Nemci so prihajali.

»Daj, kragujevke,« se je nenadoma spremenil.

»Zadel sem, glej, zadel sem,« je postal Atlas nenadoma živahen, kakor da je popolnoma pozabil na svoj strah. »Daj, podajaj hitreje!« je ukazoval, toda kuhar se ni upal dvigniti iz za klona in pogledati na cesto.

Atlas se je razvnel in metal kragujevke čez skalo, dokler ni prvi nemški rafal odkosil nekaj vejic v njegovi bližini.

»Skloni se vendar!« je nekdo zavpil nedaleč od njega.

Vrgel se je na tla, človek pa, ki ga je opozoril, je istočasno ustrelil kratek rafal proti cesti.

»Dobro si se odrezal, Atlas!« je nato zaklical.

Bil je komandant Krtina.

Tedaj pa se je oglasilo močno streljanje nekje daleč na levem krilu, kjer je bil na položajih Blažev bataljon.

»Švarclozer je,« je komandant Krtina prepoznal težko strojnico, ponos Blaževega bataljona. Po naraščajočem streljanju na Blaževem krilu je sodil, da so Nemci usmerili svoj glavni napad prav na Blažev bataljon.

Na položajih Blaževega bataljona se je začela bitka. Komandant Blaž se ni vznemirjal. Mirno je ukazal mitraljezu Ferdu, naj začne kositi z rafali, nato pa harmonikarju Jerneju, naj ureže koračnico. Na položaju okrog težke strojnice so se prepletali rafali z zvoki harmonike. Blaž je opazoval bitko. Z zadovoljstvom je opazil, da je četa, ki sta ji poveljevala Drzni in Bojan, vzdržala in odbila prvi nemški nalet.

»Bravo, fant!« je vzkliznil.

Toda Nemci niso odnehali. Zavzeli so frontalne položaje nasproti brigade in čakali. Njihovih namenov ni bilo mogoče uganiti, dokler niso nenadoma, bilo je okrog enajstih dopoldne, našli nekdo vrzel med levim in desnim krilom brigade in silovito napadli.

Jernejeva harmonika je kmalu umolknila, zdaj pa je umolknil tudi težki mitraljez, čeprav nista bila mrtva ne harmonikar Jernej ne mitraljezec Ferdo. Harmonika je bila četa in tudi mitraljez je bil videti še vedno imenitno orožje. Jerneju se sredi hrupa bitke enostavno ni dalo več igrati in, ker ga nihče več ni silil, naj s harmoniko vliiva borcem pogum, je stisnil meh, ta pa je vzdihnil, kakor da bi harmonika čutila, da je na tem kraju, kjer nenehno žvižgajo krogle in tulijo mine, njena pesem povsem odveč. Jernej se je zato zgrbil nadnjo kakor nesrečen Kurent, ker ni mogel s pesmijo odgnati smrti, ki se je zaganjala proti bataljonskim položajem. Lažje je bil odganjala težka strojnica, dokler ji ni pošlo strelivo, mitraljezec Ferdo pa se je nenadoma počutil kakor človek, ki je izgubil delo in je pri vsej stvari odveč in nepotreben.

Nadaljevanje

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Z vlakom bratstva in enotnosti je iz Srbije 3. junija prispele v radovljiško občino 37 gostov, tričlanska delegacija pobratene občine Brus in učenka osnovne šole iz Brusa, ki je napisala najboljši spis na temo o vlakcu. V petek, 3. in v soboto, 4. junija so bili srbski gostje pri svojih gostiteljih, ki so jim razkazali krajevne in druge znamenitosti, v nedeljo, 5. junija, so bili vsi skupaj na celodnevem izletu, kjer so obiskali Postojno, Predjamski grad in Ljubljano. V ponedeljek, 6. junija, popoldne pa so jim ob odhodu vlaka priredili slovo na železniški postaji Lesce.

Izvršni svet Skupščine občine Radovljica je na 50. seji 31. maja ponovno obravnaval poročilo o izvajanju resolucije o družbenoekonomskem razvoju občine v prvem tromesečju 1983, poročilo o skladiščenju in obnavljanju blagovnih rezerv ter izrekel mnenje o ponovni kandidaturi individualnih poslovodnih organov in vodilnih delavcev v DO Plamen Kropa, Vezene Bled in Almira Radovljica. Na seji so člani sveta izrekli soglasje k določitvi višjih cen stroškov voznikov izpitov na Jesenicah.

V veliki sejni dvorani občinske skupščine Radovljica je bila 31. maja letna skupščina občinske organizacije ZZZB NOV Radovljica. Delegati so obravnavali poročilo predsednika občinskega odbora za leto 1982, poročilo o aktualnih notranjih in zunanje-političnih vprašanjih, organizacijsko poročilo o občinski organizaciji ZZZB NOV za leto 1982, finančno poročilo za leto 1982 in potrdili finančni načrt za leto 1983. Po živahni razpravi, ki se je odražala v veliki zavzetosti borcev za uresničevanje ciljev naše stabilizacijske politike in uveljavitve samoupravnega sistema ter vztrajanju na Titovi poti, so sprejeli akcijski program dela občinskega odbora ZZZB NOV Radovljica za leto 1983.

V prostorih osnovne šole A. T. Linhart v Radovljici je bila 31. maja skupna seja predsedstev občinskih družbenopolitičnih organizacij. Obravnavali so analizo šolskih okolišev in potrebo po šolskih prostorih z dolgoročno projekcijo do leta 2001, oz. do 2031 v občini Radovljica. Na osnovi stališč, ki so bila na seji sprejeta, so sklenili začeti javno razpravo v krajevnih skupnostih, OZD in drugih organizacijah in skupnostih.

V sindikalnem izobraževalnem centru v Radovljici je bilo 25. maja posvetovanje vodstev družbenopolitičnih organizacij in skupščin gorenjskih občin o aktualnih družbenogospodarskih vprašanjih in rezultatih gospodarskih gibanj v prvih štirih mesecih 1983. O tem sta govorila člana predsedstva ZK SZDL Marjan Robič in RK SZDL Slavko Osredkar.

Koordinacijski odbor za proslave pri predsedstvu OK SZDL Radovljica je vsem občinskim družbenopolitičnim organizacijam posredoval stališča medobčinskega sveta SZDL za Gorenjsko o udeležbi na 15. zboru aktivistov OF in borcev NOV Gorenjske, ki bo 26. junija v Žireh. V vseh krajevnih organizacijah ZB NOV in SZDL bodo sprejemali prijave ter zagotovili avtobusni prevoz. Vsak udeleženec zbora bo prispeval 100 din za delno kritje stroškov prevoza, razen tega pa bo dobil tudi značko in brošuro.

Člani odbora za organizacijsko kadrovske politiko pri občinskem svetu ZSS Radovljica so na deseti seji, 30. maja, podrobno presojali aktualna vprašanja usmerjenega izobraževanja. Ugotovili so, da je še vrsto nedorečenih stališč in v praksi nepreizkušenih ali nezadovoljivo rešenih vprašanj usmerjenega izobraževanja v občini in tudi sicer na Gorenjskem in Sloveniji.

Na vprašanje, ki ga je izvršnemu svetu OS Radovljica postavila delegacija krajevnih skupnosti Radovljica o sredstvih, ki jih je pred dvema leti občinska skupščina namenila za izgradnjo družbenega doma v Radovljici, je izvršni svet sklenil, da se odgovore objavi v Obzorniku Indok centra. Za predvideno gradnjo kulturno-družbenega centra v Radovljici je bilo odobreno 6.102.317 din. Ker je ta projekt začasno odložen, je skupščina oz. izvršni svet nakazal osnovni šoli v Radovljici 3.050.858 din, ter Izobraževalni skupnosti Radovljica za investicijska dela 1.225.807 din. O drugih sredstvih, ki se bodo natekla v letu 1983, bo skupščina odločala kasneje.

Delegati obeh zborov skupščine Zdravstvene skupnosti Radovljica so na 7. seji 26. maja na Bledu potrdili finančna načrta skupnosti za leto 1983 in sprejeli ugotovitveni sklep o prispevni stopnji iz bruto OD za zdravstvo v letu 1983. Razpravljali so o nekaterih primerjalnih podatkih o zdravstvenem varstvu na Gorenjskem s poudarkom na bolnišničnem zdravljenju, kar je za radovljiško občino še posebno pereče. V razpravi je bil tudi predlog statuta delovne skupnosti skupne strokovne službe SIS in predlog imenovanja v. d. vodje te delovne skupnosti.

Na delovnem posvetu predsednikov skupščin in strokovnih delavcev SIS družbenih dejavnosti občine Radovljica so se konec maja s člani delovne skupine občinske konference SZDL dogovorili o vsebini sej skupščin SIS, ki se nanaša na ustanavljanje skupnih strokovnih služb in imenovanje začasnega vodje teh služb. Sklenili so, da morajo biti sklicane vse skupščine do 15. junija. Vse skupščine bodo sprejele predlagan samoupravni sporazum o ustanovitvi delovne skupnosti skupnih strokovnih služb ter statut te delovne skupnosti in imenovale začasnega vodjo. Če bo potekalo vse po dogovoru bodo objavili razpis za vodjo v septembru 1983, nova delovna skupnost pa naj bi začela redno delo s 1. januarjem 1984.

Vzgojnovarstvena organizacija Radovljica bo po sprejetem programu skupnosti otroškega varstva za leto 1983 izvajala celoletno pripravo otrok na osnovno šolo z varstvom v 15 oddelkih, brez varstva v štirih, in v skrajšani 600-urni program priprave na osnovno šolo v osmih oddelkih.

V letošnji akciji Nič nas ne sme presenetiti, ki jo vodi sekretariat akcije NNNP '83 pri OK SZDL Radovljica, bodo v vseh krajevnih skupnostih in v OZD na območju občine posebno pozornost in skrb posvetili nadaljnjemu razvoju in usposabljanju narodne zaščite, krepitvi civilne zaščite, doseganju večje prometne varnosti, zagotavljanju večje požarne varnosti ter izboljšanju zaščite in varnosti pri delu. Nosilec akcije v KS je KK SZDL z njenimi organi za SLO in družbeno samozaščito.

Zaradi slabega gospodarjenja in vodenja ter nezadovoljive samoupravne organiziranosti in dohodkovne povezanosti je Gozdarsko kmetijska zadruga Srednja vas v Bohinju prišla v položaj, da ne more več zadostiti niti zakonskim, niti samoupravnim potrebam kmetov zadrugarjev in 120 zaposlenim delavcem. Sprito tega je na pobudo delovne skupine OK ZK Radovljica izvršni svet sklenil, da se sprejme čimprej ukrep začasnega družbenega varstva.

Na občinskem tekmovanju civilne zaščite, ki je bilo maja v Lescah, je nastopilo 48 ekip prve pomoči iz OZD in KS radovljiške občine. Prvo mesto z najboljšim rezultatom je dosegla ekipa Elan Begunje, 2. mesto Kemična tovarna Podnart, 3. mesto SGP Gorenje, 4. Murka Lesce in 5. mesto hotel Jelovica Bled. Tekmovanje je organiziral občinski štab civilne zaščite s pomočjo zdravstvenih delavcev.

Turistično društvo Bled je v sodelovanju s Turistično poslovno skupnostjo in gostinskimi OZD na Bledu v maju izdalo letos že 26. vsakoletno knjižico »Turistične informacije« v nakladi 40 tisoč izvodov v slovenskem in treh tujih jezikih. V knjižici so podatki o turistični, gostinski, trgovski, kulturni, športni in zabavni ponudbi, ceniki storitev in programi prireditelj, vozni red avtobusov, železnice in letal. Razen tega je v knjižici več opisov izletniških točk v bližnji in daljni okolici Bleda.

V hotelu Grajski dvor v Radovljici je ribiška družina Radovljica 21. maja sklicala redni letni občni zbor, nato pa priredila še proslavo ob 30-letnici svojega obstoja. Člani in gostje so najprej poslušali poročila predsednika izvršnega odbora, predsednika gospodarske komisije, finančno poročilo za leto 1982, poročilo nadzornega odbora, po razpravi pa še finančni plan za leto 1983, finančne obveznosti članstva za leto 1984. Sprejeli so sklep o razdelitvi revirjev in o lovskega režimu za 1983 in 1984, sklep o lovu na sulca v sezoni 1983/84, sklep o najetju posojila za dograditev ribogojnice in doma na Cajnovi žagi. Potrdili so sklep o enkratnih letnih nagradah delavcem Ribiške družine in sklep o imenovanju častnih članov Ribiške družine Radovljica. Na proslavi je o 30-letnem delu in razvoju ribiške družine Radovljica govoril Anton Šolar, nato pa so razglasili častne člane in podelili republiška in družinska priznanja zaslužnim članom.

Izvršni svet OS Radovljica je odobril Planinskemu društvu Radovljica finančno podporo v znesku 10.000 din za organizacijo alpinistične odprave v gorovje Bolivije. Odprava, ki bo šla na pot v juniju 1983 bo štela osem članov iz PD Radovljica in PD Gorje.

Po programu kulturne akcije za delovne kolektive v radovljiški občini je komisija za kulturo pri občinskem svetu ZSS Radovljica sklenila, da bo v juniju organizirala načrtovano kulturno prireditev za delavce iz drugih republik. V goste bodo povabili skupaj s KUD Veriga Lesce člane kulturnega društva Kostolac. Predvideno je, da bodo nastopili v Festivalni dvorani na Bledu 16. junija s folklornimi plesi in glasbeno pevskega točkami.

Čebelarški muzej v Radovljici sodi med tiste muzejske hiše, ki vsako leto privabljajo vse več obiskovalcev, med njimi večidel tujih. V letu 1981 so v prvem četrtletju našeli 1.428, v letu 1982 v istem obdobju 2.201, letos pa je obiskalo ta muzej v prvih štirih mesecih že 2.400 obiskovalcev.

Kulturno prosvetno društvo Veriga Lesce je pred kratkim sprožilo širšo akcijo pridobivanja novih mlajših članov in članic mešanega pevskega zbora. S pisnimi obvestili v Lescah in okolici so povabili ljubitelje zborovskega petja, da se zgledajo vsak petek od 19.30 do 21.30 v avli osnovne šole F. S. Finžgar v Lescah, kjer se bodo lahko odločili za sodelovanje v zboru.

V domu upokoencev Radovljica je od 19. do 22. maja razstavljalo deset članic sekcije za ženska ročna dela pri Društvu upokoencev Radovljica nad sto svojih izdelkov. Na ogled so bili številni gobelini, prtički, vezani, pleteni in kvačkani izdelki ter zanimivi spominki in okraski. Sekcija obstoja šele od februarja letos, vendar pa je izredno delovna. Članice se sestajajo vsako sredo in dogovarjajo o strokovnih in estetskih vidikih ročnega dela, ki je najbolj priljubljena oblika izkoriščanja prostega časa.

Likovna sekcija KUD Bled je v počastitev dneva mladosti pripravila umetniško razstavo slikarja Vinka Hlebše. Razstava je na ogled v avli osnovne šole dr. prof. Josip Plemelj na Bledu.

SREČANJE HARMONIKARJEV V KRPINU

Rekreacijski center v Krpinu pri Begunjah je bil preteklo nedeljo, 5. junija, priziščišče petega srečanja harmonikarjev, ki igrajo na diatonične harmonike. Letošnje »Amaterske melodije«, kot se prireditelj uradno imenuje, je otvoril tov. Birk, predstavnik občinske konference SZDL Radovljica, partizansko pesem »Bohor je vstal« pa je kot avizo zaigral partizanski harmonikar in predsednik organizacijskega odbora Tonček Triplat.

V tekmovalnem delu se je predstavilo nekaj manj kot petdeset harmonikarjev gorenjske in ljubljanske okolice, vsak od njih pa je zaigral po eno partizansko pesem, drugo pa po prosti izbiri. Najmlajši je bil letos tudi najboljši. Zmagovalec »Amaterskih melodij '83« je osemnajstletni Mitja Kapš iz Mengša. Zanimiv je podatek, da se fant v glasbeni šoli uči na klavirski harmoniki, z diatonično pa se ukvarja šele dve leti. Njegov oče je namreč znan izdelovalec harmonik. Drugo in tretje mesto sta zasedla lanski in predlanski zmagovalec. To sta Milan Resnik iz Lukovice pri Domžalah in Andrej Pivk iz Trzica.

Med nastopajočimi je bilo nekaj zanimivih harmonikarjev. Največje pozornosti je bil deležen Angelico Piva, gost iz Saonisa v Italiji, organizator podobnega srečanja harmonikarjev v tem kraju, ki leži blizu Cortine d'Ampezzo. Prav tako je bil toplo pozdravljen najstarejši udeleženec, 87-letni Franc Mohorč iz Begunj, pa edina predstavnik nežnega spola Angela Šterk iz Gorij, upokojenka naše železarne. Izven konkurence je pokazal svoje znanje še ne šestletni Boris Kukovec iz Kranja. S svojo malo harmoniko je bil zanimiv tudi Pavel Dimitrov iz Žirovnice. Z njo je pred petnajstimi leti krajšal čas svojim tovarišem, alpinistom v baznem taboru visoko v Himalaji. Vsi nastopajoči so prejeli spominske diplome

in praktične nagrade, ki so jih prispevale delovne organizacije in zasebniki.

Program je bil izpolnjen z nastopi kulturno umetniških skupin, kot so

godba na pihala iz Lesc, folklorna skupina Rudi Jedretič iz Ribnega, moški komorni zbor A. T. Linhart iz Radovljice in učenci Glasbene šole Radovljica.

Prireditelj, ki ji je svoj pečat dalo tudi izredno lepo vreme, je v vseh pogledih uspela in organizatorji, ki jo vsako leto pripravljajo v okviru Turističnega društva Begunje, so že napovedali šesto srečanje, ki naj bi bilo prihodnje leto četrtega julija na istem mestu.

Po mnenju dolgoletnih opazovalcev, zlasti glasbenih strokovnjakov, se kvalitetni nivo iz leta v leto dviga, prav tako se večja števila nastopajočih, narašča pa tudi zanimanje občinstva. Na pomenu pa tudi vse bolj pridobiva rekreacijski center v Krpinu, ki ima objekte za vsestransko dejavnost, od piknikov in veselic do otroškega igrišča in trim steze.

M. G.

ZA ULTRAZVOČNO RENTGENSKO APARATURO SO DAROVALI

V mesecu maju so za plačilo ULTRAZVOČNE RENTGENSKE APARATURE v jeseniški bolnici darovali:

- VIKTOR ŽAN, Jesenice, Gorska pot 3, kot svoj lasten prispevek oz. nadomestila za inovacije v Železarni 24.744,10 din;
- Mirko Špec v imenu SOSEDOV namesto venca na grob pokojni Anici Šuligoj z Javornika 6.230,00 din;
- ANA ZORMAN, Jesenice, Tomšičeva 39 namesto cvetja na grob pokojni Eli Ahec 1.000,00 din;
- RUDOLF AŽMAN, Jesenice, Cesta revolucije 5 namesto venca na grob pokojnemu Francu Hriberniku 1.000,00 din;
- TEREZIJA RAVNIK, Jesenice, Cesta bratov Stražišar 18 prispevek 500,00 din.

Skupaj je bilo doslej od darovalcev zbranih 164.375,00 dinarjev. Delavci Splošne bolnice Jesenice in uradništvo Železarja se vsem darovalcem iskreno zahvaljujejo.

Pridružite se tudi vi in prispevek namesto vencev in cvetja na grob pokojnih ali namesto drugih volil, čestitk in podobno, nakažite na žiro račun SPOŠNA BOLNICA JESENICE, štev.: 51530-603-31205 z navedbo: »namesto venca za tega in tega, ... darila in podobno.

SREČANJE VEZISTOV NOV GORENJSKE IN DELAVCEV ISKRE

V okviru medsebojnega sodelovanja so se vezisti NOV Gorenjske v soboto, 4. junija, že četrto srečali z delavci Iskre. Tokrat je bilo srečanje v delovni organizaciji Telematika na Laborah pri Kranju.

Delavci Iskre so udeležence srečanja prisrčno sprejeli. Najprej jih je pozdravil Stane Mihelič, vodja delovne skupnosti skupne službe. Nato sta Zdravko Gorjanc, vodja splošne službe in Alojz Blaznik, direktor tovarne mehanskih konstrukcij in delovne udeležence vodila po tovarni, kjer so jim razkazali delo, tehnologijo in izdelke. Posebno pri vsem tem je vsekakor računalniško vodenja telefonska centrala.

Po ogledu tovarne se je srečanje nadaljevalo v ogromni dvorani, kjer je tovarniška restavracija, prostor za sestajanje delavcev in za razne kulturne prireditve ter manifestacije. Alojz Blaznik in drugi so tu še z besedo predstavili celotno dejavnost Iskre Telematike.

Za topel sprejem in izjerno informacijo se je zahvalil predsednik sekcije vezistov NOV Gorenjske in na kratko orisal organiziranost in celoten program dejavnosti in poveza-

nost z JLA, s PTT delavci, radioamaterji in drugimi. Za tem je prebral pismo, ki so ga udeleženci srečanja poslali Skupnosti vezistov NOV za Slovenijo.

Udeležencem srečanja so nato kulturni program izvajali učenci osnovne šole Bratstvo in enotnost Planina v Kranju, ki so podali do srca segajočo igrico, njihova folklorna skupina je zaplesala belokranjske narodne pleske, predstavila sta se pevka in kitarist ter kvintet s tremi frulami in dvema pevkama. Razen tega je recitala svoje pesmi pesnica Francika Tronkar, ki dela kot tajnica samoupravnih organov in delovni organizaciji Kibernetika Iskre v Kranju.

Udeleženci srečanja so se na koncu še enkrat zahvalili za toplo gostoljubnost in se dogovorili, da se prihodnje leto zopet srečajo, po vsej verjetnosti v temeljni organizaciji Iskre v Lipnici pri Kropi.

B. B.

Udeleženci srečanja vezistov NOV Gorenjske z delavci Iskre v Kranju

Prihod vlaka Bratstvo in enotnost na Jesenice, 3. junija (foto I. Kučina)

PRISRČEN SPREJEM UDELEŽENCEV VLAKA BRATSTVA IN ENOTNOSTI NA JESENICAH

V petek, 3. junija, popoldne so številni Jeseničani na železniški postaji z iskrenim pozdravom sprejeli letošnje udeležence vlaka bratstva in enotnosti, ki je pripeljal v Slovenijo iz bratskih mest republike Srbije. Ganljivi so bili stiski rok, iz marsikaterega očesa se je utrnila solza sreče in veselja ob ponovnem snidenju prijateljev in znancev.

Korenine njihovih tesnih bratskih vezi segajo v čas fašistične okupacije naše domovine, ko so Jeseničane po izgnanstvu odprtih src sprejeli na domovih v Srbiji, izgnance iz jeseniške občine pa predvsem v Valjevu.

Dobrodošlico je gostom zaželel predsednik Skupščine občine Jesenice Franc Brelih, za lep sprejem pa se je zahvalil predsednik občinske konference zveze komunistov občine Valjevo Veroljub Radojčić. Ob sprejemu je zapel pevski zbor osnovne šole Tone Čufar z Jesenic, venček narodnih plesov pa je zaplesala folklorna skupina KUD Jaka Rabič Dovje-Mojstrana. Goste so zatem Jeseničani odpeljali na svoje domove, kjer so si odpočili, zatem pa so v soboto in nedeljo skupaj preživeli veliko lepih trenutkov z obujanjem spominov na dneve izgnanstva, seveda ni manjkalo tudi pomenkov o današnjem življenju.

V soboto, 4. junija, zvečer je bila v gledališču Tone Čufar na Jesenicah prireditev za goste iz Srbije z bogatim kulturnim programom. Zbrane je pozdravil predsednik občinske konference SZDL Jesenice Mirko Rabič, v kulturnem programu pa so nastopili pihalni orkester Jeseniških železarjev, ženski pevski zbor Milko Škoberne DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice in oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica-Breznica.

V nedeljo so skupaj preživeli nekaj nepozabnih ur na izletu na Vršiču in v Kranjski gori.

Prehitro je prišel trenutek slovesa in v ponedeljek, 6. junija, popoldne se je vlak vrnil v Srbijo. Tudi tokrat je ta manifestacija bratstva in enotnosti dokazala neprecenljivo vrednost bratskih vezi, skovanih v najtežjih dneh naše zgodovine. Spomine na takratne težke dni, poleg še živih domačinov v Srbiji in naših izgnancev, prenašajo naprej še mlajši rodovi, ki obljublajo, da tovarštvo, bratstvo in enotnost, skovano v takratnih dneh, ne bo nikoli pozab-

Prisrčen objem ob prihodu prijateljev iz pobratenega Valjeva

ljeno in ne bo izgubilo mogočnega sijaja.

Teško je bilo slovo na železniški postaji. Ubrani akordi pihalnega orkestra Jeseniških železarjev so pospremili goste nazaj z iskreno željo, da se čimprej spet snidejo. Poleg gostov in Jeseničanov so v teh dneh navezali nove trdne vezi tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij jeseniške občine in pobratene občine Valjevo, kar so ob zaključku prijetnega bivanja na Jesenicah večkrat poudarili člani delegacije iz pobratene občine.

J. Rabič

DELEGATSKA URA — NOVA OBLIKA DELA KLUBA SAMOUPRAVLJALCEV

Klub samoupravljalcev se vse bolj uveljavlja kot pomembna oblika in metoda dela pri uresničevanju družbenih prizadevanj za razvoj samoupravljanja, za uveljavljanje interesov delavcev in občanov tako na področju družbenopolitičnega izobraževanja, svetovanja in nudenja strokovne pomoči, kakor tudi izmenjave samoupravnih izkušenj.

V prizadevanjih, da bi še bolj usmerjali in pospeševali izmenjavo samoupravnih izkušenj, je klub samoupravljalcev uvedel delegatsko uro kot novo obliko izmenjave samoupravnih izkušenj. Delegatska ura lahko postane mesto, kjer se bodo srečevali delegati delavskih svetov in skupščin krajevnih skupnosti, skupščin družbenopolitičnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti, kakor tudi drugi delavci in občani samoupravljalci.

To pomeni, da želi klub samoupravljalcev tudi z delegatsko uro uresničevati svojo vlogo pri izmenjavi, pospeševanju in usmerjanju samoupravne prakse.

To pomeni, da bo z delegatsko uro veljala pozornost predvsem:

- problematiki dela delegatov in delegacij,
- izkušnjam in problemom v delu organov samoupravljanja,
- razvijanju in obravnavanju vprašanj iz medsebojnih odnosov v združenem delu,
- obravnavanju različnih specifičnih problemov, s katerimi se samoupravljalci srečujejo,
- vprašanjem in problemom dohodkovnih odnosov v združenem delu,
- vprašanjem in problemom uresničevanja sistema socialistične samoupravne demokracije itd.

Klub samoupravljalcev želi torej z delegatsko uro prispevati k uveljavljanju in poglobljanju samoupravljanja, h krepitvi družbenoekonom-

skega položaja delavca in občana ter njune samoupravne vloge in oblasti. Samoupravna in družbenopolitična praksa dokazuje, da pogosto prihaja do zastojev, omahovanja, neodgovornega ravnanja, odtujevanja oziroma prilaščanja delegatskih pravic, pa do neučinkovitega informiranja itd. Prav v tem primeru bi lahko klub samoupravljalcev s svojo delegatsko uro prispeval k temu, da bi se hitreje spoznali in razumeli vzroki premajhne učinkovitosti samoupravne procesa, kakor tudi, da bi se poiskale ustrezne poti in rešitve, ki bodo ustrezale doseženi stopnji samoupravnih odnosov v združenem delu in v drugih samoupravnih in delovnih skupnostih.

Za neposredno uresničevanje delegatske ure kot oblike izmenjave, pospeševanja in usmerjanja samoupravne prakse je pomembno, da omenimo funkcije delegatske ure. Informativna funkcija delegatske ure bo v tem, da bodo lahko zainteresirani samoupravljalci dobili ustrezne informacije o rešitvi določenega vprašanja ali problema osebno na sedežu kluba samoupravljalcev v določenem dnevu in uri v tednu ali pa po telefonskem pozivu. Najvažnejša funkcija delegatske ure pa bo vsekakor analitična, ki vsebuje naslednje elemente:

- sprejem in opredelitev informacije o vprašanju in problemu,
- zbiranje in ocena dejstev o stanju ali problemih,
- kritična ocena ali analiza sta-

nja in problema, — sinteza analiziranih elementov, ki bodo imeli obliko predloga, kaj je treba storiti za izboljšanje ali spremembo stanja,

— rezultat, ki bo sledil, če se predlog osvoji in izvede oziroma če se predlog zavrne.

Usmerjevalna funkcija delegatske ure pa bi bila v tem, da njene udeležence tudi motivira in usmerja v neposredno, konkretno in aktivno reševanje vprašanj in problemov, ki izhajajo iz samoupravne in družbenopolitične prakse.

To pomeni, da je izvršni odbor kluba samoupravljalcev z vso resnostjo in odgovornostjo zasnoval vlogo in funkcije delegatske ure kot oblike za izmenjavo, pospeševanje in usmerjanje samoupravne prakse v naši občini.

Zato pričakujemo, da bodo samoupravljalci — delavci in občani — izkoristili tudi delegatsko uro kot priložnost za urejanje in uresničevanje vprašanj in problemov, ki zadevajo njihove delovne, samoupravne in življenjske interese. Za neposredno uresničevanje vprašanj in problemov samoupravljalcev in samoupravnih skupnosti pa se klub samoupravljalcev ne bo omejeval samo na delegatsko uro, ampak bo po potrebi pri tem zajeta celotna organizacija kluba in drugi, ki lahko prispevajo k rešitvi vprašanj in problemov.

Tako zasnovana vloga delegatske ure kot oblike in metode pospeševanja samoupravne prakse naj bi se pričela uveljavljati septembra letos, ko bodo mimo letni oddihi in ko bo spet povečana samoupravna in družbenopolitična aktivnost. Tudi delegatska ura mora uveljaviti temeljno načelo v delovanju kluba samoupravljalcev: »iz prakse samoupravljanja za prakso samoupravljanja«.

Srečko Krč

MLADI IN VOJAŠKI POKLICI OFICIR — ZAKAJ PA NE? 2

Naša armada je nastala v najtežjih dneh naše zgodovine, v narodno-osvobodilni vojni in socialistični revoluciji. Oblikovati se je začela iz preprostih ljudi: delavcev, kmetov in ljudske inteligence. V tem je bila tudi moč armade. Takšni ljudje jo sestavljajo tudi danes.

Vojaški in obrambni poklici imajo za našo socialistično skupnost še posebno v današnjih mednarodnih razmerah in na današnji stopnji družbenega razvoja zelo velik pomen. Če realno ocenimo razvoj mednarodnih odnosov, je več kot očitno, da bo naša družba tudi v prihodnje morala posvečati izredno pozornost organiziranju svoje obrambe in zagotavljanju poklicne kadre tako za delo v oboroženih silah kot za opravljanje nalog na področju drugih obrambnih priprav v vseh strukturah družbe.

OBOROŽENE SILE SFRJ predstavljajo Jugoslovansko ljudsko armado, ki se deli na kopensko vojsko, vojno letalstvo in protizračno obrambo, vojno mornarico in teritorialno obrambo. Njihova naloga je, da s svojo bojno pripravljenostjo varujejo deželo pred nenadno agresijo in da v primeru napada aktivno in hitro reagirajo ter zagotovijo pogoje za razvoj celotnega sistema splošnega ljudskega odpora.

Za zagotavljanje enovitega sistema splošnega ljudskega odpora je potrebno, (kar se v večini primerov tudi že izvaja) vnašati v poklicno usmerjanje mladih tudi usmerjanje v vojaške in obrambne poklice. To mora postati kontinuiran, dolgoročen proces, ki mora načrtno in organizirano potekati skozi celotno obdobje formiranja in oblikovanja interesov mladih. To pa se prične že v prvih razredih osnovnih šol in se prek različnih oblik in metod dela zaključuje v osmih razredih, ko je konec kontinuiranega procesa oblikovanja poklicnih interesov mladega človeka v osnovni šoli — mladince in mladinke.

SISTEM VOJAŠKIH ŠOL

Vojaške šole so prav tako vzgojno-izobraževalni znanstveni zavodi kot ostale šole, le da usposablajo starejšinski kader s srednjo, višjo ali visoko izobrazbo za potrebe oboroženih sil SFRJ.

Sistem vojaških šol sestavljajo:

- a) srednje vojaške šole,
- b) vojaške akademije in znanstveno raziskovalni zavodi ter instituti in
- c) šole za starešine JLA.

Srednje vojaške šole delimo na srednje vojaške šole rodov in služb, v katerih se gojenci usposablajo za enega od poklicev nižjega oficirja JLA. Cilj šolanja na teh šolah je torej vzgoja in izobraževanje za konkretno delo v oboroženih silah.

Druško skupino vojaških srednjih šol predstavljajo splošne srednje vojaške šole, kjer se učenci pripravljajo za študij na vojaških akademijah.

SREDNJE VOJAŠKE ŠOLE

Srednje vojaške šole se delijo na dve skupini šol, ki sta različni po vsebini in ciljih šolanja, različen pa je tudi status slušateljev teh šol.

Večjo skupino predstavljajo srednje vojaške šole rodov in služb, v kateri so naslednje šole:

- srednja vojaška šola rodov kopenske vojske v Sarajevu,
- tehnična srednja vojaška šola v Zagrebu,
- letalska tehnična srednja šola v Rajlovcu pri Sarajevu,
- mornariška tehnična srednja šola v Splitu,
- intendantska srednja vojaška šola v Sarajevu,
- sanitetna srednja vojaška šola v Novem Sadu.

Splošne srednje vojaške šole vzgojnoizobraževalnega sistema JLA pa so:

- splošna srednja vojaška šola »Franc Rozman-Stane« v Ljubljani,
- splošna srednja vojaška šola »Ivo Lola-Ribar« v Zagrebu,
- splošna srednja vojaška šola »Bratstvo i jedinstvo« v Beogradu,
- letalska splošna srednja vojaška šola »maršal Tito« v Mostarju.

Za vpis v srednje vojaške šole morajo učenci, ki se bodo odločili za te smeri šolanja, izpolnjevati določene zdravstvene in učne uspehe in imeti soglasje staršev oziroma rejnikov.

SREDNJA VOJAŠKA ŠOLA RODOV KOPENSKE VOJSKE V SARAJEVU izobražuje strokovnjake za: pehoto, artilerijo, artilerijsko-raketne enote za zračno obrambo,

oklepno-mehanizirane enote, inženirstvo, zveze in atomsko-biološko-kemično obrambo.

TEHNIČNA SREDNJA VOJAŠKA ŠOLA KOPENSKE VOJSKE V ZAGREBU usposablja vojaške tehničke za: strojno, elektrotehnično, raketno, kemično-tehnološko in prometno usmeritev. Vsaka od teh petih usmeritev pa se deli še na mototehniko, oborožitev, telekomunikacije, elektroenergetiko, radijsko in telefonsko-telegrafsko smer. Kemično-tehnološka pa na pogon in zaščito, pirotehniko in ABKO.

LETALSKA TEHNIČNA ŠOLA V RAJLOVCU PRI SARAJEVU pa ima naslednje usmeritve: strojno-tehnično, elektrotehnično, elektroskopsko-tehnično in telekomunikacijsko.

MORNARIŠKA TEHNIČNA SREDNJA VOJAŠKA ŠOLA V SPLITU ima tri usmeritve: strojno, elektronsko in elektrisko. Ta pa se deli na: računalništvo, radarsko, hidroakustično-navigacijsko in radio-telepratersko-signalno smer. Elektriska pa se deli na artilerijsko, raketno, torpedno, minersko in elektriskarsko smer.

INTENDANTSKA SREDNJA VOJAŠKA ŠOLA V NOVEM SADU usposablja absolvente medicinske usmeritve. Kadri se po končanem šolanju zaposlijo kot referenti sanitetne službe v vojaških bolnicah in ambulantah.

SPLOŠNA SREDNJA VOJAŠKA ŠOLA »FRANC ROZMAN-STANE« v Ljubljani: to šolo se vpisujejo učenci, ki so se odločili za enega od poklicev, ki jih opravljajo oficirji-diplomanti vojaške akademije. Na tej šoli si pridobijo znanje, ki je potrebno za študij na Vojaški akademiji kopenske vojske v Beogradu.

LETALSKA SPLOŠNA SREDNJA VOJAŠKA ŠOLA »MARŠAL TITO« V MOSTARJU pripravlja učence za študij na vojaški letalski akademiji v Zadru. O akademijah in ostalem bomo spregovorili v naslednji številki.

Roman STANA

PRIZNANJA IN POHVALE RADIOKLUBA ŽELEZAR

Člani radiokluba »Železar« Jesenice so 17. aprila izredno uspešno organizirali in na Pristavi izvedli »LOV NA LISICO«. Tekmovanje je bilo v gorenjskem merilu, na razpis pa so se odzvali tudi mladi radioamaterji iz Ljubljane in Brezice. Ker je bilo treba za to prireditev veliko priprav in dela, so se pri sekciji veztov NOV za Gorenjsko, ki je bila pobudnik za izvedbo te prireditve, odločili, da se najbolj prizadevnim izroči pisna priznanja, drugim, ki so pri tem pomagali, pa pohvale.

Pisna priznanja sta zbranim članom radiokluba izročila v torek, 24. maja, v njihovih delovnih prostorih na Javorniku predsednik sekcije France Gracer in tajnik Gabriel Divjak.

Priznanja so prejeli: Janez VE-HAR, Gusti RAUHEKAR, Cveto ER-MAN, Zvone TOŽBAR, Branko STARE, Miro KRISTAN, Brane KRŽIŠ-NIK in Ibro VAIZOVIČ.

Za sodelovanje pri tem pa so pohvalo prejeli: Emil KRISTAN, Ivan MALEJ, Ivan JAUH in Tomaž ISKRA.

B. B.

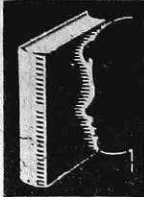
ZAHVALA

Občinska konferenca SZDL Jesenice se zahvaljuje vsem delovnim ljudem in občanom, izvajalcem kulturnega programa, delovnim organizacijam ter vsem ostalim posameznikom, ki so na kakršen koli način sodelovali in prispevali vse potrebno za dobro počutje udeležencev vlaka Bratstva in enotnosti iz SR Srbije v dneh njihovega bivanja v naši občini.

Občinska konferenca SZDL Jesenice

Udeleženci vlaka in njihovi gostitelji na izletu na Vršiču (foto I. Kučina)

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Mary WIBBERLEY: Črni Niall. Cankarjeva založba 1983. (Zbirka Lara)

Ko sem vzel v roke prvi zvezek iz zbirke **ljubezenskih romanov** — pri čemer so kajpak misljeni lahki ali morda celo **kičasti** romani? — si nisem bil čisto na jasnem, ali sem že kdaj bral kaj podobnega. Vsekakor sem prebral že morje pustolovskih, fantastičnih in kriminalnih romanov (se pravi lažje) kategorije; upam, da se pri tem nisem preveč pohujšal. (Poznam pa precej resnih oseb, ki se takega pohujšanja resno bojijo, in ki za vse na svetu ne bi hoteli zgubljati časa z branjem literarne **plaže**. Po svoje imajo prav: time is money.)

Sicer pa: zdaj, ko sem Črnega Nialla prebral, vidim, da tudi na tem področju nisem bil več nedolžen. Prebral sem že nekaj podobnih del, pa ne v kolportajnih izdajah, pač pa na bolj ali manj dragocenem papirju in v nepoceni vezavi, kar seveda samo po sebi dokazuje, da ne gre za pogrošno književnost?

Sicer pa že od nekdaj ne verjamem rad slabemu glasu, ne pri ljudeh ne pri knjigah. Zakaj ne bi na lastni koži poskusil, kako je s to rečjo? (Pri dr. romanu tega nisem storil.)

Če sem imel nekoč predsodek proti limonadam (to je najbrž pravšnja beseda za tisto, kar sem prej označil kot »lažji ljubezenski roman«), potem se je ob branju Črnega Nialla ta predsodek najprej močno omajal, se za nekaj časa umaknil nekakšnemu

občudovanju, konec koncev pa se je namesto njega izoblikovalo prepričanje, ki ni bilo daleč od prvotnega predsodka. Sklenil sem, da tudi po- slej ne bom pretiraval v tej smeri, namreč z branjem del, ki izhajajo v podobnih zbirkah.

Črnega Nialla pa sem se lotil z vso resnostjo, ki pritiče profesionalnemu pristopu. Se pravi, bral sem ga kot knjižničar, ki bi rad vedel, komu in zakaj bi lahko svetoval (ali odsve- toval) tako branje. Vmes pa sem si dovolil tudi nekaj preprostih bral- skih užitek.

Najprej se mi je zazdelo, da bo to zelo šablonska zgodba. V zasnovi ni bilo ničesar, kar se ne bi zdelo že ze- lo znano. Poglejmo. Dogaja se na škotskem podeželju, junakinja je va- ška učiteljica. In zdaj prijem, ki je za določeno vrsto zgodb takorekoč obvezen: v to vas bogu za hrbtno pride tujec — za katerega se bo kas- neje izkazalo, da pravzaprav ni tu- jec, pač pa nekdo, ki se je vrnil iz šir- nega sveta pod domači krov; s seboj pa je prinesel vonj po širnem svetu, razen tega pa prgišče skrivnosti, ki se bodo razkrile, ko bo čas za to.

Domisljave mu bralcu bi se zazde- lo, da je pisateljica morda precej ne- domisljela. V resnici je jasno, da ve, kaj dela. In da ta »nedomiselnost« iz- vira iz globoke premišljenosti, iz vednosti o tem, kaj si bralci želijo. Radi si želijo dobro znanih okoliščin, radi se počutijo doma. In kje je nji- hov dom? V prav takih dobro premiš- ljenih zgodbah.

Tudi zaplet je posnet po prasta- rem modelu. Moški in ženska, za ka- tere kmalu zaslutimo, da sta name- njena drug drugemu, izvirata iz dru- žin, ki sta od pamtveka sprti: kakor v **Romeu in Juliji** — in vendar neko- liko drugače.

Torej, kako: drži ali ne drži, da se tako imenovana trivialna literatura (kič, šund) oprijemlje šablon kot pi- najekle plot? Je manjredna prav za- to, ker v njej ne najdeš izvirnosti ni- ti kolikor je črnega pod nohtom?

Naša avtorica pa je uporabila tudi nekaj prijemov, ki so pravzaprav značilni za takoiimenovano resno (»težko«) književnost. Čeprav je zgodba napisana v tretji osebi, je svet prikazan tako, kot se kaže očem glavne junakinje, prej omenjene va- ške učiteljice. Prava tema romana je konec koncev Alisonina zasleplje- nost. Vendar ni avtorica tista, ki bo sproti razkrinkovala njene zmote: to prepušča prenicljivemu bralcu. Hkrati pa je družinska zaslepljenost glavna ovira, ki je na poti ljubezen- skemu čustvu; to je skozi vso pripo- ved obsojeno na čemenje v podzave- sti. Današnje bralno občinstvo ve do- volj o psihoanalizi, da mu niso po- trebne dodatne razlage.

Tu bo torej prišel na svoj račun tisti del občinstva, ki ima razmero- ma pretanjen okus: ljudje, ki so pre- brali že precej resnih ali vsaj duho- vito napisanih romanov.

Je tu še kaj za kultiviranega bra- lca? Konec koncev si tudi ta lahko kdajpakdaj privoščiti nekaj uric nai- nevne uživanja, pri tem pa mora po- zabiti, da mu je ta užitek ustvaril av- tor, ki je pri gradnji romana upora- bil skrajnje nenaiven postopek. Se- veda pa pisatelj ne sme žaliti našega okusa: v snovi in v podajanju naj ne bo ničesar primitivnega, grobe- ga, bedastega. V resnici je v **Črnem Niallu** malo takih prvin.

Kajpak, skoraj vsa avtoričina umetnost (se pravi, obrtniška spretnost?) se kaže v komponiranju zgod- be. V detajlu (na ravni jezika) pa je vse preprosto in razumljivo. Tu ni ničesar, kar bi oviralo razumevanje. Bralac je lahko utrujen, nerazpolo- žen, len, manj inteligenten, nenačr- tan: vseeno mora razumeti dovolj, da lahko sledi. Sredi te ljube povpre- čnosti pa so tu in tam mesta, ki pri- čajo o tem, da zna avtorica pretanje- no opazovati (in pisati). Ta mesta ni- so vsiljiva in niso pogosto posejana. Kdor jih hoče videti, jih opazi. Ob tem pisateljici lažje oprostimo to, da se tako rada zateka k dramaturgiji nesreč in nezdod. V tej točki nas ma- lo spominja na E. R. Burroughsa (Tarzanovega duhovnega očeta). Spet in spet pride do kakšnega pad- ca, nevihte ipd., zdaj je treba junaki- njo nesti v naročju, zdaj ji spet obve- zati koleno ali jo reševati z oto- čka. In vsakokrat po tihem upamo, da bo nezdoda poskrbela za razplet, vendar napetost pred koncem ven- dar ne sme popustiti.

Vse to je vendar zelo človeško. Za vsakogar, ki zasluži ime človek (pa četudi pisano z malo začetnico) je značilno, da si med željo in njeno iz- polnitve postavlja ovire — če mu jih ne postavljajo drugi. Težko je reči, kdo v tem primeru postavlja ovire: junakinja, ki ne zna prisluhniti gla- su svojega srca, ali pisateljica, ki si je zamislila tako — nepriljudno, na- sršeno, pravzaprav kar malce zopr- no junakinja.

Marko Hudnik

RAZSTAVNI SALON DOLIK POMEMBNA STOPNICA V KULTURNEM RAZVOJU ŽELEZARSKIH JESENIC

Petek, 3. junij, bo prav gotovo zapisan v kulturno zgodovino železarskih Jesenic, saj so ta dan na zelo slavnosten način odprli kolektivno razstavo slik članov likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar in s tem izročili namenu RAZSTAVNI SALON DOLIK JESENIC, ki so ga uredili v bivši poslovalnici Državne založbe Slovenije.

Po pozdravu številnih prisotnih ljubiteljev likovne kulture, predstavn-ikov kulturnega in družbenopoliti-čnega življenja občine in Železarn, predstavnikov prijateljskih likovnih klubov Slovenije in drugih, je krajši koncert izvajal instrumentalni trio v sestavi Maja Komel — orgle, klavir, Igor Marošević — trobenta in Leon Leskovšek — pozavna. Za tem je spregovoril predsednik DPD Svobo- da Tone Čufar Jesenice, Joža Varl, ki je v svojem govoru dejal:

»V sedemintridesetletnem delova- nju jeseniškega DOLIKA današnji dan pomeni prav gotovo velik dogo- dek in praznik, saj se slikarjem in ljubiteljem likovne umetnosti ure- ničuje dolgoletna želja, da dobijo ustreznije razstavne prostore, predvsem pa na bolj prometnem kraju. Ob tem pa nas še prav poseb- no veseli, da so bili prav delegati je- seniške železarnice na seji skupščine Kulturne skupnosti Jesenice predla- gatelji, da se prostori, ki jih izroča- mo namenu, dodelijo likovnemu kl- bu DOLIK za razstavno dejavnost, kar je skupščina soglasno podprla. To je z velikim razumevanjem podprl tudi Izvršni svet Skupščine občine Jesenice, čeprav se je za pro- store potegovalo več interesentov. Tako je Stanovajska skupnost Je- senice s sklepom skupščine prostore dodelila kulturnim namenom.

Ko smo pred mesecem dni pričeli z adaptacijo prostorov, smo imeli 100.000 din prihrankov likovnega kluba DOLIK, ker adaptacija ni bila v nikakršnem finančnem planu. Z velikim razumevanjem so nas pono- vno najbolj občutno podprli delavci TOZD in delovnih skupnosti Žele- zarne, ki so nam iz sklada skupne porabe namenili 250.000 din. K temu so se pridružili tudi Zveza kulturnih organizacij Jesenice s 100.000 dinar- ji (iz rezerve), občinski svet zveze sindikatov s 50.000 din in z enakim zneskom konferenca osnovnih orga- nizacij zveze sindikatov železarnice Jesenice.

Celotna obnova prostorov nas bo veljala okrog 900.000 din, za kar še nimamo kritja, čeprav so dela za- ključena, ob tem da je še nekaj pro- šenj odprtih. Seveda pa bi radi do zi- me dobili še priključek toplovloda, za kar bi dodatno rabili še 400.000 din.

Obnova prostorov v stavbi, stari 80 let, je zahtevala izredno veliko po- trpljenja in dobre volje izvajalcev del, delavcev TOZD Remontne del- lavnice Železarn, od tesarjev, mi- zarjev, pleskarjev, steklarjev, kle- parjev, plastičarjev, vodovodnih in- stalaterjev do ključavničarjev, de- lavcev jeseniškega ELIMA, ki so po načrtu opravili elektroinstalacijska dela in zidarjev Gradbinca. V 24 dneh so opravili celotno obnovo pro- storov, kljub številnim remontom, ki so ta čas potekali v Železarni, in pri katerih sodelujejo delavci TOZD Re- montne delavnice. Delavci so delali zelo zavzeto in natančno, kot bi ob- navljali svoje lastne prostore. Vsa dela je koordiniral Tomaž Iskra iz TOZD Remontne delavnice, ki se je v delo zagrizel in delal mnogo več, kot je bila njegova delovna dolžnost. Vsem gre naša iskrena zahvala, ka- kor tudi neutrudnemu arhitektu Gregorju Velepcedu, ki je izdelal ob- novitvene načrte in bedel nad obno- vo prostorov in bil v posameznih pri- merih tudi nabavljalec.

Pri tem moramo poudariti, da je poleg občasnega popravila in manj- ših adaptacij gledališke stavbe to pr- va prostorska pridobitev za kulturo na Jesenicah po osvoboditvi. To pa je za izredno tranzitni kraj ob dveh mejah in ob 37-letni razstavni tradi- ciji izjemno velika pridobitev. Za to pa ima največ zaslug likovni klub DOLIK, ki ga je tudi doletela ta čast, da z razstavo slik svojih članov izro- ča nove razstavne prostore namenu. V dogovoru s poklicnimi slikarji, li- kovnimi kritiki in kulturnimi delavci smo prostore poimenovali RAZ- STAVNI SALON DOLIK JESENI- CE.

Z novimi razstavnimi prostori pa člani likovnega kluba DOLIK in je- seniška Svoboda sploh prevzemajo ljubiteljsko dodatne obveznosti in odgovornosti, kajti dosedanjih po- prečno 160 razstavnih dni v prostori- h Delavskega doma bo potrebno podvojiti, kar bo seveda poleg dodat- nega ljubiteljskega dela zahtevalo tudi dodatna finančna sredstva. Še več, prostori nam omogočajo, da bo- mo občasno v njih prirejali tudi glas- bene, literarne in podobne večere, za kar pa si bomo morali pridobiti naj- manj 50 stolov.

Današnji dan je za naše Dolikovce in za nas vse še dodatno radosten, kajti od Zveze kulturnih organizacij Slovenije smo dobili sporočilo, da je DOLIK za svojo likovno ustvarjal- nost in likovno razstavno dejavnost prejel največje slovensko priznanje AŽBETOVO PLAKETO, kot druga organizacija, ki je prejela to prizna- nje.

V nadaljevanju je spregovoril v imenu Združenja likovnih skupin Slovenije likovni kritik, umetnostni zgodovinar in velik prijatelj jese- niškega DOLIKA dr. Cene Avguštin, ki je tudi prejel letošnjo AŽBETOVO PLAKETO. V svojem pozdravnem govoru je poudaril:

»Že dolgo prej, preden se je mreža likovnih skupin razrasla po naših tleh, se je na Jesenicah začela živah- na ljubiteljska likovna dejavnost in s svojim vplivom in dosežki segla čez vso Gorenjsko, tja do praga Lju- bljane. Jeseniški DOLIK je že pred desetletji veljal za pojem amaterske likovne kulture pri nas in postal vzor- ec, po katerem se je začela razvijati kasnejša organizacija likovnega lj- ubiteljstva na Slovenskem.

Jeseniški likovni klub je že na za- četku svojega razvoja znal pridobiti k sodelovanju tiste, ki so se zanimali za likovno delo, tako začetnike kot že utečene oblikovalce. In kar je bilo za skupino pomembno, vedno je iskala in našla pomoč pri najrazli- čnejših strokovnih delavcih. V letih, ko so bili šolani kadri na Slove- nskem in Gorenjskem prava redkost, je DOLIK navezal stike z akadem- skimi slikarji Slavkom Pengovom, Francetom Zupanom, Doretom Kle- menčičem, Karlom Jakobom in z gi- mi, si pridobil za mentorja slikar- Ljuba Ravnika in kasneje Roriana Savinška in Jaka Torkarja.

Rezultate teh prizadevanj je čutili še danes. Tudi strokovno žiriranje gradiva, ki so ga opravljal poklicni umetniki in umetnostni zgodovinar- ji, je bilo desetletja nazaj posebnost Dolikovih razstav. Likovne predsta- vitve, ki so jih Dolikovci 37 let prire- jali v jeseniškem Delavskem domu, so opravile veliko nalogo. Sproti so spremljale delo članov jeseniške li- kovne skupine pa tudi drugih skupin in posameznih likovnikov na Slove- nskem in tako izvrševale pomembno informativno in vzgojno funkcijo. Dvorana v jeseniškem Delavskem domu je bilo sklenjeno delujoče liko- vno razstavišče, namenjeno pred- vsem samorastniški likovni dejavno- sti na Slovenskem. Šele v našem ča- su so mu sledila druga.

Žal je bil razstaveni prostor odma- knjen od jeseniškega naselbinskega jedra, zato je pridobitev novega pro- stora v samem centru mesta dogo- dek, ki sodi med najpomembnejše v dolgi zgodovini DOLIKA in likovne dejavnosti celotnega jeseniškega ob- močja.

Delavske Jesenice so dobile novo žarišče kulturnega življenja, ki bo lahko pri likovni vzgoji občanov igralo nadvse pomembno vlogo. Se- veda pa sta njegov bodoči pomen in ugled odvisna od dejavnikov, ki so bili pri Dolikovih prizadevanjih že od nekdaj prisotni — od izbire kva- litetnega gradiva s področja ljubitel- ske pa tudi poklicne likovne dejav- nosti in v zvezi s tem od uspešnega dela galerijskega samoupravnega te- lesa, ki bo odgovoren za oblikovanje programa in za vključevanje najra- zličnejših oblik likovne vzgoje v de- lovanje novega razstavnega prostora.

Polni optimizma, ki sloni na spod- budnih izkušnjah preteklosti, želimo Razstavnemu salonu DOLIK Jeseni- ce in članom DOLIKA veliko uspeha na tej pomembni stopnici kulturne- ga razvoja železarskih Jesenic.

Po obeh govorih je razstavo odprl in izročil nove razstavne prostore v upravljanje likovnemu klubu DO- LIK podpredsednik izvršnega odbo- ra konference osnovnih organizacij sindikata železarnice Jesenice Miro Skube.

Otvoritev kolektivne razstave slik članov DOLIK in novih razstavnih prostorov je bil velik kulturni dogo- dek za železarske Jesenice, k čemur je nedvomno veliko prispeval kva- litetni nastop instrumentalnega tria z zelo zahtevnim programom. Kolekti- vni nastop članov likovnega kluba DOLIK (dolinski likovniki) s svojimi deli in uvodni koncert sta bila resni- čno kvalitetna premiera, kakršnih v novih razstavnih prostorih pričaku- jemo še več.

ŽELEZAR

13

Ženski pevski zbor Milko Škoberne v zadnji sezoni (foto F. Črv)

OB 15-LETNICI ŽENSKEGA PEVSKEGA ZBORA MILKO ŠKOBERNE

V petek, 10. junija ob 19.30, bo v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar Jesenice ŽENSKI PEVSKI ZBOR MILKO ŠKOBERNE s celovečernim koncertom praznoval 15-letnico svojega uspešnega delovanja.

Pred petnajstimi leti, ko je zborov- sko petje na Jesenicah in Javorniku ter Koroški Beli kljub dolgoletni tra- diciji zaradi pomanjkanja zborovo- dijev doživljalo hude čase, je na Je- senice sam od sebe prišel zborovodja prof. Milko Škoberne in ponudil po- moč pri oživljanju zborovskega pe- tja. Navajen delati od osnove, še predvsem v delavskih središčih, je s pomočjo takratne Zveze kulturno prosvetnih organizacij, glasbene so- le, DPD Svoboda in drugih zbral pev- ke, ki so že peče v zborih, pa tudi no- vinke in v aprilu 1968 je začel z de- lom ženski pevski zbor Jesenice, ki se je po smrti zborovodja Milka Ško- berneteta, ki je trinajst let z vso za- gnanostjo in življenjsko silo ter idea- lizmom vodil zbor, poimenoval po njem.

Milku Škobernetu, ki je bil tudi velik pedagog, razen tega pa je imel izreden občutek in smisel za ženski zbor izbrati ustrezno literaturo, je v šestih mesecih trdega dela uspelo naštudirati dovolj zahteven pro- gram, s katerim je zbor nastopil na mednarodnem tekmovanju pevskih zborov v Gorici v Italiji in se v svoji skupini presenetljivo uvrstil na tre- tje mesto. To je bilo velika spodbuda pevkam za nadaljnje delo. Na tem tekmovanju je zbor nastopil še dvak- rat in obakrat z uspehom.

Ženski pevski zbor je tudi petkrat sodeloval na tekmovanju pevskih zborov Slovenije »Naša pesem« v Mariboru, kjer je enkrat prejel sre- brno, dvakrat pa bronasto plaketo. Udeleževal se je tudi tekmovanj, ki jih razpisuje RadioLjubljana in v se- zoni 1967/68 osvojil v svoji skupini prvo mesto.

Zbor je v petnajstih letih svojega uspešnega delovanja na samostoj- nih koncertih, tekmovanjih, snema- njih, srečanjih z drugimi zbori, pro- slavah in drugih nastopih skupaj na- stopil 230 krat. Seveda je bilo za to potrebnih nad 1.200 vaj, ki so popre- čno trajale po dve uri. Ne da bi upo- števali čas prihoda in vračanja z va- je, prevoze na nastope, je v tem času vsaka pevkica žrtvovala skupaj dobri dve leti delovne dobe. To pa zasluži naše veliko spoštovanje in družbeno priznanje, saj so pevke skupaj s svo- jimi zborovodji ta čas žrtvovale pro- stovoljno za peggvanje in razvoj

vokalne glasbe kot univerzalnega je- zika.

Zbor je največ nastopal v jeseni- ški občini pa tudi v številnih drugih krajih Slovenije, v pobratenem me- stu Valjevo, med Slovenci na avstrijs- kem Koroškem in Kanalski dolini v Italiji. Nastopal je skupaj z drugimi zbori, z mnogimi pa je navezal tudi trdne prijateljske stike.

V petnajstletnem delovanju zbora je v zboru prepevalo 88 pevk, v za- dnji sezoni pa v zboru poje 36 pevk, ki bodo tudi nastopile na jubilejnim koncertu.

Po smrti dolgoletnega dirigenta prof. Milka Škoberneteta v juliju 1981 je vodstvo zbora prevzela glasbena pedagoginja Mira Mesarič in ga vo- dila do novembra lanskega leta. Njej in vztrajnosti pevk gre zasluga, da zbor ni prenehal z delom.

V novi sezoni, to je od novembra lanskega leta dalje, pa ženski pevski zbor Milko Škoberne vodi dirigent Igor Majcen iz Ljubljane, diplomant Akademije za glasbo v Ljubljani.

V letošnjem letu se je Pevsko dru- šтво Jesenice, v okviru katerega po- leg ženskega pevskega zbora Milko Škoberne deluje tudi mešani pevski zbor Blaž Arnič, priključilo DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice.

Podoba ženskega pevskega zbora pa ne bi bila popolna, če bi članice zbora obravnavali samo kot pevke, kajti kljub temu, da so v delovnem razmerju, mnoge tudi žene, matere in gospodinje, mnoge od njih sreču- jemo v delegatskem sistemu, v orga- nih kulturnih in družbenopolitičnih organizacij in drugje. Zbor se je v tem času izkazal kot zrel in homo- gen kolektiv, ki je znal premagovati tudi težave in posamezne neuspehe.

Znan izrek pravi, da pesem narod plemeniti in ga ohranja. K tem ci- ljem pa so pevke, združene v pev- skem zboru Milko Škoberne pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, dale s svojim delom in kvalitetnim petjem neprecenljiv delež. Ta uni- verzalni jezik pa so, kot smo že zapi- sali, ponesle tudi v druge kraje Slo- venije in Jugoslavije in v zamejstvo ter dostojno in kvalitetno predstavi- le kulturo naše občine in Slovenije.

STILNI KONCERT PEVSKEGA ZBORA PODNART

V soboto, 11. junija, ob 20.45 bosta otroški in moški komorni zbor DPD Svoboda iz Podnarta priredila celovečerni koncert, ki bo po zborovski zasledbi in sporedu moškega zbora nekaj novega.

Otroškega zbora v Podnartu že desetletja ni bilo. Ob koncu petdesetih let je bil učitelj Janez Lampič zadnji, ki je vodil tak zbor. Sedanja pevovodkinja enoglasnega zbora je mlada grla naučila za nastop štiri slovenske narodne pesmi. Moški komorni zbor pod vodstvom Egijskega Gašperšiča pa poje neprekinjeno že skoraj dve desetletji. Za letos jim je dirigent pripravil stilno izbran spored: vseh osemnajst slovenskih pesmi poje o vojaškem stanu. Slišali bomo predvsem tiste, ki so zašle v pozabo, če pomislimo na Gregorčičev Za dom med bojni grom, ali pa Adamčičevo Franičo. Druge so noveše, kot je Tomčeva Sestra piše in take, ki se redko izvajajo v zborih, kot Šiviceva Svobodna Slovenija. Prvi del koncerta nas bo vodil skozi umetna slovenska besedila, od Presernove Soldaške, do pesmi, ki so še po vojni razvemale slovenske skladatelje, kot je Simonitičeva Podgorški mornarji.

Tudi drugi del je tako skrbno izbran, da ne bo dolgočasil niti zahtevnega poslušalca. Zvrstilo se bo devet slovenskih narodnih pesmi. Obujali bomo spomine na tiste čase, ko je vojaški stan slovenskim dekletom vzel fanta vsaj za sedem let. Pričakovana, bolečine slovesa in življenjski smehi ponovnega snidenja, so se najbolj oklenili ljudske pripovedniške. Podobni val množičnega besednega ustvarjanja je na slovenskih tleh sprožila druga svetovna vojna. Celotno stare ljudske pesmi so se prelevile v partizansko balado, koračnico ali liriko. Po zadnji, Janez, kranjski Janež je zbor tudi

imenoval svoj koncert. Pesmi se bodo menjavale od mirne k živahni, od starejših k novejšim, oba dela pa bosta zaključena z zvočno učinkovitimi koračnicami. Med narodnimi pesmimi bo ena še posebno zanimiva zaradi skladatelja. Pol stoletja so gotovo na Gorenjskem poznali pevovodjo

Jožeta Gašperšiča iz Kroke. V Kranju je vodil glasbeno šolo, pevske in instrumentalne zборе in zbiral ljudske pesmi in pisal priredbe. Ena od teh je tudi na sobotnem sporedu.

Starši, ki spremljate napredek svojega mladega pevca, in ostali, ki ste redni obiskovalci pevskih koncertov in s tem pospešujete slovenski zborovski pesem, toplo ste vabljeni na pevski večer v Podnartu. Stane Mihelič

GLASBENA URA V OSNOVNI ŠOLI TONE ČUFAR

Prejšnji torek je bil v osnovni šoli Tone Čufar na Jesenicah glasbeni dan. Učenci, ki obiskujejo glasbeno šolo, so se na dveh prireditvah predstavili sošolcem in tovarišem učiteljem, ob 17. uri pa staršem. Želeli smo, da ostali učenci slišijo sošolce, ki se uče igranja na različne instrumente, pomislijo na njihov trud ter na njihovo ljubezen do glasbe.

Nastopilo je več kot 40 mladih instrumentalistov. Med njimi je bilo največ pianistov. Ninini majhni prstki niso dosti zaostajali za izurjenimi Primoževimi. Tudi mala Anuška je pogumno zaigrala na violino. Vsi bi radi znali igrati na kitaro, zato smo bili štirim deklicam kar nevoščljivi, da tako dobro brenkajo nanjo. Miloš je dobro pihal v klarinet, Samir pa v trobento. Čeprav je rog zavil instrument, ga je Elvis obvladal in nanj zaigral tri prijetne melodije. Za zvok harmonike piše v knjigah, da je hreščec, a naši harmonikaši so iz meha izvalili prijetne melodije. Flvistiški Zvonka in Tanja sta bili prav zanimivi z lepima srebrnima flvтами. Verjetno je težko pihati preko male luknjice. Spoznali smo, da sta že pravi umetnici, kajti njuni skladbi sta bili zelo zahtevni. Posebno zbrano pa smo poslušali Domna,

ki je zaigral na pozavno. Do tega dne smo bili prepričani, da ima ta instrument grd, hreščec zvok. Toda Domen vanj tako pihne, da zazveni mehko in nežno. Prepričani smo, da bomo o njem kot pozavništu še veliko lepega slišali. Presenetil nas je z mogočnim zvokom mladinski pihalni orkester. Koračnico so tako zaigrali, da smo kar z nogo udarjali takt. Pod taktirko Ivana Knificia bodo mladi instrumentalisti kmalu člani velikega pihalnega orkestra.

Vseh nastopajočih ni mogoče omeniti. Naj omenim, da so bili deležni močnega aplavza. To dokazuje, da so se dobro izkazali. Od zdaj naprej jih bomo sošolci drugače cenili. Ne bomo nejevoljni, če bo moral kdo v glasbeno šolo, namesto da bi za oddelek igral rokometno tekmo. Vedeli bomo, da so dobri učenci tudi na glasbenem področju, ki zahteva še več vaje, še več prizadevnosti.

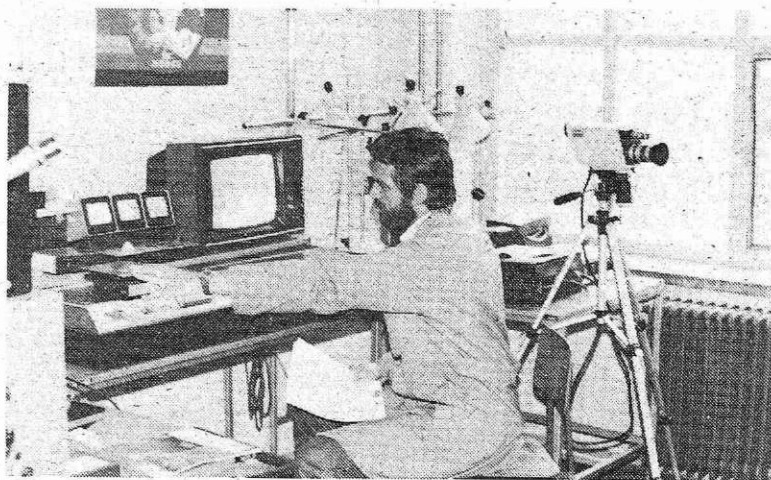
Hvaležni smo pedagogom Glasbene šole Jesenice, da so prisluhnili naši želji po tej prireditvi. Bez njihove zavzetosti in pomoči bi bil marsikateri mlad človek prikrajšan za lepoto glasbe, za doživljanje glasbenih del, za ustvarjanje in posredovanje glasbe drugim.

Zahvala velja tudi učiteljem glasbe v naši šoli, saj so dali pobudo za prvo tako prireditev na Jesenicah.

Klub glasbene mladine
OŠ Tone Čufar Jesenice

ZIC pa vsak mesec predvajajo okrog 60 oddaj, ki so vključene v šolske ure.

A. Kerštan

Del studija interne televizije v ZIC (foto A. Kerštan)

DELAVNI RATEŠKI GASILCI

V jeseniški občini je sedem gasilskih društev, ki so bila ustanovljena še v prejšnjem stoletju. Med njimi ima to častitljivo starost tudi gasilsko društvo Rateče-Planica, kjer so društvo ustanovili leta 1898.

Rateški gasilci bodo 85-letnico svojega društva proslavili delavno. Tako so pred kratkim kupili nov gasilski avto TAM 75 TS, za katerega so denar prispevali krajani, delovne organizacije jeseniške občine in občinska gasilska zveza Jesenice. Gasilski avto je za Rateče velika pridobitev in krajani so na novo vozilo ponosni.

Obenem pa v Ratečah poteka akcija za razširitev gasilskega doma. Izbran je tudi gradbeni odbor, ki nadzoruje potek dela in organizira delovne akcije, katerih se prostovoljno udeležujejo prebivalci krajevne skupnosti Rateče. Gradbeni material so prostovoljno prispevala nekatera gradbena podjetja. Rateški gasilci pa si želijo, da bi bil gasilski dom do jeseni pod streho.

Tudi pri vzgoji mladega kadra uspešno napredujejo in tako dosegajo odlične uspehe. Konec maja je bilo v Mojstrani občinsko pionirsko in mladinsko tekmovanje v gasilskih spretnostih, katerega se je udeležilo tudi gasilsko društvo Rateče z dvema desetinama. Tekmovanja sta se udeležili pionirska B in mladinska ekipa. Dosegli sta zelo vidne rezultate, in sicer je bila pionirska B desetina druga, mladinska desetina pa četrta. Ker pa je bilo to njihovo prvo tekmovanje, je še toliko bolj razveseljivo in pohvale vredno delo mladinskega referenta. Da je delo v rateškem gasilskem društvu tako uspešno, pa gre največ zaslug delovnemu predsedniku Tonetu Petriču, ki že šest let vodi društvo.

A. Kerštan

OBVESTILO NEKDANJIM POLITIČNIM ZAPORNIKOM IN IZSELJENCEM

Nekdanje politične zapornike in izseljence taborišč Wernfels, Gunzenhausen in Hitenbach na Bavarskem obveščamo, da bo tudi letos srečanje taboriščnikov, in sicer v soboto, 2. julija, ob 18. uri v domu Kokrške čete v Senčurju pri Kranju.

Na srečanju bo po kulturnem programu družabni večer. Ker za udeležbo na srečanju ne bomo pošiljali posameznih vabil, vabimo vse nekdanje taboriščnike in druge občane z Jesenic in okolice, da se do 20. junija prijavijo pri Ivanu Martelaku, Jesenice, Mladinska 2. Predhodne prijave po potrebnem zaradi organiziranja prevoza.

CENTER SREDNJEGA USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA JESENICE

po sklepu sveta centra razpisuje prosta dela in naloge za nedoločen čas:

1. učitelja samoupravljanja s temelji marksizma,
2. učitelja zgodovine,
3. učitelja obrambe in zaščite,
4. učitelja telesne vzgoje za dekleta,
5. učitelja umetnostne vzgoje,
6. laboranta za fiziko in ostale predmete,
7. dva učitelja praktičnega pouka z osnovnim poklicem strojni mehanik,
8. učitelja praktičnega pouka z osnovnim poklicem orodjar (orodni ključavničar),
9. učitelja praktičnega pouka z osnovnim poklicem ključavničar — varilec,
10. Kalupar — livar za sivo litino,
11. jedrar (delavec ali delavka).

Pogoji: pod 1 do 5-visoka izobrazba ustrezne smeri; pod 6 — višja ali srednja izobrazba ustrezne smeri; pod 7 do 9 višja izobrazba ustrezne smeri, pod 10 — srednja izobrazba stopnja IV; pod 11 — osem razredov OŠ (priučitev).

Možnost prijave pod 7 do 9 imajo tudi kandidati, ki študirajo na višji stopnji ali se nameravajo vključiti v študij (sprejeti bodo za določen čas).

Ostali pogoji so po zakonu o usmerjenem izobraževanju.

Pričetek dela 1. septembra 1983. Stanovanj ni.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izobrazbi na naslov: CENTER SREDNJEGA USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA, Jesenice, Cesta bratov Rupar 2, do 17. junija 1983.

OBVESTILO ČLANOM DU JAVORNIK — KOROŠKA BELA

Društvo upokojencev Javornik-Koroška Bela obvešča svoje člane, da bo v soboto, 25. junija, enodnevni izlet z ogledom tehničnega in lovškega muzeja v BISTRI. Avtobus bo odpeljal ob 6. uri zjutraj izpred Čufarja na Plavžu s postankom na vseh lokalnih postajah do Koroške Bele. Plan vožnje je: Jesenice, Borovnica, Verd, Bistra, Vrhnika, Jesenice. Povratek na Jesenice v večernih urah.

Cena izleta je 250 din za vožnjo in 250 din za kosilo. Prijave sprejemamo vsak torek dopoldne od 9. do 12. ure. Ob prijavi je potrebno vplačati celo vsoto, to je 500 din.

V soboto, 9. julija, društvo vabi člane, da se udeležijo srečanja s člani pobratenega društva upokojencev iz Nove Gorice ter člani slovenskega društva upokojencev iz stare Gorice. Srečanje, ki bo popestrjeno z našim vsakoletnim piknikom, bo na Poljanah. Da bi dobili število udeležencev srečanja, bomo vsak torek vpisovali člane za srečanje. Ob prijavi bo treba plačati 100 din.

Program srečanja:

1. Sprejem Novogoričanov na postaji Pod Kočno, po pozdravu odhod po stari cesti na Poljane.
2. Sprejem gostov iz stare Gorice na Poljanah (pridejo z avtobusom).

3. Kulturni program.

4. Ob 12. uri kosilo (dostavljeno bo iz družbene prehrane).

5. Pečenje čevapčičev ter rajejanje v naravi.

Člani društva upokojencev bodo dobili brezplačen bon za čevapčiče, vplačano kavčijo pa bodo porabili za toplo hrano ali za pijačo.

Pri prijavi bodo člani povedali, ali bodo naročili toplo hrano. Na razpolago bo pasulj z reberci in kruhom (cena 100 din) in boranija z mesom in kruhom (cena 90 din).

Vabimo člane, da se v čim večjem številu prijavijo.

Odbor DU

INTEGRAL — TOZD MEDKRAJEVNI POTNIŠKI PROMET, DELAVNICE, TURIZEM IN ŽIČNICE JESENICE

objavlja naslednja prosta dela in naloge

1. dva (2) voznika avtobusa za mestni promet na Jesenicah. Pogoji: poklicni voznik »D« kategorije, dve leti delovnih izkušenj;
2. voznika avtobusa za linijo Krnica—Jesenice. Pogoji: poklicni voznik »D« kategorije, dve leti delovnih izkušenj;
3. štiri avtobusne sprevednike. Pogoji: dokončana osemletka, znanje slovenskega jezika, odslužen vojaški rok;
4. gumar-mazalec. Pogoji: dokončana osemletka, odslužen vojaški rok;
5. pralec vozil. Pogoji: dokončana osemletka, odslužen vojaški rok;
6. vratar-čuvaj. Pogoji: dokončana osemletka, znanje slovenskega jezika.

Zaposlitev pod št. 2 je primerna za kandidate s stalnim bivališčem v Gorjah ali Krnici, zaposlitev pod št. 3 pa za kandidate s stalnim bivališčem na Jesenicah, Ratečah ali Kranjski gori.

Izbrani kandidati bodo sklenili delovno razmerje za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in kratkim opisom dosedanjih zaposlitev pošljite v osmih dneh po objavi na naslov: INTEGRAL, TOZD Medkrajevni potniški promet, delavnice, turizem in žičnice Jesenice, Titova 67.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po poteku roka za zbiranje prijav.

ABC POMURKA — TRGOVSKA DELOVNA ORGANIZACIJA GOLICA, TOZD DELIKATESA, JESENICE, Titova 22

Delavski svet razpisuje:

prosta dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi — VODJA RAČUNOVODSTVA TOZD, za mandatno dobo štirih let.

- Pogoji: — višja strokovna izobrazba ekonomske smeri (lahko pripravnik), ali
- srednja strokovna izobrazba ekonomske smeri ter tri leta ustreznih delovnih izkušenj,
 - trimesečno poskusno delo,
 - aktiven odnos do razvijanja samoupravljanja.

Ponudbe z dokazilom o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 20 dneh po razpisu na naslov: TDO GOLICA — kadrovska služba Jesenice, Titova 22. O imenovanju bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po opravljenem postopku.

Odbor za delovna razmerja TOZD DELIKATESA

objavlja

prosta dela in naloge NATAKARJA za potrebe gostišč TOZD s polnim delovnim časom za nedoločen čas.

- Pogoji: — dokončana gostinska šola — smer natakara (lahko brez delovnih izkušenj),
- dvoimensko delo,
 - enomesečno poskusno delo.

Kandidati naj ponudbe z dokazilom o izpolnjevanju pogojev pošljejo v osmih dneh na naslov: TDO GOLICA — kadrovska služba Jesenice, Titova 22. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po opravljenem postopku.

PRISRČNA ZAHVALA VIKTORJU ŽANU, INOVATORJU V ŽELEZARNI

Učenci in učitelji osnovne šole Polde Strazišar Jesenice se Viktorju Žanu, inovatorju v železarni Jesenice, najpriskrbnejše zahvaljujemo za veliko denarno darilo v znesku 32.721,50 din. V veliko čast nam je in ponosni smo, da sprejemamo darilo od človeka, ki s svojim izjemnim delom bogati našo skupnost. Objubljamo mu, da bomo s spoštovanjem in premissljeno porabili podarjeni denar.

Hvaležni učenci in delovni kolektiv Osnovne šole Polde Strazišar Jesenice

Zahvale

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta in brata

FRANCA HRIBARJA

se najlepše zahvaljujemo vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti, ki so darovali vence in cvetje ter v teh težkih dneh iskreno sočustvovali z nami.

Zahvaljujemo se vsem zdravnikom, ki dežurajo v Zdravstvenem domu Jesenice, še posebej dr. Zalelu, dr. Resmanu in sestri Barbari za nesebično in predragoceno pomoč pri negi na domu, ob dolgotrajnem zdravljenju njegove težke bolezni.

Toplo se zahvaljujemo sosedom, sodelavcem TKR, TOZD Valjarna žice in Avto moto društvu Jesenice za izkazano pozornost, denarno pomoč in cvetje.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame

KARLE ZUPAN

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za podarjeno cvetje, izraze sožalja in spremstvo na njeni zadnji poti. Hvala organizaciji vojaških vojni invalidov KS Podmežakla za cvetje in poslovnim govor ter bohinjskim gozdarjem za tako številno spremstvo. Posebno smo hvaležni družini Balderman, ki nam je nudila vsestransko pomoč v najtežjih trenutkih.

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame

KATARINE ERLAH

se iskreno zahvaljujemo sosedom in prijateljem za cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti. Hvala osebjem internega oddelka Bolnice Jesenice za nego in tolažilne besede in pevcem DU Javornik-Koroška Bela za zapete žalostinke.

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta in starega očeta

JANEZA OVSENEKA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, sosedom in prijateljem, ki so nam ob težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Najlepša hvala dr. Novaku za njegovo večletno zdravljenje na domu, zdravstvenemu in strežnemu osebju internega oddelka Bolnice Jesenice, ki so storili vse, da bi ga ohranili pri življenju.

Posebno se zahvaljujemo lovski družini »STOL« Žirovnica za organizacijo pogreba, tov. Zupanu za ganljive besede ob odprtem grobu, oktetu DPD Svoboda Žirovnica za zapete žalostinke, organizaciji ZB NOV in delavcem TOZD Vzdrževanje dneine Rozman za denarno pomoč.

Vsem še enkrat iskrena hvala!

Založni: sinova Slavko in Ivan ter hčerka Olga z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Vsem ki so nam ob nenadni in težki izgubi moža in očeta

FRANCA GLOBOČNIKA

upokojenca železarne Jesenice

pomagali, darovali cvetje in ga spremili k počitku, osebju jeseniške bolnice za zdravljenje in lajšanje bolečin, njegovim reševalcem, fantom iz pod Jalovca, za izkazano čast in poslovnih besede, se toplo zahvaljujemo.

Globočnikovi in Medvedovi

ZAHVALA

Ob nenadni boleči izgubi našega dragega očeta, moža in brata

ADOLFA KOZAMERNIKA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali in nesebično pomagali v težkih urah, izrazili sožalje, darovali cvetje in ga pospremili na njegovo zadnjo pot.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame in prababice

VERONIKE DROLJC

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za podarjeno cvetje in izrečena sožalja.

Posebno se zahvaljujemo za podarjeni venec TOZD Strojne delavnice Železarne ter za denarno pomoč delavcem nabavnega sektorja Železarne.

Vsem, ki ste nam pomagali in ki so z lepo mislijo počastili spomin naše mame in vsakemu posebej iskrena hvala.

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se kolektivu pocinkovalnice najlepše zahvaljujem za lepo in praktično darilo, ki mi bo v lep spomin.

Posebno se zahvaljujem tovarišem z dneine Ipavec in jim želim veliko delovnih uspehov in medsebojnega razumevanja.

Štefan Gašpar

ZAHVALA

DU Javornik-Koroška Bela se za prejeto čestitko ob mojem rojstnem dnevu iskreno zahvaljujem. Društvu želim mnogo uspehov pri delu in medsebojnega razumevanja.

Alojz Tišov

ZAHVALA

Lepo se zahvaljujem dr. Janezu Resmanu in vsem delavcem na internem oddelku Splošne bolnice Jesenice, ki so tako lepo skrbeli zame, da so me pozdravili ob moji težki bolezni in visoki starosti. Dolžna sem zahvalo tudi Viliju in Danici Žabkar, ki tako nesebično in požrtvovalno skrbita zame.

Vsem lepa hvala za vse.

Kati Škofic

ZAHVALA

Izvršnemu odboru sindikalne organizacije Železarne se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč.

Andrej Smolej
DES

ZAHVALA

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za čestitke ob mojem prazniku. Želim jim še veliko zdravja in uspeha pri delu.

Hena Kokelj

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 11. junija, bosta na Jesenicah od 8. do 19. ure odprti trgovini:

DELIKATESA — Poslovalnica 7, Titova 7 in

DELIKATESA — Kašta 4 na Plavžu, Tavčarjeva 6.

DEŽURNA LEKARNA

V mesecu juniju je za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Jesenicah.

DEŽURSTVO V AVTOMEHANIČNIH DELAVNICAH NA JESENICAH

V soboto, 11. junija: Peter PRIMOŽIČ, Jesenice, Finžgarjeva 2.

REŠITEV KRIŽANKE IZ 21. ŠTEV. ŽELEZARJA:

starter, trnovka, Marot, dve, Arabec, AD, Kanoni, tek, Marjan, Oruro, serec, Kir, mag, kromit, Alban, Rila, rotor, aorta, Onak, Asad, Janez, veda, volej, pek, Art, era, maj, ami, okular, nerc, lllano, tangenta, omaka, cesta, ahat, EAM, dotik, Essen.

ZAHVALA

Krajevni organizaciji ZB NOV Žirovnica se zahvaljujem za dobre želje ob moji 80-letnici. Še posebno se zahvalim Ivanu Saksidi za voščilo, ker se je spomnil name in dobrih sosedom Zgončevim in Viktoriji Kaporci, ki so tako lepo skrbeli zame, da sem sploh pričakala tako visoko starost. Vsem lepa hvala!

Kati Škofic

ZAHVALA

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za čestitko ob moji 82-letnici. Posebna hvala Štelki Bregant za obisk na domu. Celotnemu društvu želim veliko uspehov pri nadaljnjem delu.

Magdalena Logar

ZAHVALA

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za čestitke in dobre želje ob mojem življenjskem jubileju. Društvu želim še mnogo uspeha pri njegovem delu.

Tone Sitar

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

10. junija, franc. barv. komed. PRIDI K MENI, STANUJEM PRI DEKLETU, ob 18. in 20. uri.

Jap. barv. katastrof. KATAKLIZMA, ob 15.30 in 22. uri.

11. junija, amer. barv. risani film KJE STA TOM IN JERRY, ob 16. uri.

ob 18. in 20. uri, amer. barv. krim. GETAWAY.

12. junija, amer. barv. krim., GETAWAY, ob 18. in 20. uri.

13. junija, ang. ken. barv. biogr. VZPON IN PADEC IDI AMINA, ob 18. in 20. uri.

14. junija, amer. barv. glas. VRTNICA, ob 18. in 20. uri.

15. junija, amer. barv. fant. shriljiv. PARAZIT ob 18. in 20. uri.

16. junija, ZAPRTO!

Kino PLAVŽ

9. junija, sprememba — franc. barv. komed. PRIDI K MENI, STANUJEM PRI DEKLETU, ob 18. in 20. uri.

10. junija, ang. ken. barv. biogr. VZPON IN PADEC IDI AMINA, ob 18. in 20. uri.

11. junija, hongk. barv. pustolov. MOČAN PEKINSKI ČLOVEK, ob 16. uri.

ob 18. in 20. uri, domača barv. komed. MARATONCI TEČEJO ČASTNI KROG.

12. junija, amer. barv. risani KJE STA TOM IN JERRY, ob 10. uri, ob 16. uri hong. barvni pustolov. MOČAN PEKINSKI ČLOVEK in ob 18. in 20. uri domači barv. komed. MARATONCI TEČEJO ČASTNI KROG.

13. junija, amer. barvni glas. VRTNICA, ob 18. in 20. uri.

14. junija, amer. barvni fant. shrilj. PARAZIT, ob 18. in 20. uri.

15. junija, ZAPRTO!

16. junija, ang. barv. shrilj. CARSTVO MRAVELJ, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE

12. junija, ang. barv. biogr. VZPON IN PADEC IDI AMINA.

16. junija, jap. barv. katastrof., KATAKLIZMA, ob 15.30 uri.

RAZSTAVNI SALON DOLIK JESENICE

V Razstavnem salonu DOLIK Jesenice (prej poslovalnica Državne založbe Slovenije) je do vključno 22. junija odprta

KOLEKTIVNA RAZSTAVA SLIK ČLANOV DOLIK

Razstava je odprta vsak dan, razen nedelje, od 11. do 14. ure in od 17. do 19. ure.

OPRAVIČILO

Zaradi prostorskih težav je v zadnji številki izpadlo več zahval, za kar se opravičujemo.

UREDNIŠTVO

Komisija za delovna razmerja KINOPODJETJA KRANJ objavlja naslednja prosta dela in naloge v KINO ENOTI JESENICE

1. KINOOPERATER

Pogoji: a) KV delavec elektrotehnik ali kovinske stroje s kinooperaterskim izpitom
— z delovnimi izkušnjami ali
— delavec elektrotehnik, ki ima veselje do kinooperaterskega dela
b) delo se združuje za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

2. BLAGAJNIK

Pogoji:
— KV delavec trgovske ali podobne stroke,
— dveletne delovne izkušnje na podobnih delih,
— delo se združuje za nedoločen čas s skrajšanim delovnim časom (4.30 ure dnevno).

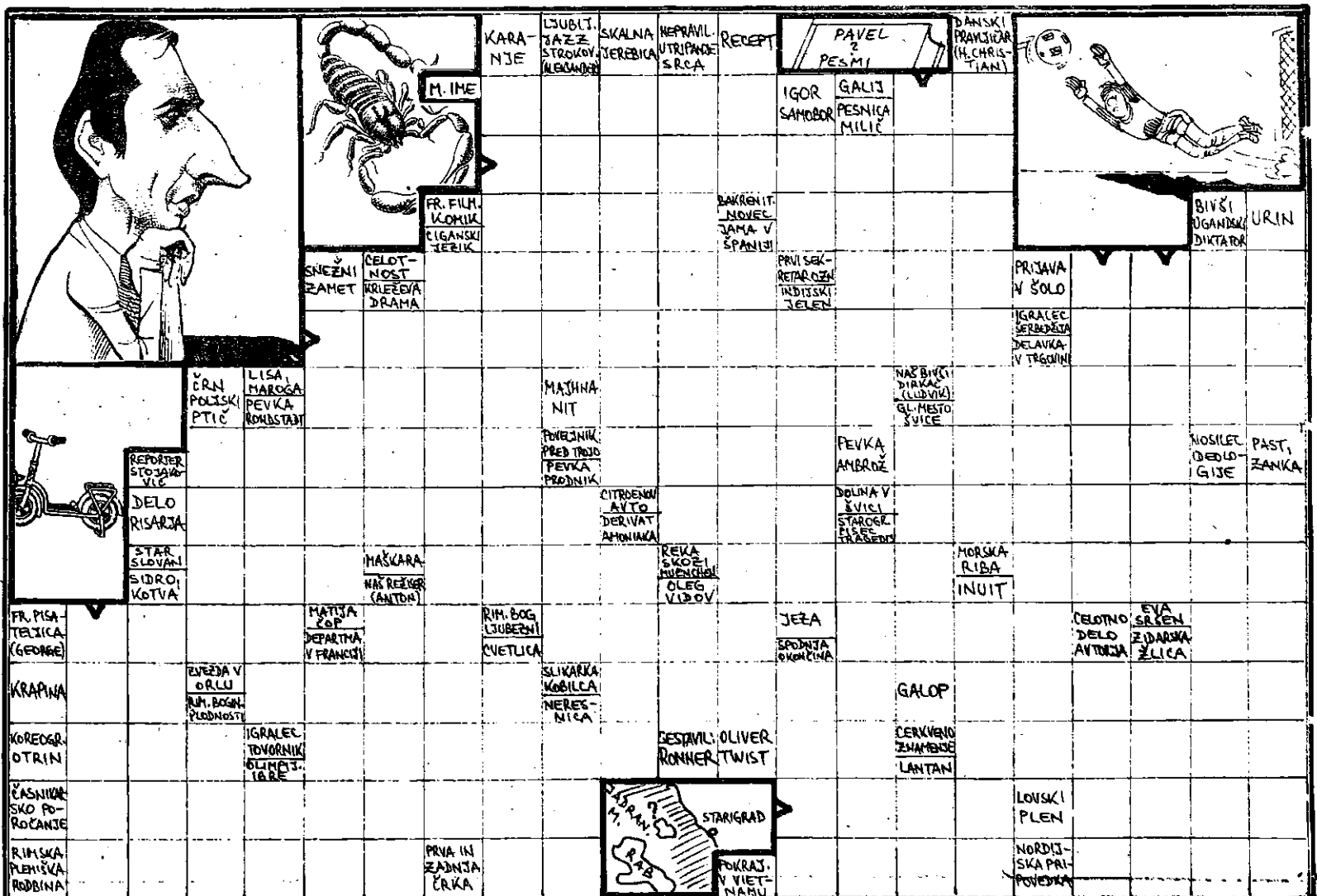
Pisne prijave pošljite do 20. junija 1983 na naslov: Komisija za delovna razmerja — KINOPODJETJE KRANJ, Kranj, Stritarjeva 1. Razpis velja do zasedbe del.

VABILO NA PREDAVANJE O CESTNOPROMETNIH PREDPISIH

Združenje šoferjev in avtomobilistov Jesenice in Obrtno združenje Jesenice — sekcija avtoprevoznikov, organizirata predavanje o cestno prometnih predpisih in njihovih spremembah v petek, 10. junija, ob 19. uri v domu Julke in Albina Pibernik (Turist) na Javorniku.

Predaval bo Ivan Demšar iz Ljubljane.

Vabljeni vsi udeleženci v prometu.

VEČ SREDSTEV ZA VZDRŽEVANJE SPORTNIH OBJEKTOV V JESENIŠKI OBČINI

Prejšnji teden je bila ponovno sklicana seja obeh zborov skupščine telesno-kulturne skupnosti Jesenice. Tudi udeležba na ponovljeni seji ni bila ravno spodbudna, saj je bilo prisotnih le nekaj več kot polovica delegatov. Najprej so sprejeli zaključni račun skupnosti za preteklo leto, v nadaljevanju pa so obravnavali in sprejeli zelo pomemben sporazum o prenosu in usmerjanju sredstev za vzdrževanje in komunalne storitve pri športnih objektih v jeseniški občini. Sprejem tega dokumenta je izredno pomemben, saj pomeni zeleno luč za realizacijo nekaterih neodložljivih del pri vzdrževanju in obnovi športnih objektov v jeseniški občini, ki so dotrajani in iz leta v leto propadajo. Ta sporazum sta sklenili Komunalna skupnost Jesenice in Telesnokulturna skupnost Jesenice. Z njim določata pravice in obveznosti obeh skupnosti pri prenosu in usmerjanju sredstev.

Za letošnje leto je planiranih 4 milijone 650 tisoč dinarjev. Pripravili so finančni plan, ki predvideva, da bodo sredstva namenili za nadaljevanje del v hokejski dvorani v Podmežakli, za ureditev strehe nad kegljiščem v športnem parku, za ureditev razsvetljave na letnem košarkarskem igrišču, za tekoče vzdrževanje vseh igrišč v športnem parku Jožeta Gregorčiča v Podmežakli, za vzdrževanje poti, parkov in zelenice.

Nadalje je v programu ureditev in vzdrževanje igrišča za zimске športe za Gmajnico v Kranjski gori in za vzdrževanje doma pri tem športnem objektu. V okviru tega finančnega načrta je predvidena tudi obnova fasade doma TVD Partizan Jesenice in nekateri manjši vzdrževalni dela pri športnih objektih v jeseniški občini.

Delegati so sprejeli ugotovitveni sklep, s katerim skupščina Telesnokulturne skupnosti Jesenice ugotavlja, da je dodatek k samoupravnemu sporazumu o temeljnih plana skupnosti za obdobje 1981-85 za leto 1982 sprejet, ker ga je sprejela večina udeležencev. Skupaj je dodatek sprejelo 96 odstotkov zaposlenih v organizacijah združenega dela in drugih delovnih skupnostih v jeseniški občini.

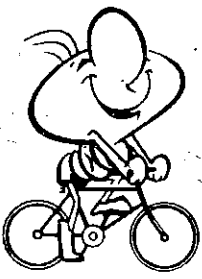
Brez bistvenih pripomb so delegati sprejeli nov finančni program telesnokulturne dejavnosti za letošnje leto. Že več let je opazno, da denarja za celotno dejavnost ni nikoli dovolj, v zadnjem času pa so še posebno prisotne zaostrene gospodarske težave, ki seveda zahtevajo varčevanje na vsakem koraku.

Poudariti velja, da je pred sprejetjem letošnjega finančnega plana potekal zelo obsežen usklajevalni postopek za razdelitev sredstev posameznim športnim društvom in organizacijam v jeseniški občini. Ta naloga je bila zaupana Zvezi telesno-kulturnih organizacij Jesenice. Ob tem je odveč poudarjati, da ni manjkalo problemov, saj kot smo že omenili, so programi obsežni, denarja pa za vse premalo.

Delegati so se na zadnji seji skupščine strinjali, da se umakne predloženi samoupravni sporazum o solidarnostnem združevanju sredstev za nadaljnji razvoj hokeja na Jesenicah v obdobju 1983-85. Družbeni pravobranilec samoupravljanja je namreč delegatom skupščine poslal zahtevo za ponovno presojo skladnosti in zakonitosti tega samoupravnega sporazuma. V obrazložitvi je med drugim rečeno, da sporazum ne ustreza principom svobodne menjave dela, ne podaja novega ali razširjenega programa aktivnosti, na podlagi katerega bi se delavci lahko odločali za ali proti zbiranju dodatnih sredstev. V težki gospodarski situaciji in seveda ob neustreznem sporazumu je bil razumljiv slab odziv delavcev v združenem delu, ki se niso odločili za takšno obliko pomoči jeseniškemu hokeju. Potrebno bo torej najti druge poti za reševanje težkih finančnih problemov v tej najbolj priljubljeni športni panogi na Jesenicah.

Delegati so na zadnji seji skupščine poslušali še informacijo o osnutku družbenega dogovora o položaju vrhunskih in športnikov zveznega razreda v Sloveniji ter podprli sklepe izvršnega sveta Skupščine občine Jesenice o organiziranosti delovne skupnosti pri športnem društvu na Jesenicah.

J. Rabič

TRIM

NACVE HROVAT 70-LETNIK

Nace Hrovat je bil rojen 14. junija 1913 na Jesenicah in izhaja iz znane, cenjene in spoštovane družine Hrovatovih. Svojo mladost je preživel v trdem delu, v času hude svetovne gospodarske krize med 1927. in 1938. letom. V tistem času je bil na Jesenicah vsako sila srečen, če mu je uspelo dobiti v železarni delo, tudi najslabše in najtežje.

Kdo na Jesenicah ne bi vzljubil gore in tudi Nace se jim je zapisal. Rad je imel tudi živali in to ga je privedlo v gorsko reševalno službo, v odsek plazovnih psov, katerega soustanovitelj je bil tudi on.

Jugoslovani se lahko ponašamo, da smo za Svitarji in Avstrijci tretji v Evropi, ki smo organizirali reševanje iz plazov s psi.

Pobudo je dal že leta 1949 prof. dr. inž. France Avčin, ki je videl na plezalnem tečaju v Švici, kako uspešni so lahko psi za reševanje ljudi iz snežnih plazov. V Avstriji, na Patserkoflu nad Innsbruckom, sta bila leta 1951 na tečaju vodnikov plazovnih psov Tržičana Marjan Perko z Rigom in Dušan Škerlep z Džino. Ta dva sta navdušila naše reševalce in prikazala delo s psi.

Leta 1952 so sklicali Jeseničani ustanovni občni zbor vodnikov plazovnih psov v Kamniški Bistrici, ki so se ga udeležili naslednji jeseniški vodniki: Nace Hrovat, Zvone Ažman in Franc Krainer. Iz teh podatkov je razvidno, da je naš jubilar Nace že preko 30 let med vodniki plazovnih psov in leta 1952 so imeli to službo v Evropi šele tri države: Švica, Avstrija in Jugoslavija, šele zatem se je pričelo večati število držav, ki so uvedle plazovne pse.

Prvi tečaj vodnikov plazovnih psov v Jugoslaviji je bil v marcu 1952 v Tamarju, pod močjočnim Jalovcem. Udeležilo se ga je 13 vodnikov, med njimi tudi Nace.

V akciji je Nace prvič uspešno sodeloval 25. februarja 1957 na Korošici, kjer je plaz odnesel tri alpiniste, dva se še lahko rešila sama, tretji je ostal pod snegom. Reševalci so se tri dni zamar trudili, sondirali so in kopali järke, nato pa so se spomnili na plazovne pse. Nace je s svojim psom Črtom po prihodu na plaz v treh minutah našel preminulega Feljhana.

29. marca 1962 se je odpravilo 11 dijakov iz Beograda na Sarajeva na

Bjelašnico iznad Sarajeva. Pod vrhom jih je zajel močan snežni vihar. Noč so prebili na prostem, stisnjeni skupaj kot v čredi. Vihar proti jutru ni ponehal, apatični, izčrpani in premraženi so se razkropili, kar je bilo zanje usodno. Tavalji so v snegu, dokler niso omagali, razkropljeni po vsem pobočju Bjelašnice. Od enajstih so preživeli samo štiri. Vojska, reševalci, milica in kmetje so jih iskali devet dni, sodelovalo je tudi 15 policijskih psov. Našli so le tiste, ki niso bili popolnoma pod snegom, zamedenih niso našli, ker psi niso bili šolani za iskanje pod snegom. Na poziv GRS so odpravili 9. decembra 1962 z Jesenic Nace Hrovat s Črtom, Ciril Cencelj s Tarom in Cveto Jakelj s Čincem. Psi so opravili delo v dveh urah in našli vse preostale preminule.

Se in še so se vrstile akcije, v katerih je sodeloval desetletja dolgo naš jubilar. Z veliko ljubeznijo do živali, z naporom neprestano vadbo je usposobil žival za koristno delo.

Nace lahko z zadovoljstvom gleda na prehojeno življenjsko pot in na več kot 30 let uspešnega dela v GRS. Udeležil se je nešteto vaj in kondicijskih pohodov, bil je tudi v skupini, ki je šla s psi na Triglav. Na težkih prehodih so morali pse navezati in potegniti čez previse.

Udeležil se je neštetihi alarmnih vaj, kjer reševalec nikoli ne ve, ali je stvar resna.

Nad vse je discipliniran pri udeležbi na sestankih, pri udeležbi na udarniških akcijah, ki so pri GRS stalna oblika dela. Tako pri koči GRS v Črnom vrhu, kot pri akcijah Planinskega društva Jesenice.

Kot vodnik plazovnega psa mora obvladati tudi plezanje, prvo pomoč, reševalno tehniko, improvizacije na terenu, neprestano mora obnavljati vse različne izpite s tem v zvezi.

Poizkusili smo prikazati lik jubilara, besede pa so dalec prestatobne, da bi pokazale popolno sliko. GRS Jesenice in še posebno njen odsek vodnikov plazovnih psov izrekata jubilaru globoko hvaležnost za njegovo delo in mu želita ob življenjskem jubileju še veliko let uspešnega sodelovanja in življenjske radosti.

GRS Jesenice

TEČAJ ZA VADITELJE PLAVANJA

Vse ljubitelje plavanja obveščamo, da se bo pričel tečaj za vaditelje plavanja v ponedeljek, 13. junija, ob 15.30 v pokritem bazenu osnovne šole Tone Čufar na Jesenicah. Tečaj bo v popoldanskem času in bo trajal teden dni. Pisne oz. telefonske prijave pošljite do ponedeljka na ZTKO Jesenice, Ledarska 4, Jesenice, tel. 81-579, kjer dobite tudi vse informacije.

ZTKO Jesenice

ZAČETEK OBČINSKE LIGE

Ekipe, ki tekmujejo v občinski ligi, obveščamo, da bo pričetek lige v ponedeljek, 13. junija, ob 16.30 na igrišču v Podmežakli. Velja razpored, ki so ga ekipe prejele, le datum se za teden dni prestavi.

ZTKO Jesenice

OBVESTILO ŠAHISTOM

Šahovsko društvo obvešča svoje člane, da bo hitropotezni turnir za mesec junij, jutri, v petek, 10. junija, ob 18. uri.

To je zadnji hitropotezni turnir za sezono 1982/83.

Odbor šahovskega društva

IZLET NA GOLICO

V nedeljo, 5. junija, smo se zbrali mlajši in starejši člani Planinskega društva Javornik-Kor. Bela na avtobusni postaji na križišču pri valjarni Bela in počakali avtobus, da nas je odpeljal v Jeseniške rovt. Pri hotelu v Planini pod Golico smo slekli jopice in bluze, saj je bilo že kar vroče, nato pa veselo krenili na pot.

Rdeče pušice so nas usmerjale, ker je precej gozdnih poti, ki jih uporabljajo domačini za spravljaje lesa. Sli smo mimo bivšega Fencovega doma, nato po strmem travniku in kmalu smo bili na cesti, kjer je tovarna žičnica. Jeseniški planinci grade planinski dom in žičnico uporabljajo največ za prevoz gradbenega materiala. Naprej smo hodili kar poosevno navzgor po brezpotju, vendar smo hitro napredovali. Kmalu se nam je pokazala planinska koča, pod njo pa Mokotov bivač. Ker nam je bilo zelo vroče, smo bili kar veseli, da je bil še prostor, da smo se malo spočili.

Sede in z malico v roki smo si tudi laže ogledovali okolico, spodaj naselje v Jeseniških in Plavskih rovtih, v daljavi pa prelepe Julijske Alpe s Triglavom na čelu. Zbranih je bilo precej veselih planincev, ki so že vriskali in prepevali planinske pesmi. Še slabe pot ure hoje v spremstvu narcis, encijanov in drugih travniških rož, pa smo že bili na vrhu Golice. Pogled na avstrijsko stran proti Dravi in na našo stran, nam je izpolnil naša pričakovanja. Niti nismo bili preveč utrujeni, zato smo hodili okrog po grebenu, zigosali knjižice in krstili nekaj prvotnihnikov iz naše skupine.

Vračali smo se po grebenih do Suhega sedla, kjer so nas pričakali granicarji in smo morali pokazati planinske izkaznice. Nato smo nadaljevali pot pod Korenčeno na Pusti rovt, kjer smo malo počivali. Nekateri so nabirali cvetove regrata za zdravilni napitek. Kar ni se nam dalo iti naprej, vendar nam je tovarišica obljubila, da bomo prosti spet na Pristavi. Hodili smo po poti, ki je bila precej porasla, ponekod pa je žuborel potok. Že na travniku pred domom smo zaslišali domače vižje, nato pa že zagledali starejše planince, ki so se veselo vrteli. Kar prehitro je napolnil čas, ko smo se morali odpraviti v dolino, eni peš, drugi z avtobusom.

Romana Jesih

USPEH ROKOMETAŠIČ

OŠ POLDE STRAŽIŠAR

Učenke osnovne šole Polde Stražišar Jesenice smo se vključile v tekmovalje v rokometu. Prvo tekmovalje smo imeli v Kranju za prvaka Gorenjske.

Kranjska šola je bila prva in naša druga. Za to tekmovalje smo se pripravljale skupaj z učenci OŠ Gorenjskega odreda iz Zirovnice. Z njimi smo imele prijateljske tekme. Za pomoč se jim zelo zahvaljujemo.

Zadnji dan v maju smo imele v Postojni tekme za polfinale. Tu smo igrali s tremi ekipami: ekipo Tolmina, Postojne in Ljubljane. V tekmah s prvima dvema ekipama smo zmagale, v Ljubljaničankami pa igrane neodločeno in tako postale zmagovalke polfinala. Čaka pa nas še tekmovalje v finalu.

V naši šoli tekmujejo tudi za športno značko, ki poteka v okviru ŠSD. V tem tekmovalju ne sodelujejo vsi učenci in učenke. Če bi sodelovali vsi učenci, bi naša šola dosegla veliko več uspehov na tekmovaljih kot pa sedaj.

Sabina Lović

POHOD »100 ŽENSK NA STOL«

Komisija za športno rekreacijo pri izvršnem odboru sindikata Železarn organizira 19. junija pohod na Stol za delavke delovnih organizacij SOZD Slovenske železarn, in sicer v smeri: Jesenice—Završnica—Valvasorjev dom—Stol—Pristava.

Avtobus bo udeležence z Jesenic odpeljal ob 6. uri izpred Čufarja na Plavju. Ustavil bo na vseh postajah do Potokov in pri karavli v Mostah. Zbor za pohodnice iz ostalih delovnih organizacij SOZD SŽ bo ob 6.30 v Završnici.

Vse pohodnice naj bodo opremljene s primerno planinsko opremo (čevlji, gorska obleka, ustrezna pokrivala) in naj spoštujejo navodila vodnikov in članov GRS.

Število pohodnic je omejeno na 100. Prijavijo se lahko delavke, zaposlene v delovnih organizacijah SOZD SŽ, in sorodnice zaposlenih delavcev (starost najmanj 10 let).

Za jeseniško Železarno je omejitve 46 pohodnic, za katere krije stroške komisija za športno rekreacijo sindikata Železarn.

Prijavite se na sindikat Železarn do srede, 15. junija na tel. 3266.

V Javorniskem rovtu — dom Pristava, bo za vse udeležence organiziran piknik.

Pohod bo ob vsakem vremenu. V primeru slabega vremena bo smer pohoda spremenjena:

Valvasorjev dom—Potoška planina—Pristava!

VRŠIŠKI TEK BO V SOBOTO, 11. JUNIJA

Turistično društvo Kranjska gora organizira v soboto, 11. junija, že četrty vršiški tek. Skupinski start bo ob 16. uri pred hotelom LEK v Kranjski gori, cilj pa na Vršiču pri Erjavčevi koči.

Prijave bodo sprejemali istega dne od 14. ure dalje v hotelu Lek.

Tekači bodo razdeljeni v starostne kategorije:

MOSKI: letnik 1942 in starejši, letnik 1943 in mlajši.

ŽENSKKE: letnik 1942 in starejši, letnik 1943 in mlajši.

Časovna omejitev teka je dve uri.

Razglasitev rezultatov bo ob 19. uri v hotelu LEK.

Startnina je 150 din (organizacija, čaj, zaključni prevoz, priznanja).

Zagotovljen je prevoz obleke na Vršič in tekmovalcev z Vršiča.

Vsi udeleženci tekmujejo na lastno odgovornost in prireditelj ne prevzema nikakršne obveznosti.

V KEGLJANJU NA ASFALTU PRVA TOZD STROJNE DELAVNICE

Na prvenstvu Železarn v kegljanju na asfaltu je nastopilo 421 železarjev, od tega 50 žensk. Največ udeležencev glede na stalež pa je bilo iz TOZD Livarna.

REZULTATI

ŽENSKKE: 1. Anica Čerin, Elektrode, 103 keglje, 2. Metka Koblar, E-TKR-N, 102, 3. Milena Lužnik E-TKR-N 100, 4. Valerija Jelševar HVB 97, 5. Zdenka Vogrič DP 97, 6. Ivanka Zupančič KSI 92, 7. Nuša Bundalo KO-FI 92, 8. Vojka Mihelič KSI 89, 9. Branka Rebolj E-TKR-N 89, 10. Andreja Mahnič E-TKR-N 88 kegljev itd.

ŽENSKKE EKIPNO: 1. E-TKR-N 291 kegljev, 2. TOZD Elektrode 266, 3. TOZD Družbena prehrana 261, 4. KSI 257, 5. KO-FI 256, 6. TOZD Transport 238, 7. TOZD Žičarna 208, 8. TOZD SD 196, 9. TOZD HVB 176, 10. TOZD RD 81, 11. TOZD HVB 68 kegljev.

EKIPNO ŽENSKKE PO ŠESTIH PANOGAH: 1. E-TKR-N 108 točk, 2. KO-FI 83, 3. TOZD Transport 46, 4. TOZD HVB 45, 5. KSI 43, 6. TOZD Stroj. del. 38, 7. TOZD Družb. prehr. 38, 8. TOZD Žičarna 28, 9. TOZD Rem. del. 27, 10. TOZD HVB 18 točk.

MOSKI — AKTIVNI TEKMOVALCI: 1. Jakob Lovše TOZD Livarna 124 kegljev, 2. Bogdan Vilman TOZD HVB 117, 3. Mujo Hasanbegović TOZD Jeklovlek 112, 4. Niko Sušnik TOZD Jeklovlek 110, 5. Vojko Mikolič VBS 105, 6. Bogdan Langus TOZD Družb. prehr. 97 kegljev.

MOSKI — OSTALI: 1. Anton Horvat TOZD SD 120 kegljev, 2. Janez Branc TOZD RD 120, 3. Stane Urbas TOZD SD 119, 4. Jože Peterneš TOZD Vzdrževanje 118, 5. Miha Demšar TOZD Livarna 116, 6. Marjan Bernot E-TKR-N 116, 7. Branko Jeršin E-TKR-N 115, 8.

Valentin Jekler TOZD VBS 114, 9. Blaž Vasiljevič TOZD Plavž 113, 10. Milan Markovič TOZD Transport 113, 11. Janez Čerin TOZD SD 113, 12. Marjan Rekar TOZD Transport 112, 13. Drago Šori KSI 112, 14. Mišo Čelik TOZD Jeklovlek 112, 15. Slavko Koselj TOZD HVB 111, 16. Fran Legat TOZD Jeklar-na 110, 17. Drago Filipaj TOZD VBS 109, 18. Janez Pikon E-TKR-N 109, 19. Zvone Kalan E-TKR-N 109, 20. Zoran Krejčič KSI 108 kegljev.

MOSKI EKIPNO: 1. TOZD Stroj. del. 567 kegljev, 2. E-TKR-N 553, 3. TOZD Transport 549, 4. TOZD Rem. del. 543, 5. TOZD VBS 536, 6. TOZD Vzdrževanje 533, 7. KSI 530, 8. TOZD Jeklar-na 522, 9. TOZD Livarna 520, 10. TOZD HVB 519 kegljev.

TOČKE UDELEŽBE: 1. TOZD Livarna 31 točk, 2. TOZD Vratni podboji 27, 3. TOZD Strojne delavnice 24, 4. TOZD Transport 22, 5. E-TKR-N 21, 6. TOZD Žičarna 20 točk.

EKIPNO MOSKI PO ŠESTIH PANOGAH: 1. E-TKR-N 184 točk, 2. TOZD Jeklar-na 154, 3. TOZD Str. del. 146, 4. TOZD Vzdrževanje 131, 5. KSI 125, 6. TOZD Stroj. del. 124, 7. TOZD Transport 113, 8. TOZD Energetika 112, 9. TOZD Žičarna 107, 10. TOZD VBS 106, 11. TOZD HVB 101, 12. TOZD HVB 90, 13. TOZD Livarna 83 točk.

REZULTATI UDELEŽBE PO ŠESTIH PANOGAH: 1. TOZD Livarna 186 točk, 2. E-TKR-N 138, 3. TOZD Transport 123, 4. TOZD Strojne delavnice 117, 5. TOZD Energetika 117, 6. TOZD Vratni podboji 110, 7. TOZD HVB 107, 8. TOZD Žičarna 105, 9. TOZD Remontne delavnice 88, 10. KSI 85 točk.

baj

ŽENSKA EKIPA JESENIC IN GAZAFIJEVA ZMAGOVALCI NA POKALU JULIJSKIH ALP

V Wolfsbergu na Koroškem je bilo v soboto in nedeljo, 4. in 5. junija, tradicionalno deseto tekmovalje za pokal Julijskih Alp v namiznem tenisu. Letošnji organizator je bila Koroška namiznoteniška zveza, ki je poverila organizacijo prireditve domačemu klubu ASV Wolfsberg. Ta je organiziral prireditve v novi, prelepi športni dvorani in to zelo dobro. Nastopilo je nad 100 igralcev in igralke iz avstrijske Koroške, Furlanije-Juljske Krajine in Slovenije.

V sobotnem ekipnem delu je prišlo do več presenečenj. V finalni del so se uvrstile pri članicah tri slovenske ekipe: Sava Kranj — član medrepubliške lige, Vrtojba — letošnji prvak Slovenije ter Jesenice. Ekipa Jesenic v sestavi Gazafi, Zalokar, Strumblj je po gladkih zmagah 3:0 nad italijansko ekipo Kras in koroško ekipo ASV, presenetljivo premagala Vrtojbo s 3:2 in nato se Sava s 3:1, ter s tem ponovno osvojila prvo mesto, tako kot na lanskoletnem tekmovalju v Gratežu v Italiji.

V skupini članskih ekip so se uvrstile v finalni del dve slovenski ekipi ter ekipa ASV Celovec, ki je tudi premočno osvojila prvo mesto, pred ljubljansko Ilirijo in Kočevjem.

Tudi v nedeljskih igrah posamezno je bilo več presenečenj. Pri članicah je brez posebnih težav osvojila prvo mesto Jeseničanka Snježana Gazafi, ki je v finalni igri premagala Kranjčanko Mešcevo z 2:0. Igrala je izredno dobro in zanesljivo ter je bila od vse udeležencev edina neporažena igralka.

V skupini mladink je zmagala dvanašletna Freljehova iz Kranja, Jeseničanka Zalokarjeva pa je bila na 3.—4. mestu. Najboljši mladinec je bil Jamšek iz Raven. Jeseničan Veber pa je osvojil 3.—4. mesto. Najboljši član je bil Hrastnik Vizjak pred ljubljansko Rakom. Jeseničani pa v tej disciplini nismo imeli zastopnika.

Prihodnje, enajsto tekmovalje za pokal Julijskih Alp, organizira Namiznoteniška zveza Slovenije, ki bo verjetno poverila organizacijo namiznoteniškemu klubu Jesenice.